

EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS

AASTARUANNE 2008

Ülevaade Euroopa Ühenduste Kohtu,
Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu
ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu tööst

Luxembourg 2009

www.curia.europa.eu

Euroopa Ühenduste Kohus
2925 Luxembourg
Tel +352 4303-1

Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus
2925 Luxembourg
Tel +352 4303-1

Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus
2925 Luxembourg
Tel +352 4303-1

Euroopa Kohus Internetis: <http://www.curia.europa.eu>

Aastaaruanne on samuti kättesaadav CD-ROM-il
Euroopa Kohtu Pressi- ja teabeosakonnas
Tel +352 4303-2035

Koostamise lõpp: 31. detsember 2008

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud. Fotosid võib reprodutseerida ainult seoses käesoleva trükisega. Kõikidel muudel juhtudel tuleb küsida luba Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talituselt.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu>).

Katoloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 978-92-829-0894-5

doi: 10.2862/19152

© Euroopa ühendused, 2009

Printed in Luxembourg

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE

Sisukord

Lehekülg

Eessõna. Euroopa Kohtu president Vassilios Skouris	5
--	---

I peatükk

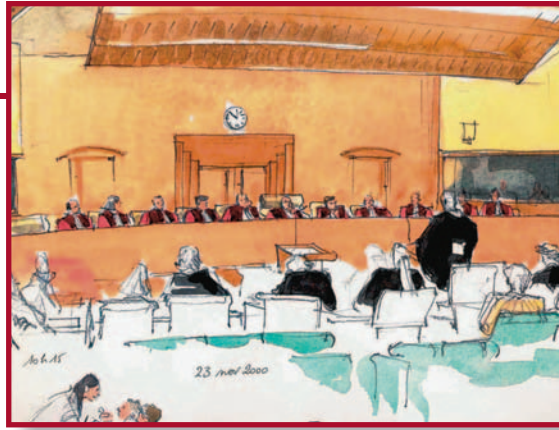
Euroopa Ühenduste Kohus

A. Euroopa Kohtu areng ja tegevus 2008. aastal	9
B. Euroopa Kohtu koosseis	53
1. Euroopa Kohtu liikmed	55
2. Muudatused Euroopa Kohtu koosseisus 2008. aastal	69
3. Protokolliline järjestus	71
4. Euroopa Kohtu endised liikmed	73
C. Euroopa Kohtu statistika	77

II peatükk

Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus

A. Esimese Astme Kohtu tegevus 2008. aastal	109
B. Esimese Astme Kohtu koosseis	149
1. Esimese Astme Kohtu liikmed	151
2. Muudatused Esimese Astme Kohtu koosseisus 2008. aastal	161
3. Protokolliline järjestus	163
4. Esimese Astme Kohtu endised liikmed	165
C. Esimese Astme Kohtu statistika	167

I peatükk

Euroopa Ühenduste Kohus

A. Euroopa Kohtu areng ja tegevus 2008. aastal

Euroopa Kohtu president Vassilios Skouris

Aastaaruande struktuur on sama kui eelnevatel aastatel. Esimeses osas esitatakse kokkuvõtte Euroopa Ühenduste Kohtu tegevusest 2008. aastal. Esiteks annab aruanne ülevaate institutsiooni arengust käesoleval aastal, tuues välja Euroopa Kohut puudutavad institutsioonilised muudatused ning selle sisemise korralduse ja töömeetoditega seotud arengud (jaotis 1). Teiseks sisaldab aruanne statistika analüüsi, mis käsitleb institutsiooni töökoormuse osas toimunud arenguid ning keskmist menetlusaega (jaotis 2). Lõpetuseks esitatakse aruandes, nagu igal aastal, teemade järgi jagatud kohtupraktika põhiarengud (jaotis 3).

1. Euroopa Kohtu jaoks oli 2008. aastal kõige märkimisväärsem sündmus uue kohtupalee avamine, mis toetab ja laiendab olemasolevaid hooneid. Innovatiivse arhitektuurikonseptsiooniga uus kohtupalee ehitati algse kohtupalee struktuuri austades ja jätkates. Uus kohtupalee koosneb järgmistest osadest: vana kohtupalee, mis on ümber struktureeritud kohtusaalidele ruumide andmiseks, ringhoone – kahekordne hoone, mida hoolimata selle nelinurksest kujust kutsutakse ringhooneks seetõttu, et ta ümbritseb täielikult kohtupaleed, ning seal asuvad nii kohtu liikmete kabinetid kui ka nendega vahetult koos töötavad isikud, kaks torni, mis on mõeldud tõlketalituste jaoks, ning galerii – pikk valgusküllane koridor, mis arhitektuurilise lülina ühendab omavahel mitte ainult uued ja vanad hooned, vaid ka institutsiooni eri tegevusi.

Uue kohtupalee avamise pidulikul istungil 4. detsembril 2008, millest võtsid osa Nende Kuninglikud Kõrgused Luksemburgi Suurhertsog ja Suurhertsoginna, esinesid teiste hulgas kõnega Euroopa Parlamendi asepresident Diana Wallis, Prantsuse Vabariigi justiitsminister Rachida Dati, Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso ja Luksemburgi Suurhertsogiriigi peaminister Jean-Claude Juncker.

Institutsiooni töökorraldust puudutavate tekstide tasandil muudeti 8. juulil 2008 Euroopa Kohtu kodukorda, täiendades seda IVa jaotisega, mis sisaldab sätteid, millega rakendatakse apellatsioonkaebuse alusel tehtud Esimese Astme Kohtu lahendite uuesti läbivaatamise menetlus, mis on sätestatud Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 62. Nende uute sätete (artiklid 123a–123e) kõige olulisem muudatus seisneb selles, et luuakse erikoda, mille ülesanne on peakohtujuristi ettepanekul otsustada, kas Esimese Astme Kohtu lahend tuleb uuesti läbi vaadata. Eriksoda koosneb Euroopa Kohtu presidendist ja neljast viieliikmelise koja esimehest.

2. Euroopa Kohtu 2008. aasta kohtustatistika toob välja esiteks selle, et eelotsusemenetluste kestus on eelnevate aastatega võrreldes väga oluliselt lühenenud, ja teiseks selle, et kohtuvaidluste hulk näitab pidevat kasvutendentsi.

Niisiis menetles Euroopa Kohus 2008. aastal lõpuni 495 kohtuasja (netoarv, mille hulka on arvatud kohtuasjade liitmised). Neist 333 kohtuasja lõppesid kohtuotsuse ja 161 kohtuasja kohtumääruse tegemisega. Tehtud kohtuotsuste ja kohtumääruste arv on oluliselt väiksem, kui see oli eelmisel aastal (379 kohtuotsust ja 172 kohtumäärust). Siiski tuleb märkida, et 2008. aastal lõpuni menetletud eelotsuseasjade arv (neto 238 kohtuasja, bruto 301 kohtuasja) on selgelt suurem kui 2007. aastal (neto 218 kohtuasja, bruto 235 kohtuasja).

Euroopa Kohtusse saabus 592 uut kohtuasja, mis ületab veelgi 2007. aasta kohtuasjade arvu, mis oli suurim Euroopa Kohtu ajaloos.¹ Pooleliolevate kohtuasjade arv ei ole siiski 2008. aasta lõpu seisuga märkimisväärselt tõusnud (bruto 767 kohtuasja) võrreldes kohtuasjade arvuga 2007. aasta lõpus (bruto 741 kohtuasja).

Mis puudutab menetlusaega 2008. aastal, siis siin on toimunud märkimisväärne areng. Eelotsusetaotluste keskmine menetlusaeg oli 16,8 kuud, samas kui 2007. aastal oli see 19,3 kuud ja 2006. aastal 19,8 kuud. Võrdlevast analüüsist selgub, et kogu selle perioodi lõikes, mil Euroopa Kohtul on olemas usaldusväärsed andmed, on eelotsuseasjade keskmine menetlusaeg langenud madalaimale tasemele 2008. aastal. Hagide ja edasikaebuste osas oli keskmine menetlusaeg vastavalt 16,9 kuud ja 18,4 kuud (2007. aastal vastavalt 18,2 kuud ja 17,8 kuud).

Lisaks eelnevatel aastatel töömeetodite osas läbiviidud uuendustele saab meie institutsiooni tõhusamaks muutumist kohtuasjade menetlemisel seletada ka asjaoluga, et kasutatakse laiaulatuslikumalt kohtu käsutuses olevaid erinevaid menetluslikke võimalusi teatud kohtuasjade kiiremaks menetlemiseks, nagu näiteks eelotsuse kiirmenetlus, eelisjärjekorras menetlemine, kiirendatud ja lihtsustatud menetlus ning võimalus teha otsus ilma kohtujuristi ettepanekuta.

Käesoleval aastal taotleti eelotsuse kiirmenetlust kuues kohtuasjas ning määratud koda leidis, et kodukorra artiklis 104b nõutud tingimused olid neist täidetud kolmes. Eelotsuse kiirmenetlust reguleerivad uued sätted andsid Euroopa Kohtule võimaluse viia 2008. aastal nendes kohtuasjades menetlus lõpuni keskmise menetlusajaga 2,1 kuud.

Kiirendatud menetlust taotleti kaheksal korral, kuid kodukorras nõutud tingimused olid täidetud vaid kahes kohtuasjas, milles viidi menetlus lõpuni keskmise menetlusajaga 4,5 kuud. Vastavalt 2004. aastal väljakujunenud praktikale rahuldatakse või lükatakse tagasi taotlused kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluse korras Euroopa Kohtu presidendi põhistaatud määrusega. Lisaks anti ühes kohtuasjas luba eelisjärjekorras menetlemiseks.

Samuti jätkas Euroopa Kohus talle suunatud teatavatele eelotsuse küsimustele vastamisel kodukorra artikli 104 lõikes 3 ette nähtud lihtsustatud menetluse kasutamist. Nimetatud sätte alusel lõpetas kohus määrusega kokku 39 kohtuasja, mis on kaks korda rohkem kui 2007. aastal.

Lõpetuseks, Euroopa Kohus kasutas sagedasti kohtu põhikirja artiklis 20 sätestatud võimalust teha otsus ilma kohtujuristi ettepanekuta, kui kohtuasi ei tõstata ühtegi uut õigusküsimust. Umbes 41% kuulutatud kohtuotsustest tehti 2008. aastal ilma kohtujuristi ettepanekuta (2007. aastal oli neid 43%).

Mis puutub kohtuasjade jagunemisse eri kohtukoosseisude vahel, siis suhkoda menetles umbes 14%, viiest kohtunikust koosnevad kojad ligi 58% ja kolmest kohtunikust koosnevad kojad veidi üle 26% 2008. aastal lõpetatud kohtuasjadest. Eelmise aastaga võrreldes on pisut tõusnud nende kohtuasjade hulk, mida on menetlenud suhkoda (2007. aastal oli

¹ Välja arvatud 1979. aastal saabunud 1324 kohtuasja. See ebatavaliselt suur arv on seletatav massilisel hulgal samaesemeliste tühistamishagide esitamisega.

vanaduspensionile, kui ta on üle 15 aasta noorem kui surnud töötaja, direktiivi 2008/78³ alusel enne liikmesriigile direktiivi ülevõtmiseks määratud tähtaja möödumist.

Kohtuasjas *Wood* (5. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-164/07) esitati Euroopa Kohtule eelotsuse küsimus selle kohta, kas kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu üldpõhimõtet arvestades on ühenduse õigusega kooskõlas Prantsuse õigusnormid, mille kohaselt Prantsusmaal elavale Euroopa Liidu kodanikule, kelle Prantsuse kodanikust laps on surnud kuriteo tagajärjel, mis pandi toime väljaspool selle liikmesriigi territooriumi, ei maksta üksnes kodakondsuse tõttu hüvitist sellisest fondist nagu Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions. Euroopa Kohus leidis, et sellised õigusnormid on ühenduse õigusega vastuolus.

Ühenduse õiguse üldpõhimõtete ja nendest kinnipidamisega seoses liikmesriikide ametiasutuste poolt, kes ühenduse õigust rakendavad, väärivad esiletoomist kohtuasi *Heemskerk ja Schaap* (25. novembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-455/06), mis käsitleb eksporditoetusi ja veiste kaitset vedamise ajal; selles kohtuasjas oli Euroopa Kohtul võimalus teha otsus siseriiklikus õiguses sätestatud *reformatio in peius*'e reegli kohta. Kohus otsustas, et ühenduse õigusest ei tulene siseriiklikule kohtule kohustust omal algatusel kohaldada ühenduse õigusnormi, kui ta eiraks selle tulemusena asjassepuutuva riigi õiguses tunnustatud põhimõtet, mille kohaselt on *reformatio in peius* keelatud. Niisugune kohustus ei riivaks mitte üksnes kaitseõiguse tagamise, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid, millel nimetatud keeld põhineb, vaid looks ka ohu, et kahjustava akti peale kaebuse esitanud isik asetatakse seeläbi ebasoodsamasse olukorda kui see, milles ta oleks siis, kui ta oleks kaebuse esitamata jätnud.

Ühenduste kohtutes menetletud vaidluste osas pakuvad mitu kohtuotsust erilist huvi. Üks nendest puudutab ühenduste kohtu enda pädevust.

Liidetud kohtuasjades *Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon* (3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P) – milles Euroopa Kohus küll kinnitas Esimese Astme Kohtu edasikaevatud kohtuotsuseid (21. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-315/01, EKL 2005, lk II-3649, ja otsus kohtuasjas T-306/01, EKL 2005, lk II-3533) seoses nõukogu pädevusega võtta vastu määrus nende isikute ja üksuste rahaliste vahendite ja muu finantsvara külmutamise kohta, kelle nimi on kantud määruse⁴ lissasse, mis on vastu võetud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide rakendamiseks Euroopa Ühenduses – leidis Euroopa Kohus siiski, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et põhimõtteliselt puudub ühenduste kohtutel igasugune pädevus kontrollida kõnealuse määruse sisemist seaduslikkust. Euroopa Kohus on arvamusel, et kontrolli kõigi ühenduse õigusaktide kehtivuse üle põhiõiguste seisukohast tuleb lugeda EÜ asutamislepingust kui autonoomsest õiguskorrast, mida rahvusvaheline leping ei või kahjustada, tuleneva konstitutsioonilise tagatise väljenduseks õigusel rajanevas ühenduses. Ühenduste kohtu poolt tagatav seaduslikkuse kontroll puudutab ühenduse õigusakti, millega rakendatakse asjassepuutuvat rahvusvahelist lepingut, mitte aga

³ Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79).

⁴ Nõukogu 27. mai 2002. aasta määrus (EÜ) nr 881/2002, millega kehtestatakse teatavate Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangud ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 467/2001 (EÜT L 139, lk 9; ELT eriväljaanne 18/01, lk 294).

gendus viiks tulemuseni, mis on vastuolus Euroopa Kohtu praktikast tuleneva ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 kinnitatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega.

Konkreetselt lepinguvälise vastutuse hagi valdkonnas väärivad erilist tähelepanu liidetud kohtuasjad *FIAMM ja FIAMM Technologies vs. nõukogu ja komisjon* (9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C 121/06 P), mis puudutavad küsimust ühenduse vastutusest normatiivakti eest. WTO vaidluste lahendamise organ leidis, et ühenduse banaanimpordi kord on Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) lepingutega vastuolus, ja lubas Ameerika Ühendriikidel kohaldada teatavale ühenduse impordile täiendavat tollimaksu. Kuus Euroopa Liidus asutatud äriühingut taotlesid, et komisjon ja nõukogu hüvitaksid kahju, mis neile Ameerika Ühendriikidesse eksportimisel Ameerika vastuabinõude rakendamisega tekitati.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et ühenduse vastutust normatiivakti eest, mis sisaldab majanduspoliitilisi otsuseid, saab kohaldada vaid siis, kui on piisavalt selgelt rikutud kõrgemalseisvat õigusnormi, mis kaitseb isikuid ja annab neile õigusi. Kohus märkis samuti, et kuigi institutsioonide ebaseadusliku õigusakti korral kohaldatav ühenduse vastutuse põhimõtte väljendab liikmesriikide õigussüsteemidele omast üldpõhimõtet, mille kohaselt toob õigusvastane tegevus kaasa kohustuse hüvitada tekitatud kahju, ei toimu sellist liikmesriikide õiguskordade ühitamist juhul, kui on tegemist vastutuse põhimõttega avaliku võimu õiguspärase akti korral, eelkõige siis, kui taoline akt on normatiivse iseloomuga. Euroopa Kohus järeltas sellest, et kehtivas ühenduse õiguses ei ole kehtestatud korda, mis lubaks kohaldada ühenduse vastutust tema õigustloova tegevuse puhul olukorras, kus sellise tegevuse võimalikule vastuolule WTO lepingutega ei saa ühenduste kohtus tugineda. Kohus selgitas veel, et ühenduse normatiivakt, mille kohaldamine piirab omandiõigust ja kutsealal tegutsemise vabadust, võib kaasa tuua ühenduse lepinguvälise vastutuse, kui see kahjustab nende õiguste olemust ebaseaduslikult ja talumatult, kuna võib juhtuda, et sellist kahju välistavat või kergendavat hüvitist ei ole ette nähtud.

Ülejäänud kohtuotsused rikastasid traditsioonilisemalt Euroopa Kohtu ulatuslikku praktikat tühistamishagide valdkonnas.

Nii leidis Euroopa Kohus kohtuasjas *komisjon vs. Infront WM* (13. märtsi 2008. aasta otsus kohtuasjas C-125/06 P), et komisjoni otsus, millega kiidetakse heaks direktiivi 89/552⁵ artikli 3a alusel liikmesriigi poolt võetud meetmed, mille eesmärk on reguleerida ühiskonnale väga tähtsate sündmuste teleülekande ainuõiguste kasutamist, mõjutab tühistamishagi vastuvõetavuse tingimuste mõttes nimetatud õiguste omaniku õiguslikku olukorda otseselt. Kuivõrd nimetatud meetmetega kehtestatud piirangud on seotud tingimustega, mille alusel need organisatsioonid saavad teleringhäälingu ainuõiguste omanikult määratletud sündmuste teleülekandeõigused, seatakse asjaomase liikmesriigi võetud meetmete ja neid heakskiitva otsusega teleülekandeõigused omandatud äriühingu õigustele uusi piiranguid, mida nende õiguste omandamise hetkel ei esinenud ning mis muudavad nende õiguste teostamise keerulisemaks. Euroopa Kohus sedastas veel, et kõnealuse omaniku olukorrale tekitatud kahju on tingitud vaid nõudest saavutada asjaomaste meetmete ja

⁵ Nõukogu 3. oktoobri 1989. aasta direktiiv 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 298, lk 23; ELT eriväljaanne 06/01, lk 224), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiiviga 97/36/EÜ (EÜT L 202, lk 60; ELT eriväljaanne 06/02, lk 321).

komisjoni otsusega määratletud tulemus, ilma et siseriiklikud ametiasutused omaksid selle rakendamisel kaalutlusõigust, mis võib olukorda mõjutada.

Tingimuse kohta, et hageja peab olema isiklikult puudutatud, otsustas Euroopa Kohus, et kui otsus puudutab isikute gruppi, kes olid akti vastuvõtmise hetkel identifitseeritud või identifitseeritavad grupi liikmetele omaste kriteeriumide põhjal, võivad need isikud olla otsusest isiklikult puudutatud, sest nad kuulusid majandustegevuses osalejate piiratud ringi. See võib olla nii eriti juhul, kui selle aktiga muudetakse õigusi, mille isik on omandanud enne selle vastuvõtmist.

Kohtuasjas *Athinaiki Techniki vs. komisjon* (17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-521/06 P) tuli lähemalt selgitada mõistet „vaidlustatav akt“ EÜ artikli 230 tähenduses.

Vaadatud läbi edasikaebuse Esimese Astme Kohtu määruse peale, millega jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata hagi komisjoni otsuse tühistamiseks, millega lõpetati ühe kaebuse menetlus, mis puudutas riigihankemenetluses väidetavalt antud riigiabi ja millest apellant sai kirja teel teada, otsustas Euroopa Kohus, et selleks, et teha kindlaks, kas riigiabi valdkonna akt kujutab endast otsust määruse nr 659/1999⁶ artikli 4 tähenduses, tuleb kontrollida akti sisu ja komisjoni taht arvesse võttes, kas komisjon kinnitas uuritud aktiga esialgse uurimise staadiumi lõppedes lõplikult oma seisukoha vaidlustatud meetme suhtes ja kas ta jõudis seega järeldusele, et see meede on abi või mitte või et selle meetme ühisturuga kokkusobivuse osas esinevad kahtlused või sellised kahtlused puuduvad.

Kiri, milles komisjon teatas EÜ artiklite 87 ja 88 rikkumise tuvastamiseks kaebuse esitanud isikule, et „kuna puudub täiendav teave, mis õigustaks uurimise jätkamist, lõpetas komisjon halduslikult [...] juhtumi menetlemine“, näitab, et komisjon võttis tegelikult vastu akti, millega juhtumi menetlemine halduslikult lõpetati. Selle akti sisust ja komisjoni tahtest tuleneb, et ta otsustas nii lõpetada kaebuse alusel alustatud esialgse uurimismenetluse. Nimetatud aktis tõdes komisjon, et uurimine ei võimaldanud järeldada abi olemasolu EÜ artikli 87 tähenduses, ja ta keeldus kaudselt algatamast EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlikku uurimismenetlust. Sellises olukorras on nimetatud sättes ette nähtud menetluslikud tagatised õigustatud isikutele kindlustatud vaid siis, kui neil on võimalus vaidlustada otsus ühenduste kohtus vastavalt EÜ artikli 230 neljandale lõigule. Seda põhimõtet kohaldatakse nii siis, kui otsus on tehtud põhjendusel, et komisjon leiab, et abi on ühisturuga kokkusobiv, kui ka siis, kui ta on seisukohal, et abi olemasolu tuleb kõrvale jätta.

Sellega seoses ei saa taolist akti kvalifitseerida esialgse või ettevalmistava aktina, sest alustatud haldusmenetluses ei järgne sellele ühtegi muud akti, mille peale saaks tühistamishagi esitada. Siinjuures ei ole oluline, et huvitatud pool võib veel esitada komisjonile lisateavet, mis võib kohustada komisjoni üle vaatama oma seisukoha asjaomase riikliku meetme osas, sest esialgse uurimise staadiumi lõpus tehtud otsuse seaduslikkust hinnatakse üksnes teabe põhjal, mis komisjonil võis olla selle otsuse tegemise ajal, st antud juhul juhtumi haldusliku menetluse lõpetamise ajal. Kui huvitatud pool esitab pärast juhtumi menetlemise lõpetamist lisateavet, võib komisjon olla kohustatud algatama vajaduse korral uue haldusmenetluse. Samas ei mõjuta see teave asjaolu, et esimene esialgne uurimismenetlus on juba lõpetatud. Sellest tulenevalt võttis komisjon kõnealuse aktiga kaebuse esitaja taotluse kohta lõpliku seisukoha. Euroopa Kohus järeldas, et kuna see akt takistab kaebuse esitajal esitada EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud ametlikus uurimismenetluses oma sei-

⁶ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

sukohti, tekitab see siduvaid õiguslikke tagajärgi selle isiku huve puudutaval viisil ning on seega EÜ artikli 230 tähenduses vaidlustatav akt.

Samuti on täiendatud kohtupraktikat, mida tuleb pidada vähem traditsiooniliseks – kui-võrd tegemist on uuemate lahenditega – ja mis puudutab liikmesriigi tegevusetuse tagajärgi pärast tema kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsust.

Olles kohtuasjas *komisjon vs. Prantsusmaa* (9. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-121/07) esmalt meenutanud, et ühenduse õiguse kohese ja ühetaolise kohaldamise huvides tuleb liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsuse täitmist alustada otsekohe ja see võimalikult kiiresti lõpule viia, otsustas Euroopa Kohus, et kui EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetluses sobib trahvi määramine eriti motiveerimaks liikmesriiki võimalikult kiiresti lõpetama rikkumist, mis sellise meetme puudumisel võib püsima jääda, siis põhisumma määramine tugineb rohkem selle tagajärje hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmatajätmine era- ja avalikele huvidele avaldab, eelkõige juhul, kui rikkumine on pärast algselt seda tuvastanud kohtuotsust juba pikka aega kestnud.

Euroopa Kohus jätkas, et sellega seoses peab ta igas tema menetluses olevas kohtuasjas konkreetse juhtumi asjaoludest ning vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised karistused, et tagada rikkumise algselt tuvastanud kohtuotsuse võimalikult kiire täitmine ja ära hoida analoogiliste ühenduse õiguse rikkumiste kordumine.

Euroopa Kohus märkis veel, et olukorras, kus enne EÜ artikli 228 kohase menetluse lõppu on algne kohtuotsus täies ulatuses täidetud, ei takista asjaolu, et põhisummat ei ole asjaomase hetkeni veel määratud, teises kohtuasjas põhisumma määramist, kui seda on vaja konkreetse juhtumi asjaolusid ning vajaliku veenvuse ja hoiatavuse määra arvestades.

Lõpetuseks leidis Euroopa Kohus, et kuigi komisjoni teatises sisalduvad suunised võivad tööpoolest soodustada läbipaistvuse tagamist ning komisjoni tegevuse ennustatavust ja õiguskindlust, ei ole taolised reeglid sellest hoolimata talle EÜ artikli 228 lõikes 2 antud ulatliku kaalutusõiguse teostamisel siduvad.

Kohtuvaidluste teemat jätkates tuleb meenutada, et 2008. aastal võttis Euroopa Kohus kasutusele uue eelotsuse kiirmenetluse, mis jõustus 1. märtsist 2008. Seda menetlust kohaldati kolmes kohtuasjas: kohtuasjas *Santesteban Goicoechea* (12. augusti 2008. aasta otsus kohtuasjas C-296/08 PPU) ning kohtuasjas *Leymann ja Pustovarov* (1. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-388/08 PPU), mis puudutavad raamotsuse 2002/584 (Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta)⁷ tõlgendamist, samuti kohtuasjas *Rinau* (11. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-195/08 PPU), mis käsitleb ühenduse eeskirju teises liikmesriigis ebaseaduslikult hoitava lapse tagasitoomise kohta.

Eespool nimetatud kohtuasi *Rineau* andis Euroopa Kohtule võimaluse selgitada eelotsuse kiirmenetluse kohaldamiseks nõutavaid tingimusi. Nii leidis Euroopa Kohus, et eelotsuse taotluse esitanud kohtu taotlus lahendada Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 104b sätestatud kiirmenetluse korras eelotsuse taotlus – mis puudutab seda, kuidas tõlgendada määrust nr 2201/2003 (mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnisi-

⁷ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34).

tatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000)⁸ – on põhjendatud, kui selle aluseks on kiireloomulise tegutsemise vajadus. Sellise vajadusega on tegemist juhul, kui igasugune viivitus mõjuks lapse ja temaga koos mitte elava vanema vahelistele suhetele väga halvasti ning nende suhete jahtumine võib olla pöördumatu. Euroopa Kohtu arvates tuleneb selline vajadus nii eelnimetatud määruse põhjendusest 17, milles on mainitud äraviidud lapse viivitamatut tagastamist, kui ka sama määruse artikli 11 lõikest 3, kus lapse tagasitoomise taotlust lahendavale kohtule on määratud kuuenädalane tähtaeg otsuse tegemiseks. Euroopa Kohus selgitas, et vajadus kaitsta last võimaliku kahju eest ning vajadus tagada lapse ja tema vanemate huvide õiglane tasakaal võivad samuti õigustada eelotsuse kiirmenetluse kohaldamist.

Seoses põhimõtetega, mis reguleerivad Euroopa Kohtusse pöördumist eelotsuse saamiseks, oli Euroopa Kohtul kohtuasjas *Cartesio* (16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-210/06) võimalus tegeleda küsimusega, mis puudutab siseriikliku apellatsioonikohtu õigust muuta madalama astme kohtu otsust esitada eelotsusetaotlus. Euroopa Kohus otsustas siinjuures, et seoses eelotsusetaotluse esitamise otsuse peale edasikaebamise õigust käsitlevate siseriiklike õigusnormidega olukorras, kus põhikohtuasi tervikuna on jätkuvalt eelotsusetaotluse esitanud kohtu lahendada ning vaidlustatud on ainult eelotsusetaotluse esitamist, tuleb EÜ artikli 234 teist lõiku tõlgendada nii, et selle asutamislepingu sättega igale eelotsusetaotluse esitanud kohtule antud pädevust ei või piirata selliste õigusnormidega, mis võimaldavad apellatsioonikohtul muuta Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise lahendit, see tühistada ja kohustada selle lahendi teinud kohut jätkama peatatud siseriiklikku menetlust. EÜ artikkel 234 ei välista muidugi seda, et liikmesriigi kohtu – mille otsuste peale saab siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata – otsuseid saaks Euroopa Kohtusse eelotsusetaotluse esitamisel vaidlustada siseriikliku õigusega ette nähtud tavapärase edasikaebamise võimaluste raames. Sellise kaebuse tulemusena tehtav lahend ei saa siiski piirata pädevust, mille EÜ artikkel 234 annab sellele kohtule Euroopa Kohtusse pöördumiseks juhul, kui nimetatud kohus leiab, et tema lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis puudutavad ühenduse õigusnormi tõlgendamist, mille osas on vaja Euroopa Kohtu seisukohta.

Samuti selgitati ühenduse õiguse mõju liikmesriikide õiguskordades.

Liidetud kohtuasjades *Viamex Agrar Handel* (17. jaanuari 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-37/06 ja C-58/06, EKL 2008, lk I-69) otsustas Euroopa Kohus, et kuigi on tõsi, et direktiiv iseenesest ei saa luua isikutele kohustusi, ei saa põhimõtteliselt siiski välistada seda, et direktiivi norme kohaldatakse määruses sõnaselgelt direktiivi normidele viitamise kaudu, järgides sealjuures õiguse üldpõhimõtteid ja eelkõige õiguskindluse põhimõtet.

Kohtuasjas *Kempter* (12. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-2/06) tuli Euroopa Kohtul anda vastus küsimusele, kas lõplikuks muutunud haldusakti uuesti läbivaatamine ja kehtetuks tunnistamine selleks, et arvestada vahepeal Euroopa Kohtu poolt antud asjassepuutuva ühenduse õiguse tõlgendusega, eeldab, et huvitatud isik on haldusakti siseriiklikus

⁸ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000, muudetud nõukogu 2. detsembri 2004. aasta määrusega nr 2116/2004 (ELT L 367, lk 1).

kohtus ühenduse õigusele tuginedes vaidlustanud. Euroopa Kohus leidis, et sellist eeltin-
gimust ei esine.

Kohus otsustas seega, et kuigi ühenduse õigus ei nõua, et haldusorgan oleks põhimõtteli-
selt kohustatud lõplikuks muutunud haldusakti kehtetuks tunnistama, võivad siiski teata-
vad asjaolud EÜ artiklist 10 tuleneva koostööpõhimõtte alusel panna haldusorganile ko-
hustuse vaadata lõplikuks muutunud haldusakt uuesti läbi, et arvestada hiljem Euroopa
Kohtu poolt ühenduse asjaomasele sättele antud tõlgendusega. Nende tingimuste seas,
millele uuesti läbivaatamise kohustuse tekkimine võib tugineda, ei saa tingimust – mille
kohaselt viimase kohtuastme otsus, mille alusel on vaidlustatud haldusakt muutunud lõp-
likuks ja mis võeti vastu Euroopa Kohtult eelotsust küsimata, põhineb hilisemat Euroopa
Kohtu praktikat arvestades ühenduse õiguse vääral tõlgendusel – tõlgendada nii, et selle-
ga pannakse pooltele kohustus tõstatada siseriiklikus kohtus asjaomase ühenduse õiguse
sätte kohaldamise küsimus. Siinkohal piisab sellest, kui kõnealust ühenduse õiguse sätet,
mille tõlgendus on Euroopa Kohtu hilisema praktika põhjal osutunud vääraks, on viimases
astmes asja lahendav siseriiklik kohus uurinud, või siis sellest, kui nimetatud kohus oleks
võinud tõstatada selle kohaldamise küsimuse omal algatusel. Kuigi ühenduse õiguse koha-
selt ei ole siseriiklikel kohtutel kohustust tõstatada omal algatusel ühenduse õiguse sätete
rikkumise küsimust, kui selle küsimuse läbivaatamine sunniks neid väljuma poolte määrat-
letud vaidluse piiridest, on need kohtud siiski kohustatud omal algatusel tõstatama ühen-
duse siduval õigusnormil põhineva õigusliku küsimuse, kui neil on siseriikliku õiguse alu-
sel kohustus või õigus seda teha siseriikliku siduva õigusnormi puhul.

Kuigi võimalus taotleda sellise lõplikuks muutunud haldusakti uuesti läbivaatamist ja keht-
tetuks tunnistamist, mis on ühenduse õigusega vastuollu sattunud, ei ole ajaliselt piiratud,
on liikmesriikidel siiski vabadus määrata mõistlikud kaebetähtajad kooskõlas ühenduses
kehivate tõhususe ja võrdvärsuse põhimõtetega.

Avalikkuse juurdepääsu institutsioonide dokumentidele käsitlevaid kohtuvaidlusi ei ole sugu-
gi vähemaks jäänud. Nii näiteks selgitas Euroopa Kohus liidetud kohtuasjades *Rootsi ja Turco
vs. nõukogu* (1. juuli 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-39/05 P ja C-52/05 P) analüüsi,
mille nõukogu peab enne dokumendi avalikustamise taotlusele vastamist teostama.

Dokumentidele üldsuse juurdepääsu käsitlevas ühenduse määruses⁹ on ette nähtud, et
kõigil liidu kodanikel ning kõigil isikutel, kelle elukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus tut-
vuda institutsioonide dokumentidega. Sellest üldpõhimõttest on tehtud erand muu hul-
gas juhul, kui dokumendi avalikustamine kahjustaks kohtumenetlust ja õigusnõustamist,
välja arvatud juhul, kui avalikustamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.

Konkreetselt õigusnõustamise kohta sätestatud erandiga seoses peab institutsioon, kellele
dokumendi avalikustamise taotlus on esitatud, tegema kindlaks, kas asjaomane dokument
on ikka seotud õigusnõustamisega, ning jaatava vastuse korral määratlema dokumendi te-
gelikult asjassepuutuvad osad, mis võivad seega kuuluda kõnealuse erandi kohaldamis-
alasse. Eespool viidatud määruse alusel õigusnõustamisele tagatud kaitset ei tule auto-
maatselt anda vaid seetõttu, et dokumendi pealkiri on „õiguslik arvamus”. Lisaks pealkirjale
on institutsioonil vaja kindlaks teha, kas dokument ikka käsitleb sellist arvamust. Selle väl-
jaselgitamise järel peab nõukogu kontrollima, kas kõnealuse dokumendi asjassepuutuvate
osade avalikustamine kahjustaks õigusnõustamist. Sellega seoses tõlgendas Euroopa Ko-

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta
Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

hus õigusnõustamise kohta kehtestatud erandit nii, et selle eesmärk on kaitsta institutsiooni huvi küsida ausat, objektiivset ja kõikehõlmavat arvamust. Selle huvi kahjustamise ohule saab tugineda siis, kui ohtu võib mõistlikult ette näha ja see ei ole ainult oletuslik.

Kui sellega seoses tugineda üldiselt ja abstraktselt ohule, et õigusloomemenetlusega seotud õiguslike arvamuste avalikustamine võib tekitada kahtlusi õigustloovate aktide seaduslikkuses, ei saa see anda piisavat alust, et tuvastada õigusnõustamise kaitse kahjustamine kõnealuse sätte tähenduses, ja järeltõtt ei saa sellega põhjendada nende arvamuste avalikustamisest keeldumist. Siinjuures annab just läbipaistvus, võimaldades mitme eri seisukoha lahknevused avalikult läbi arutada, institutsioonidele suurema legitiimsuse Euroopa kodanike silmis ja suurendab kodanike usaldust.

Lõpetuseks selgitas Euroopa Kohus, et nõukogu on kohustatud kontrollima, kas avalikustamine on ülekaaluka üldise huvi tõttu põhjendatud. Selle taustal tuleb tal kaaluda asjaomase dokumendi avalikustamata jätmisega kaitstavat konkreetset huvi ja eelkõige üldist huvi asjaomase dokumendi kättesaadavaks tegemise vastu, pidades silmas eeliseid, mis tulenevad suuremast läbipaistvusest, nimelt kodanike laiemast osalemisest otsustusprotsessis ja haldusasutuste suuremast legitiimsusest, tulemuslikkusest ja vastutusest kodanike ees demokraatlikus süsteemis.

Euroopa Kohus märkis, et sellistel kaalutlustel on eriline tähtsus, kui nõukogu tegutseb seadusandjana. Selles osas tugevdab läbipaistvus demokraatiat, võimaldades kodanikel kontrollida kogu teavet, mis võeti õigustloova akti aluseks. Kodanike võimalus tutvuda õigusloometoimingute alustega on tingimus, mis võimaldab neil tõhusalt kasutada oma demokraatlikke õigusi.

Euroopa Kohus järeldas, et määrus nr 1049/2001 kehtestab üldreeglina kohustuse avalikustada nõukogu õigustloovate õigusloomemenetlusega seotud arvamused, kuid möönis, et spetsiifilise õigusliku arvamuse avalikustamisest võidakse siiski keelduda õigusnõustamise kaitsele tuginedes, kui see on antud küll õigusloomemenetluse käigus, kuid puudub eriti tundlikku küsimust või on eriti laia ulatusega ja väljub õigusloomemenetluse raamidest. Sel juhul on institutsioonil kohustus keeldumist üksikasjalikult põhjendada.

Selle põhjendusega tühistas Euroopa Kohus Esimese Astme Kohtu otsuse osas, mis puudutas juurdepääsu keelamist kõnesolevas asjas käsitletavale õiguslikule arvamusele.

Euroopa Kohus käsitles seevastu liidetud kohtuasjades *Marra* (21. oktoobri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-200/07 ja C-201/07) esimest korda teemat, mis puudutab Euroopa Parlamendi liikmetel teatavatel juhtudel ja tingimustel olevat immuuniteeti ning konkreetsemalt immuuniteedi kohaldamise tingimusi eurosaadiku puhul, kelle vastu on solvavaid väljendeid sisaldava pamfleti levitamise tõttu algatatud kohtumenetlus.

Alustuseks meenus Euroopa Kohus, et Euroopa ühenduste privileegide ja immuuniteedi protokoll¹⁰ artikkel 9 kehtestab eurosaadikute immuuniteedi põhimõtte seoses saadikute kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häältega. Sellist immuuniteeti tuleb niivõrd, kui selle eesmärk on kaitsta eurosaadikute arvamusevabadust ja sõltumatust, pidada absoluutseks immuuniteediks, mis välistab igasuguse kohtumenetluse. Seega peab siseriiklik kohus eurosaadiku avaldatud arvamuste tõttu tema vastu esitatud hagi korral asjaomase saadiku vastu esitatud hagi rahuldumata jätma, kui ta leiab, et saadikul on parlamentaarne immuuniteet. Selle nõude täitmine on kohustuslik nii mainitud kohtule kui ka

¹⁰ 8. aprilli 1965. aasta Euroopa ühenduste privileegide ja immuuniteetide protokoll (EÜT L 1967, 152, lk 13).

ebamugavusi. Kuna Saksa õiguse piiravaid sätteid ei olnud nõuetekohaselt põhjendatud, tegi Euroopa Kohus järelduse, et asjassepuutuvad õigusnormid takistavad Euroopa kodanike õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil.

Järgmisena on ära märgitud kohtuasjad *Metock jt* (25. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-127/08) ning *Jipa* (10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-33/07), mis puudutavad seda, kuidas tõlgendada direktiivi 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil)¹².

Eespool viidatud kohtuasjas *Metock jt* otsustas Euroopa Kohus, et direktiiviga 2004/38 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis kehtestavad liidu kodaniku – kes elab asjaomasel liikmesriigis, kuid ei ole selle kodanik – kolmanda riigi kodanikust abikaasa suhtes tingimuse, et ta peab kõnealuse direktiivi sätetele tuginemiseks olema enne vastuvõtvasse liikmesriiki saabumist elanud seaduslikult teises liikmesriigis. Kõnealuse direktiivi ühestki sättest ei tulene, et direktiivi kohaldamiseks liidu kodaniku pereliikmetele oleks niisugune tingimus vajalik; Euroopa Kohus on seisukohal, et tuleb muuta kohtuotsuses *Akrich*¹³ tehtud järeldust, milles nõuti taolist tingimust, et kasutada määruses (EMÜ) nr 1612/68¹⁴ sätestatud sisenemis- ja elamisõigusi. Kui liidu kodaniku perekonnal ei ole võimalik liidu kodanikuga kaasa tulla või ühineda temaga vastuvõtvas liikmesriigis, võib see pärssida liidu kodaniku õigust sellesse liikmesriiki siseneda ja seal elada. Euroopa Kohus selgitas veel, et liidu kodaniku kolmanda riigi kodanikust abikaasa, kes on liidu kodanikuga kaasas või ühineb temaga, saab tugineda kõnealusele direktiivile sõltumata sellest, millal ja kus nad abiellusid või kuidas see abikaasa vastuvõtvasse liikmesriiki sisenes, ega ole vaja, et liidu kodanik oleks liikmesriiki liikumise ajaks loonud perekonna, et tema kolmanda riigi kodanikust pereliikmed saaksid kõnealuse direktiiviga antud õigustele tugineda. Lõpetuseks, lauseosa „[liidu kodaniku] pereliikme[d], kes on [temaga] kaasas“¹⁵ tuleb tõlgendada nii, et sellega peetakse silmas nii liidu kodaniku pereliikmeid, kes on liidu kodanikuga koos vastuvõtvasse liikmesriiki sisenenud, kui ka neid pereliikmeid, kes temaga koos selles liikmesriigis elavad, tegemata viimasel juhul vahet, kas nad on sisenenud liikmesriiki enne või pärast liidu kodanikku või enne või pärast tema pereliikmeks saamist.

Eespool viidatud kohtuasjas *Jipa* pöörduti Euroopa Kohtu poole küsimusega, kas ühenduse õiguse ja eelkõige direktiiviga 2004/38 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis lubavad piirata liikmesriigi kodaniku õigust reisida teise liikmesriigi territooriumile eelkõige põhjusel, et ta oli sealt „ebaseaduslikult“ viibimise tõttu eelnevalt välja saadetud. Euroopa Kohus märkis, et niisugusel kodanikul on liidu kodaniku staatus ning ta võib seega tugineda õigusele vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil muu hulgas oma päritoluliikmesriigi vastu, kusjuures asjaomase õigusega on hõlmatud nii liidu kodaniku õigus siseneda muusse kui oma päritoluliikmesriiki kui ka õigus viimati nimetatud riigist lahkuda. See

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46; parandused ELT L 229, lk 35).

¹³ 23. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-109/01, EKL 2003, lk I-9607.

¹⁴ Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määrus (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15), muudetud direktiiviga 2004/38.

¹⁵ Direktiivi 2004/38 artikli 3 lõige 1.

Lisaks sellele arendas Euroopa Kohus edasi oma kohtupraktikat võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse valdkonnas kahes kohtuasjas, mis puudutavad määruse nr 1408/71²⁴ sätete tõlgendamist. Kohtuasi *Gouvernement de la Communauté française ja Gouvernement wallon* (1. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-212/06) puudutas hoolduskindlustusskeemi, mille Belgia Kuningriigi Flandria valitsus hollandikeelses piirkonnas ja Brüsseli kakskeelses piirkonnas kehtestas. See skeem nägi teatud tingimustel ja sätestatud piirmäära ulatuses ette, et kindlustuskassa kannab teatud kulutused, mille lähtepunktiks on tervislikust seisundist tulenev sõltuvusseisund. Skeemiga said liituda vaid isikud, kelle elukoht on eespool mainitud kahes piirkonnas ning kes töötavad nimetatud piirkondade territooriumil ja kelle elukoht on mõnes muus liikmesriigis kui Belgia. Isikud, kes töötavad küll hollandikeelses piirkonnas või Brüsseli kakskeelses piirkonnas, kuid kelle elukoht on riigi territooriumi mõnes teises osas, ei olnud seega antud skeemiga hõlmatud. Olles kõigepealt kinnitanud, et hüvitised, mida käsitletava hoolduskindlustusskeemi taolise skeemi alusel makstakse, kuuluvad määruse nr 1408/71 materiaalsesse kohaldamisalasse, meenutas Euroopa Kohus, et EÜ artiklitega 39 ja 43 on vastuolus selline siseriiklik meede, mis ka juhul, kui see on kohaldatav ilma kodakondsusest lähtuva diskrimineerimiseta, võib takistada ühenduse kodanikel asutamislepinguga tagatud põhivabaduste teostamist või muuta selle neile vähem atraktiivseks. Järelikult tuleb EÜ artikleid 39 ja 43 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline liikmesriigi alamüksuse õigusakt nagu hoolduskindlustust käsitlev õigusakt, millega tagatakse juurdepääs hoolduskindlustusskeemile ja õigus selles ette nähtud hüvitiste saamisele üksnes isikutele, kelle elukoht on territooriumil, mille osas see üksus on pädev tegutsema, ning isikutele, kes tegutsevad sellel territooriumil kutsealaselt, kuid kelle elukoht on mõnes teises liikmesriigis, kuna selline piirang kahjustab teiste liikmesriikide kodanikke ja riigi enda kodanikke, kes on kasutanud õigust vabale liikumisele Euroopa Ühenduses.

Määruse nr 1408/71, muudetud määrusega nr 647/2005,²⁵ artikli 13 lõike 2 punkt a sätestab, et liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil. Kohtuasjas *Bosmann* (20. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-352/06) analüüsis Euroopa Kohus sellise töötaja olukorda, kelle elukohaliikmesriik jättis ilma perehüvitistest põhjusel, et ta oli alustanud töötamist teises liikmesriigis. Euroopa Kohus toonitas, et artikli 13 lõike 2 punkti a peab tõlgendama, lähtudes EÜ artiklist 42, mille eesmärk on hõlbustada töötajate vaba liikumist ja mis seisneb eelkõige selles, et võõrtöötajad ei kaotaks õigust saada sotsiaalkindlustushüvitisi ega saaks neid vähendatud määras seetõttu, et nad on kasutanud neile asutamislepinguga antud õigust vabalt liikuda. Euroopa Kohus järeldas sellest, et elukohaliikmesriigilt ei saa võtta õigust maksta tema territooriumil elavatele isikutele peretoetusi ning et määruse kõnealuse sättega ei ole vastuolus see, kui võõrtöötaja, kes kuulub töökohaliikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi alla, saab elukohaliikmesriigi siseriiklike õigusaktide alusel viimati nimetatud riigis perehüvitisi. Liikmesriigi kohus peab kindlaks tegema, kas konkreetse kaasuse asjaolud on asjasepuutuvad otsustamiseks, kas see töötaja täidab asjaomase liikmesriigi õigusaktide kohaselt niisuguse perehüvitise saamise tingimused.

²⁴ Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT L 149, lk 2; ELT eriväljaanne 15/01, lk 35).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrus (EÜ) nr 647/2005, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes ning (EMÜ) nr 574/72, millega on kehtestatud määruse (EMÜ) nr 1408/71 rakendamise kord (ELT L 117, lk 1).

toob kaasa lennu tühistamise, ei kuulu nimetatud sätte tähenduses mõiste „erakorralised asjaolud” alla, välja arvatud juhul, kui see probleem tuleneb sündmustest, mis oma olemuselt või päritolult ei ole asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele omased ja väljuvad tema tegeliku kontrolli alt. Isegi kui õhusõiduki tehnilise probleemi võib lugeda ettenägematute lennuohutusega seotud vajakajäämistest hulka, ei saa neid asjaolusid sellegipoolest kvalifitseerida ettenägematutena, kuivõrd lennuki puudulikust hooldusest tingitud tehniline probleem on lennuettevõtja tavapärasele tegevusele omane. Kohus märkis täpsustavalt, et Montréali konventsioonil ei ole asjaomase mõiste tõlgendamisel otsustavat tähtsust. Veel lisas Euroopa Kohus, et lennuettevõtja puhul täheldatud tehniliste probleemide esinemissagedus ei ole iseenesest tegur, millest saaks järeldada „erakorraliste asjaolude” esinemist või nende puudumist määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 3 tähenduses. Lõpetuseks otsustas Euroopa Kohus, et üksnes sellest, et lennuettevõtja on järginud õhusõiduki hoolduse miinimumnõudeid, ei piisa tõendamaks, et see vedaja on „võtnud kõik vajalikud meetmed” selle artikli tähenduses, ja järelikult ka vabastamaks nimetatud vedaja hüvitise maksmise kohustusest, mis on ette nähtud selle määruse artikli 5 lõike 1 punktis c ja artikli 7 lõikes 1. Kuna vastutusest ei vabasta mitte kõik erakorralised asjaolud, vaid ainult need, mida ei oleks saanud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik sobivad meetmed, siis neile tugineda sooviv isik peab tõendama, et ta ei oleks saanud neid asjaolusid oma ettevõtte suutlikkusele vastuvõetamatute ohverdustega nõustumata vältida.

Meretransporti puutuvalt märkis Euroopa Kohus kohtuasjas *The International Association of Independent Tanker Owners jt* (3. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-308/06), et direktiivi 2005/35 (mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust)²⁸ artikkel 4 koostoimes direktiivi artikliga 8, mis paneb liikmesriikidele kohustuse kohaldada laevadelt saasteainete merreheitmise suhtes sanktsioone, kui see toimub „tahtlikult või kergemeelsuse või [raske] hooletuse tõttu” [täpsustatud tõlge: direktiivis kasutatud mõiste „tõsine hooletus” asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „raske hooletus”], ilma et neid mõisteid oleks defineeritud, ei riku õiguskindluse üldpõhimõtet, kui see paneb liikmesriikidele kohustuse kohaldada sanktsioone laevadelt pärinevate saasteainete merreheitmise suhtes, kui see on toimunud „raske hooletuse” tõttu. Kõnealused erinevad mõisted, eelkõige mõiste „raske hooletus”, tähistavad vastutuse tekkimise tingimusi, mida kohaldatakse määratlemata hulgale olukordadele, mida ei ole võimalik ette näha, mitte aga konkreetsele käitumisele, mida saab ühenduse või riigi õigusaktis üksikasjalikult kirjeldada. Lisaks kuuluvad need mõisted täielikult liikmesriikide õigussüsteemi ja on seal kasutusel. Seejuures tuleb mõistet „raske hooletus” kõnesoleva artikli 4 tähenduses mõista nii, et see tähendab tahtmatut tegu või tegevusetust, millega vastutav isik rikub selgelt hoolsuskohustust, mida ta oleks oma omadusi, teadmisi, võimeid ja individuaalset olukorda arvestades pidanud järgima ja võinud järgida. Lõpetuseks, EÜ artikli 249 kohaselt peavad liikmesriigid võtma direktiivi 2005/35 üle oma riigi õiguskorda. Seega määratletakse kõnealuse direktiivi artiklis 4 osutatud rikkumised ja kohaldatavad sanktsioonid liikmesriikide poolt vastu võetud õigusnormides.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest (ELT L 255, lk 11).

Konkurentsieeskirjad

Ettevõtjatele kohaldatavate konkurentsieeskirjade osas tuleb pöörata erilist tähelepanu neljale kohtuasjale.

Ettevõtja ja majandustegevuse mõistetega seoses otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas *MOTOE* (1. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-49/07), et juriidiline isik, kelle tegevus seisneb spordivõistluste korraldamises ja sellega seoses sponsor-, reklaami- ja kindlustuslepingute sõlmimises, mille eesmärk on võistluste kasutamine ärilisel eesmärgil ja mis kujutab endast selle üksuse jaoks sisetulekuallikat, tuleb kvalifitseerida ettevõtjaks ühenduse konkurentsioiguse tähenduses. Ettevõtjaks kvalifitseerimist ei mõjuta asjaolu, et sellise üksuse eesmärk ei ole tulu saamine, ega ka see, et tal on pädevus anda võistluste korraldamiseks ametivõimudele esitatud loa taotlustele kooskõlastus, kuna sellise üksuse osalemist ametivõimude otsuste tegemise protsessis tuleb eristada tema majandustegevusest, nagu võistluste korraldamine ja nende kasutamine ärilisel eesmärgil. Euroopa Kohus meenutas ühtlasi, et asjaolu, et majandustegevus on seotud spordiga, ei takista asutamislepingu sätete kohaldamist. Lõpetuseks otsustas Euroopa Kohus vaadeldavas kohtuotsuses, et EÜ artiklitega 82 ja 86 on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis annab juriidilisele isikule, kes korraldab spordivõistlusi ja sõlmib sellega seoses sponsor-, reklaami- ja kindlustuslepinguid, pädevuse anda kooskõlastus selliste võistluste korraldamise loa taotlustele, ilma et see pädevus oleks kuidagi piiratud, sellega kaasneksid mingid kohustused või oleks kehtestatud järelevalve selle teostamise üle.

Kohtuasjas *CEPSA* (11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-279/06) analüüsis Euroopa Kohus ainuõiguslike naftatoodete tarnelepingute erandi tingimusi (vt varasem 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-217/05: *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, EKL 2006, lk I-11987). Taoline leping võib kuuluda EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse, kui teenindusjaama käitaja kohustub kandma märkimisväärset osa finants- ja äririskist, mis on seotud naftatoodete müümiselega kolmandatele isikutele, ning kui leping sisaldab tingimusi, mis võivad konkurentsi takistada. Juhul kui käitaja ei kohustu selliseid riske kandma, võivad EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluda üksnes need kohustused, mis on käitajale pandud tema poolt käsundiandjale osutatavate vahendusteenuste raames, näiteks ainuõigusklausel või konkurentsikeeld. Erandi tingimustesse puutuvat otsustas Euroopa Kohus, et niisuguse lepingu suhtes võib kohaldada grupierandit vastavalt määrusele nr 1984/83²⁹, kui leping järgib kümneaastast maksimaalset kestust ja kui tarnija annab teenindusjaama käitajale vastutasuks ainuõigusliku ostukohustuse eest olulisi majanduslikke ja rahalisi eeliseid, mis aitavad kaasa turustamise paranemisele, muudavad teenindusjaama sisseseadmise või kaasajastamise lihtsamaks ja vähendavad turustuskulusid. Euroopa Kohus täpsustas ka eeskirju, mida kohaldatakse määruse nr 1984/83 alusel sõlmitud kokkulepetele, mida täidetakse ka pärast nimetatud määruse kehtivuse

²⁹ Komisjoni 22. juuni 1983. aasta määrus (EMÜ) nr 1984/83 asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta ainuõigusliku ostukokkuleppe liikide suhtes (EÜT L 173, lk 5), muudetud komisjoni 30. juuli 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 1582/97 (EÜT L 214, lk 27).

kaotamist. Mis puutub veel määruse nr 2790/1999³⁰ kohaldamisalasse kuuluvatesse kokkulepetesse, siis tulenevalt asjaolust, et artiklis 2 sätestatud erandit ei kohaldata vertikaalkokkulepete suhtes, mille eesmärk on piirata ostja võimet määrata kindlaks oma müügihind, leidis Euroopa Kohus, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on analüüsida, kas edasimüüjal on tegelikku võimalust müügihinda alandada. Lõpetuseks selgitas Euroopa Kohus, et EÜ artikli 81 lõikes 2 ette nähtud tühisus, mis on olemas algusest peale, mõjutab lepingut tervikuna üksnes juhul, kui selle artikli lõikega 1 vastuolus olevad tingimused ei ole lepingust lahutatavad. Vastupidisel juhul ei kuulu tühisuse tagajärjed lepingu muudele osadele ühenduse õiguse kohaldamisalasse.

Turgu valitseva seisundi kuritarvitamise valdkonnas tuleb nimetada kohtuotsust *Sot. Lélos kai Sia* (16. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-468/06–C-478/06), mis on jätkuks kohtuasjale *Syfait jt* (31. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-53/03). Euroopa Kohus otsustas antud asjas, et turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega on tegemist siis, kui ravimitootja, kes omab turul teatud ravimite osas valitsevat seisundit, keeldub hulгимүүjate „tavalisi” tellimusi täitmast, et takistada neil nimetatud ravimeid ühest liikmesriigist teistesse liikmesriikidesse eksportida. Sellele järeldusele jõudmiseks uuris Euroopa Kohus, kas farmaatsiatoodete sektoris esinevad spetsiifilised asjaolud, mis võivad turgu valitseva seisundi kuritarvitamise sellise keeldumise puhul välistada. Esmalt leidis kohus, et turgu valitsevat seisundit omav ravimitootja ei saa tugineda asjaolule, et paralleel ekspordit liikmesriigist, kus ravimite hinnad on madalad, teistesse liikmesriikidesse, kus ravimite hinnad on kõrgemad, on lõpptarbijatele soodus vaid piiratud määral. Selline ekspordit on alternatiivseks tarneallikaks, mis on kahtlemata lõpptarbijale teatud määral soodus. Seejärel otsustas Euroopa Kohus, et ka ravimite hindade riigipoolne reguleerimine ei välista sellise keeldumise puhul turgu valitseva seisundi kuritarvitamist. Kuid ta meenutas, et turgu valitsevat seisundit omav ettevõtja võib võtta meetmeid, mis on mõistlikud ja proportsionaalsed vajadusega kaitsta oma ärihuve. Järelikult, et hinnata, kas turgu valitsevat seisundit omava ravimitootja keeldumine tarnida paralleel ekspordiga tegelevatele hulгимүүjatele kujutab endast meedet, mis on mõistlik ja proportsionaalne ravimitootja õiguspäraseid ärihuvisid ähvardava ohuga, mida kujutab endast paralleel ekspordit, tuleb välja selgitada, kas nende hulгимүүjate tellimused on ebatavalised, arvestades ravimitootja ja asjaomaste hulгимүүjate varasemate ärisuhetega ning tellimuste mahuga asjaomase liikmesriigi turu vajaduste taustal. Euroopa Kohus selgitas, et liikmesriigi kohus peab välja selgitama, kas tellimused on mõlemat eelmainitud kriteeriumi arvestades „tavalised”.

Lõpetuseks tuleb juhtida tähelepanu kohtuotsusele *Bertelsmann ja Sony Corporation of America vs. Impala* (10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-413/06 P), millega Euroopa Kohus tühistas Esimese Astme Kohtu otsuse *Impala vs. komisjon* (13. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-464/04, EKL 2006, lk II-2289) ning tegi mitu täpsustust tõendamismõnede ja koondumiste kohtuliku kontrolli ulatuse kohta. Euroopa Kohus otsustas esiteks, et ei ole olemas üldist eeldust teatatud koondumise ühisturuga kokkusobivuse kohta ning et koondumist lubavatele otsustele ja koondumist keelavatele otsustele ei kohaldata erinevaid tõendamismõndeid. Teiseks tuletas Euroopa Kohus meelde, et komisjon võib oma otsuses vastuväiteteatises esitatud esialgsetest järeldustest kõrvale kalduda. Ehkki Esimese

³⁰ Komisjoni 22. detsembri 1999. aasta määrus (EÜ) nr 2790/1999 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes (EÜT L 336, lk 21; ELT eriväljaanne 08/01, lk 364).

Astme Kohus võib niisiis kontrollida otsuse aluseks olevate faktide õigsust, täielikkust ja usaldusväärsust vastuväiteteatisele tuginedes, ei või ta selles toodud järeldusi tõendatuks pidada. Kolmandaks selgitas Euroopa Kohus, et koondumise pooltele ei saa ette heita seda, et nad esitasid teatud tööendeid üksnes vastuväiteteatisele antud vastuses, ning et sellistele asjaoludele ei saa kohaldada rangemaid tõendamisnõudeid kui kolmandate isikute argumentidele või teatanud poolte muudele tõenditele. Veel otsustas Euroopa Kohus, et kui komisjon uurib oma otsuses vastuväiteteatisele vastuseks esitatud argumente, võib ta selles teatises toodud esialgsetest järeldustest kõrvale kalduda, ilma et ta esiteks infonõuet või korraldaks täiendavaid turu-uuringuid. Neljandaks täpsustas Euroopa Kohus õiguslike kriteeriume, mis on kohaldatavad vaikivast kooskõlastamisest tulenevale kollektiivsele turgu valitsevale seisundile, ning otsustas, et neid kriteeriume, sealhulgas asjaomase turu läbipaistvust, ei tohiks hinnata isoleeritult ja abstraktselt, vaid seda tuleks teha oletatava vaikiva kooskõlastamise abil. Lõpetuseks otsustas Euroopa Kohus, et komisjoni otsuse ühinemisloa andmise kohta võib ebapiisava põhjenduse tõttu tühistada.

Riigiabi valdkonnas väärivad erilist tähelepanu kaks kohtuotsust. Üks nendest puudutab riigiabi mõistet, konkreetsemalt meetme valikulisuse tingimust, ning teine käsitleb ebaseadusliku, ent ühisturuga kokkusobiva abi küsimusi.

Liidetud kohtuasjades *Unión General de Trabajadores de La Rioja* (11. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-428/06–C-434/06) pöörduti Euroopa Kohtu poole küsimusega, kas territoriaalüksuste poolt võetud maksumeetmeid, mis kehtestavad Hispaania riigi õigusaktidega kehtestatud üldisest maksumäärast madalama maksumäära ning maksusoodustused, mis riiklikus maksuõiguses puuduvad, tuleb pidada ühisturuga kokkusobimatuks riigiabiks ainuüksi põhjusel, et need on kohaldatavad vaid nimetatud haldusüksuste territooriumil. Kohus märkis, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on ainsana pädev kindlaks tegema, millist siseriiklikku õigust tuleb kohaldada, ja seda tõlgendama, samuti kohaldama ühenduse õigust oma menetluses olevates vaidlustes, mistõttu on tema ülesanne tulenevalt Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsusest kohtuasjas C-88/03: *Portugal vs. komisjon* (EKL 2006, lk I-7115) kontrollida, kas asjassepuutuvatel territoriaalüksustel, käesoleval juhul ajaloolistel aladel ja Baski autonoomsel piirkonnal on selline institutsionaalne, menetluslik ja majanduslik autonoomia, mille tagajärg seisneb selles, et neile territoriaalüksustele Hispaania 1978. aasta põhiseadusega omistatud pädevuse piires vastu võetud õigusnormid ja muud Hispaania õigusnormid ei ole valikulised EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud riigiabi mõiste tähenduses. Euroopa Kohtul oli seega eelmainitud kohtuotsusega seoses võimalus selgitada, et niisugune autonoomia eeldab, et territoriaalüksused võtavad enda kanda maksu vähendamise meetme poliitilised ja rahalised tagajärjed. See ei saa olla nii juhul, kui üksused ei vastuta eelarve haldamise eest, st kui nad ei käsuta oma tulusid ega kulusid. Peale selle ei tohi siseriikliku maksumäära vähendamise rahalisi tagajärgi hüvitada teiste piirkondade või keskvalitsuse poolt antava abi või toetusega, mis on ette nähtud või mis ilmneb vaid rahavoogude konkreetsel uurimisel.

Kohtuasjas *Centre d'exploitation du livre français* (Euroopa Kohtu 12. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-199/06, EKL 2008, lk I-469) otsustas Euroopa Kohus, et kuigi ühenduse õigus näeb ette, et liikmesriigi kohus on kohustatud võtma sobivaid meetmeid ebaseaduslikkuse tagajärgede heastamiseks, ei ole isegi erandlike asjaolude puudumisel ette nähtud kogu ebaseadusliku abi tagasinõudmise kohustust. Euroopa Kohtu seisukoha järgi rajaneb EÜ artikli 88 lõike 3 viimane lause ennetaval eesmärgil tagada, et rakendataks üksnes sel-

liseid abikavu, mis on ühisturuga kokkusobivad. Selle eesmärgi saavutamiseks lükatakse abikava rakendamine edasi kuni ajani, mil komisjoni lõplik otsus lükkab ümber kahtlused selle kohta, kas abi on ühisturuga kokkusobiv. Kui komisjon teeb positiivse otsuse, on see- ga selge, et abi ennatlik väljamaksmine ei olnud kirjeldatud eesmärgiga vastuolus. Samas, mis puudutab abi väljamaksmisel selle ebaseaduslikkusest tulenevaid tagajärgi teiste ettevõtjate jaoks peale niisugust abi saanute, siis seatakse nad sellisel juhul esiteks veel mitte lõplikult realiseerunud ohtu, et rakendatakse ühisturuga kokkusobimatu abi, ja teiseks peavad nad – konkurentsi seisukohalt – taluma sellisel juhul ühisturuga kokkusobiva abi tagajärgi varem, kui nad muidu pidanuks. Abisaaja seisukohalt oleks tekkinud eelis seisnend esiteks nende intresside maksmatajätmises, mida tal oleks tulnud tasuda kõnealuselt ühisturuga kokkusobiva abi summalt, kui ta oleks pidanud selle komisjoni otsuse ootamise ajal turult laenama, ja teiseks tema konkrentsiseisundi paranemises võrreldes teiste turul tegutsevate ettevõtjatega ajal, mil ebaseaduslikkus kestis. Sellest tulenevalt peab liikmesriigi kohus ühenduse õigust rakendades tegema abisaajale korralduse tasuda intresse ajavahemiku eest, mil ebaseaduslikkus kestis. Samuti selgitas Euroopa Kohus, et liikmesriigi õiguse raames võib liikmesriigi kohus asjast sõltuvalt teha korralduse ebaseadusliku abi tagasinõudmiseks ka siis, kui selle riigi õiguse kohaselt tuleb abi hiljem uuesti rakendada. Samuti võib juhtuda, et siseriiklikul kohtul on tarvis rahuldada abimeetme ebaseaduslikkusest põhjustatud kahju hüvitamise nõuded.

Lisaks märkis Euroopa Kohus vaadeldava kohtuotsuse raames, et kui ühenduste kohus tühistab komisjoni otsuse, millega tunnustatakse kokkusobivaks abi, mida EÜ artikli 88 lõike 3 viimases lauses ette nähtud keeldu eirates rakendati, ilma et oleks komisjoni lõplikku otsust ära oodatud, siis ühenduse institutsioonide õigusaktide seaduslikkuse eeldamise põhimõtet ja tühistamise tagasiulatuvuse reeglit kohaldatakse üksteise järel. Eeldatakse, et abi, mida rakendatakse pärast komisjoni positiivse otsuse tegemist, on õiguspärane kuni ühenduste kohtu tühistamisotsuseni, ja seejärel – alates viimati nimetatud otsuse tegemisest – loetakse vastavalt EÜ artikli 231 esimesele lõigule, et kõnealust abi ei tunnustatud vaidlustatud otsusega ühisturuga kokkusobivaks, nii et selle rakendamist tuleb pidada ebaseaduslikuks. Sellisel juhul lõpetab EÜ artikli 231 esimeses lõigus sätestatud reegel tagasiulatuvalt seaduslikkuse eelduse kohaldamise. Seega juhul, kui ei esine erandlikke asjaolusid, laieneb EÜ artikli 88 lõike 3 viimasest lausest tulenev kohustus heastada ebaseadusliku abi tagajärjed seoses abisaaja poolt tasumisele kuuluvate summade väljaarvutamisega ka ajavahemikule, mis lahutab komisjoni positiivset otsust ja selle otsuse tühistamist ühenduste kohtu poolt.

Maksustamine

Käibemaksuga seoses väärrib mainimist kohtuasi *Isle of Wight Council jt* (16. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-288/07), milles Euroopa Kohus täpsustas mitme direktiivi 77/388 (kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta)³¹ artikli 4 lõike 5 teises lõigus sisalduva mõiste ulatust. Nii otsustas Euroopa Kohus, et olulist konkurentsi moonutamist, mille võib kaasa tuua maksukohustuse kohaldamata jätmine avalik-õiguslikele organisatsioonidele, kes tegutsevad ametivõimudena, tuleb

³¹ Nõukogu 17. mai 1977. aasta direktiiv 77/388 kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23).

nii, et need võivad tähendada mitte ainult „ettevõtjat, kellel on (varem olnud) märkimisväärne turujõud asjaomasel turul”, kelle suhtes riigi reguleeriv asutus on turuanalüüsi menetluses teinud otsuse ja kes on otsuse adressaat, vaid ka kasutajaid ja sellise ettevõtjaga konkureerivaid ettevõtjaid, kes ise ei ole selle otsuse adressaadid, kuid kelle õigusi otsus ebasoodsalt mõjutab. Siseriiklik õigusnorm, mis annab sellises menetluses poole staatuse üksnes „ettevõtjatele, kellel on (varem olnud) märkimisväärne turujõud asjaomasel turul” ja kellele regulatiivsed erikohustused kehtestatakse, kelle kohustusi muudetakse või kelle kohustused tühistatakse, ei ole eespool osutatud artikliga 4 põhimõtteliselt vastuolus. Siiski on eelotsusetaotluse esitanud kohtul ülesanne kontrollida, et siseriiklik menetlusõigus tagab nende õiguste kaitse, mis on ühenduse õiguskorraga asjaomastele konkureerivatele kasutajatele ja ettevõtjatele antud, viisil, mis ei ole ebasoodsam kui samalaadsete siseriiklike õiguste kaitse puhul ja mis ei kahjusta asjassepuutuvatele isikutele asjaomase direktiivi artikliga 4 tagatud õiguskaitse tõhusust.

Kohtuasjas *Sabatauskas jt* (9. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-239/07), mis puudutas elektrienergia siseturgu, otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 2003/54⁴⁴ artiklit 20 tuleb tõlgendada nii, et see säte määrab kindlaks liikmesriikide kohustused vaid seoses kolmandate isikute juurdepääsuga elektrienergia edastus- ja jaotusvõrkudele, mitte seoses nende isikute ühendamisega nimetatud võrkudesse; nimetatud säte ei näe ette seda, et võrkudele juurdepääsu süsteem, mille liikmesriigid peavad looma, peaks võimaldama vabatarbijal oma äranägemisel valida, millisesse võrku ta soovib end ühendada. Kõnealuse artikliga ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis sätestavad, et tarbija elektripaigaldisi võib ühendada edastusvõrku ainult siis, kui jaotusvõrgu haldur keeldub tema tegevuspiirkonnas tegutseva tarbija elektripaigaldisi tehnilistel või käitamisega seotud põhjustel jaotusvõrku ühendamast. Siseriiklik kohus peab siiski kontrollima, et selle süsteemi loomine ja rakendamine toimuks objektiivsete kriteeriumide alusel ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata.

Isikuandmete kaitse valdkonnas tuleb mainida kohtuasja *Huber* (16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-524/06), mis puudutab Saksa kodanikeks mitteolevate liidu kodanike kohta käivate isikuandmete töötlemise süsteemi Saksamaal; selle süsteemi kohaselt nähti ette niisuguste välisriigi kodanike kohta käivate andmete töötlemine ja säilitamine eraldi registris, mis sisaldab oluliselt rohkem teavet võrreldes sellega, mis on Saksa kodanike kohta vallaregistris kogutud. Euroopa Kohtult küsiti, kas kirjeldatud süsteem on direktiivi 95/46 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta)⁴⁵ artikli 7 punktiga e kooskõlas, mille peale Euroopa Kohus otsustas, et selline süsteem, mille eesmärk on abistada elamisõigust käsitlevate õigusnormide kohaldamise eest vastutavaid siseriiklikke ametiasutusi, vastab kõnealuses artiklis, tõlgendatuna vastavalt kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelule, ette nähtud vajalikkuse nõudele vaid siis, kui see sisaldab üksnes neid andmeid, mis on vajalikud selleks, et asjaomased ametiasutused saaksid neid õigusnorme kohaldada, ja kui süsteemi tsentraliseeritus võimaldab neid õigusnorme välismaalastest liidu kodanike elamisõiguse suhtes tõhusamalt kohaldada; ni-

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (ELT L 176, lk 37; ELT eriväljaanne 12/02, lk 211).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355).

metatud tingimusi peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Igal juhul ei saa eelmainitud direktiivi 95/46 artikli 7 punkti e tähenduses vajalikuks pidada sellises registris nimeliste isikuandmete säilitamist ja töötlemist statistika eesmärgil. Lisaks leidis Euroopa Kohus, et EÜ artikli 12 lõikega 1 on vastuolus liikmesriigi poolt niisuguse spetsiaalse välismaalastest liidu kodanike isikuandmete töötlemise süsteemi rajamine kuritegevusevastase võitluse eesmärgil, kuna kuritegevusevastase võitluse seisukohast ei ole liikmesriigi kodanike olukord erinev tema territooriumil elavate välismaalastest liidu kodanike olukorrast.

Kohtuasjas *Promusicae* (29. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-275/06, EKL 2008, lk I-271) otsustas Euroopa Kohus, et ühenduse õigusest tulenevalt ei pea liikmesriigid kehtestama autoriõiguse tõhusa kaitse tagamiseks isikuandmete avaldamise kohustust tsiviilmenetluse raames. Olukorras, kus helisalvestiste ja audiovisuaalsete salvestiste produtsente ja väljaandjaid ühendav mittetulundusühing esitab taotluse, et Interneti-ühenduse teenuste pakkujat kohustataks avaldama teatavate abonentliinide valdajate nimed ja aadressid, et tal oleks võimalik autoriõiguste tõttu algatada tsiviilmenetlus, ei pea liikmesriigid infoühiskonda ning intellektuaalomandi õiguse ja eelkõige autoriõiguse kaitset käsitlevatest direktiividest⁴⁶ ega isikuandmete kaitset käsitlevatest direktiividest⁴⁷ tulenevalt kehtestama kohustust edastada autoriõiguse tõhusa kaitse tagamiseks isikuandmeid tsiviilmenetluse raames. Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu (TRIPS-leping) sätete alusel ei pea tõlgendama eespool mainitud direktiive nii, nagu kohustaksid need liikmesriike sellise kohustuse sätestama. Euroopa Kohus rõhutas, et ühenduse õiguse kohaselt peavad liikmesriigid siiski nende direktiivide ülevõtmisel jälgima, et nad tugineksid asjaomaste direktiivide sellisele tõlgendusele, mis võimaldab tagada õiglast tasakaalu erinevate ühenduse õiguskorras kaitstud põhiõiguste vahel. Liikmesriikide ametiasutused ja kohtud ei pea nende direktiivide ülevõtmismeetmete rakendamisel mitte ainult tõlgendama oma siseriiklikku õigust kooskõlas asjaomaste direktiividega, vaid nad peavad ka jälgima, et nad ei tugineks asjaomaste direktiivide sellisele tõlgendusele, mis on vastuolus põhiõigustega või muude ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, näiteks proportsionaalsuse põhimõttega.

Kahes kohtuasjas peatus Euroopa Kohus direktiivil 2000/35 (hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul)⁴⁸.

Kohtuasjas *01051 Telecom* (3. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-306/06), milles käis vaidlus arvete väidetavalt hilinenud maksimise eest nõutava viivise maksimise üle, sedastas Eu-

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (EÜT L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399). Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT L 157, lk 45; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32).

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, lk 31, ELT eriväljaanne 13/15, lk 355) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (EÜT L 201, lk 37; ELT eriväljaanne 13/29, lk 514).

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/35/EÜ hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (EÜT L 200, lk 35; ELT eriväljaanne 17/01, lk 226).

roopa Kohus, et eelmainitud direktiivi artikli 3 lõike 1 punkti c alapunkti ii tuleb tõlgendada nii, et see nõuab selleks, et pangaülekandega tehtud makse hoiaks ära või lõpetaks viivituseintressi kohaldamise, et tasumisele kuuluv summa oleks tähtjaks kantud võlausaldaja kontole.

Kohtuasjas *Caffaro* (11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-265/07) otsustas Euroopa Kohus, et eelmainitud direktiivi tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus siseriiklik säte, mille kohaselt ei saa võlausaldaja, kellel on täitedokument avalik-õigusliku asutuse poolt äritehingu eest tasumisele kuuluva vaidlustamata makse kohta, nõuda nimetatud ametiasutuse vastu suunatud sundtäitmist enne 120-päevase tähtaja möödumist sellele asutusele täitedokumendi kättetoimetamisest. Kõnealune direktiiv ühtlustab – eriti mis puudutab vaidlustamata nõude sissenõudmise menetlust – üksnes täitedokumendi saamise tähtaja, kuid ei reguleeri sundtäitmise menetlust, mille suhtes kohaldatakse liikmesriikide siseriiklikku õigust.

Ka tarbijakaitsega seoses võib välja tuua kaks kohtuasja.

Kohtuasjas *Hamilton* (10. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-412/06) märkis Euroopa Kohus, et direktiivi 85/577 (tarbija kaitsmise kohta väljaspool ärruume sõlmitud lepingute korral)⁴⁹ tuleb tõlgendada nii, et siseriiklik seadusandja võib ette näha, et direktiivi artikli 5 lõikega 1 kehtestatud taganemisõigust – mille kohaselt võib tarbija loobuda võetud kohustusest, saates asjakohase teate vähemalt seitsme päeva jooksul alates hetkest, kui ettevõtja talle sellest õigusest teada andis – võib kasutada hiljemalt üks kuu pärast lepingupoolte pikaajalisest laenulepingust tulenevate kohustuste täies ulatuses täitmist, kui tarbija on saanud selle õiguse kasutamise kohta ekslikku teavet.

Kohtuasjas *Quelle* (17. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-404/06) esitas Bundesgerichtshof Euroopa Kohtule arutamiseks vaidluse, mille pooled olid tarbijate ühendus ja ettevõtja Quelle, kes nõudis, et tarbija tasuks vastavalt Saksa õigusnormidele seadme kasutamise eest, mis oli defektne ja mis asendati hiljem uue seadmega. Euroopa Kohus leidis, et tarbekaupu käsitleva direktiiviga 1999/44⁵⁰ on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis võimaldab müüjal, kes on müünud lepingule mittevastava tarbekauba, nõuda tarbijalt hüvitist lepingule mittevastava kauba kasutamise eest kuni selle asendamiseni uue kaubaga. Tasuta lepinguga vastavusse viimine müüja poolt on suunatud tarbija kaitsmisele võimalike rahaliste kohustuste eest, mis võivad takistada sellise kaitse puudumise korral tarbijal oma õigusi realiseerimast. Muu hulgas vastab tasuta lepinguga vastavusse viimine kõnealuse direktiivi eesmärgile, milleks on tarbijate kaitse kõrge taseme tagamine. Müüja, kes vastupidi ostjale, kes on juba tasunud ostuhinna, ei täida lepingule mittevastava kauba üleandmise korral müügilepinguga võetud kohustust nõuetekohaselt, peab kandma lepingu puuduliku täitmise tagajärjed. Tema rahalised huvid on siiski kaitstud: ühelt kaitseb neid kaheaastane tähtaeg ning teiselt poolt võimalus keelduda kauba asendamisest juhul, kui see parandusmeede osutub ebaproportsionaalseks, tekitades ebamõistlikke kulutusi.

⁴⁹ Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiv 85/577/EMÜ tarbija kaitsmise kohta väljaspool ärruume sõlmitud lepingute korral (EÜT L 372, lk 31; ELT eriväljaanne 15/01, lk 262).

⁵⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiiv 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta (EÜT L 171, lk 12; ELT eriväljaanne 15/04, lk 223).

Kaubamärgid

Kaubamärgialase kohtupraktika hulgas on eriti tähelepanuväärivad kaks kohtuasja, mis puudutavad direktiivi 89/104⁵¹ artikli 5 lõike 1 punktis b ja artikli 6 lõike 1 punktis b sätestatud võimalust kaubamärgi omanikul keelata oma kaubamärgiga sarnaste tähiste kasutamist.

Kohtuasjas *O2 Holdings ja O2 (UK)* (12. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-533/06) kasutas O2, kellele kuulub kaks Briti kaubamärki, mis koosnevad mullide staatilisest kujutisest, oma teenuste propageerimiseks asjaomast kujutist nii staatiliselt kui ka liikuvalt. Reklamis, milles Hutchison 3G võrdles oma teenuseid O2 teenustega, kasutas esimene liikuvaid mustvalgete mullide kujutisi. O2 esitatud kaubamärgist tulenevate õiguste rikkumise hargiga seoses, mille High Court esimeses kohtuastmes rahuldamata jättis, küsis Court of Appeal sisuliselt seda, kas kaubamärgi omanik saab keelata oma kaubamärgiga identse või sarnase tähise kasutamise võrdlevas reklaamis. Meenutades kõigepealt direktiivi 84/450⁵² (muudetud direktiiviga 97/55)⁵³ artiklis 3a sätestatud lubatavuse tingimusi, mis võimaldavad kaubamärgi omanikul eelkirjeldatud kasutamise keelata, otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 89/104 artikli 5 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et registreeritud kaubamärgi omanikul ei ole õigust keelata kolmandal isikul kasutada võrdlevas reklaamis selle kaubamärgiga sarnast tähist kaupade või teenuste puhul, mis on identsed või sarnased nendega, mille jaoks nimetatud kaubamärk on registreeritud, kui sellisest kasutamisest tulenevalt ei ole tõenäoline, et avalikkus võib need tähised omavahel segi ajada; ja seda olenemata sellest, kas nimetatud võrdlev reklaam vastab kõigile lubatavuse tingimustele või mitte.

Kohtuasjas *adidas ja adidas Benelux* (10. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-102/07) esitas adidas AG, kellele kuuluvad kujutismärgid, mis koosnevad kolmest paralleelsest võrdse laiussega vertikaalsest triibust, mis on paigutatud spordi- ja vabaajarõivaste külgedele ning on riideesemega võrreldes kontrastset värvi, kaebuse äriühingute Marca Mode, C&A, H&M ja Vendex vastu põhjusel, et viimased kasutavad sarnast kahe triibuga tähist. Nimetatud äriühingud tuginesid nende triipude adidase nõusolekuta kasutamiseks vaba kasutatavuse nõudele. Hoge Raad der Nederlandeni eelotsusetaotluse alusel otsustas Euroopa Kohus, et vaba kasutatavuse nõue ei saa mingil juhul olla kaubamärgi mõju iseseisev piirang, mis lisandub direktiivi 89/104 artikli 6 lõike 1 punktis b otsesõnu nimetatud piirangutele. Kaubamärgi omanik ei saa siiski keelata kolmandatel isikutel kirjeldavate tähiste ausat kasutamist. Selleks, et kolmas isik saaks tugineda kaubamärgi piirangutele, mis on eelnimetatud, kaubamärke käsitlevas direktiivis sätestatud, ning tugineda vaba kasutatavuse nõudele, peab selle isiku poolt kasutatav tähis puudutama kauba üht omadust.

⁵¹ Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta esimene direktiiv 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92).

⁵² Nõukogu 10. septembri 1984. aasta direktiiv 84/450/EMÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta (EÜT L 250, lk 17; ELT eriväljaanne 15/01, lk 227).

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 1997. aasta direktiiv 97/55/EÜ (EÜT L 290, lk 18; ELT eriväljaanne 15/03, lk 365).

(ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta) ülevõtva õigusakti rikkumisel põhinev nõue, tunnistaks ennast talle selle õigusaktiga kas või fakultatiivselt antud pädevuse teostamisel pädevaks ka hageja nende nõuete läbivaatamiseks, mis põhinevad otseselt sellel direktiivil, ja seda ajavahemiku osas, mis jääb direktiivi ülevõtmise tähtaja ja kõnealuse õigusakti jõustumise kuupäeva vahele, juhul kui peaks ilmnenema, et hageja kohustus esitada otseselt direktiivil põhinev nõue paralleelselt üldkohtusse toob tema jaoks kaasa menetlusest tulenevaid ebamugavusi, mis võivad muuta ühenduse õiguskorras isikutele antud õiguste teostamise ülemäära raskeks. Siinkohal on nimetatud raamkokkuleppe klausli 4 lõige 1, mis keelab tähtajaliste töötajate töötingimusi silmas pidades igasuguse objektiivselt põhjendamata erineva kohtlemise, tingimusteta ja piisavalt täpne selleks, et isikud saaksid sellele siseriiklikus kohtus tugineda, mis seevastu ei kehti klausli 5 lõike 1 kohta, milles kehtestatakse liikmesriikidele üldine eesmärk vältida järjestikuste tähtajaliste töölepingute kasutamise kuritarvitamist, kuid jäetakse selle saavutamise vahendite osas valikuvõimalus liikmesriikidele.

Sellest tulenevalt ei ole avaliku sektori tööandjana tegutseval liikmesriigi ametiasutusel lubatud võtta meetmeid, mis seisnevad tähtajaliste lepingute pikendamises ebaharilikult pikaks ajaks ajavahemikul, mis jääb asjassepuutuva direktiivi ülevõtmise tähtaja ja seda ülevõtva õigusakti jõustumise vahele. Neil kaalutlustel, kuna kohaldatavate siseriiklike õigusnormide kohaselt on seaduse tagasiulatuv kohaldamine välistatud, välja arvatud juhul, kui see on selgelt ja ühemõtteliselt ette nähtud, peab siseriiklik kohus, kelle lahendada on nõue, mis põhineb direktiivi 1999/70 ülevõtva siseriikliku seaduse rikkumisel, ühenduse õiguse alusel andma sellele sätte tagasiulatuvat jõu kuni selle direktiivi ülevõtmise tähtajani vaid juhul, kui siseriiklikus õiguses esineb mõni õigusnorm, mille alusel võidakse kõnealusele sättele anda tagasiulatuv jõud.

Keskkond

Kohtuasjas *Commune de Mesquer* (24. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-188/07) nõudis Mesquer' vald jäätmedirektiivi⁵⁸ alusel tankeri Erika, mille prahtija oli Total International Ltd, Prantsusmaa Atlandi ookeani rannikul hukkamise tagajärjel Totali kontserni kuuluvalt ettevõtjatelt valla rannikualade puhastustööde ja reostuse kõrvaldamisega kaasnenud kulude hüvitamist. Olles saanud Prantsuse Cour de cassationilt taotluse tõlgendada nimetatud direktiivi sätteid, otsustas Euroopa Kohus, et laeva veetav raske kütteõli ei kujuta endast jäätmeid, kui seda kasutatakse või turustatakse majanduslikult soodsatel tingimustel ja kui seda saab tegelikult kütusena kasutada, ilma et seda oleks vaja eelnevalt ümber töödelda. Seevastu laevahuku korral maha voolanud süsivesinikke, mis on segunenud vee ja setetega ja mis hulbivad piki liikmesriigi rannikut ning kanduvad lõpuks randa, tuleb pidada aineks, mida selle valdaja ei kavatsenud toota ja mille ta selle veo käigus – küll tahtmatult – ära viskab, mistõttu need süsivesinikud tuleb kvalifitseerida jäätmeteks kõnealuse direktiivi tähenduses. Selleks et teha veel kindlaks, kes peab kandma kulud, mis Mesquer' vallal jäätmete kõrvaldamisega tekkisid, asus Euroopa Kohus esiteks seisukohale, et süsivesinikke vedava laeva omanikku, kes on nende valdaja vahetult enne nende muu-

⁵⁸ Nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiiv 75/442/EMÜ jäätmete kohta (EÜT L 194, lk 39; ELT eriväljaanne 15/01, lk 23), muudetud komisjoni 24. mai 1996. aasta otsusega, millega kohandatakse nõukogu direktiivi 75/442/EMÜ jäätmete kohta IIA ja IIB lisa (EÜT L 135, lk 32; ELT eriväljaanne 15/03, lk 59).

tumist jäätmeteks, võib pidada jäätmete tekitajaks ja kvalifitseerida „valdajaks” kõnealuse direktiivi tähenduses, ning teiseks, et süsivesinike müüja ja neid vedava laeva prahtija „tekitab jäätmeid”, kui liikmesriigi kohus tuvastab, et müüja/prahtija on kaasa aidanud laevahuku põhjustatud reostuse tekkimise ohule, eriti kui ta on jätnud võtmata sellise juhtumi ärahoidmiseks vajalikud meetmed, näiteks laeva valikut puudutavad meetmed. Lõpetuseks otsustas Euroopa Kohus, et juhul kui naftareostusest põhjustatud kahju kompenseerimise rahvusvaheline fond jäätmete kõrvaldamise kulusid ei kanna või ei saa kanda ja kui ette nähtud vastutuse piirangute ja/või vastutusest vabastamise kohaldamise tõttu välistavad liikmesriigi õigusnormid, sh rahvusvahelistest konventsioonidest tulenevad õigusnormid, nende kulude kandmise laevaomaniku ja prahtija poolt, isegi kui nad on käsitatavad valdajatena, peavad sellised siseriiklikud õigusnormid võimaldama jäätmete kõrvaldamise kulude kandmist tootja poolt, kelle tootest sel viisil levinud jäätmed on tekkinud. „Saastaja maksab” põhimõtte alusel saab sellist tootjat kohustada kulusid kandma siiski üksnes juhul, kui ta on oma tegevusega kaasa aidanud laevahuku põhjustatud reostuse tekkimise ohule.

Kahes kohtuasjas, mis käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada direktiivi 85/337⁵⁹, muudetud direktiiviga 97/11,⁶⁰ täpsustati nimetatud direktiivi kohaldamisala.

Kui kohtuasjas *Ecologistas en Acción-CODA* (25. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-142/07) vaidles ühing *Ecologistas en Acción-CODA* vastu keskkonnamõju hindamisele, mille Madridi linnavolikogu Madridi kiirliiklusega ringtee renoveerimise ja parendamise projektide kohta muudetud direktiivi 85/337 sätteid rikkudes teostas, siis kohtuasjas *Abraham jt* (28. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-2/07) kaebasid Liège-Bierseti lennuvälja naabruses elavad isikud Belgia Cour de cassationile esitatud kahju hüvitamise hagi mura üle, mis oli tingitud selle endise sõjaväelennuvälja ümberehitamisest. Mõlemas kohtuasjas kerkis küsimus, kas kõnealuses direktiivis sätestatud projektide mõistet võib kohaldada asjassepuutuvate infrastruktuuride renoveerimise, parendamise ja laiendamise projektidele. Eespool viidatud kohtuasjas *Ecologistas en Acción-CODA* otsustas Euroopa Kohus, et muudetud direktiivi tuleb tõlgendada nii, et see näeb ette linnatänavate renoveerimise ja parendamise projektide keskkonnamõju hindamise juhul, kui tegemist on direktiivi I lisa punkti 7 alapunktis b või c nimetatud projektidega, s.o eelkõige „[k]iirteede [ja kiirliiklusega teede] ehitamisega”, või direktiivi II lisa punkti 10 alapunktis e või punkti 13 esimeses taandes nimetatud projektidega, mis võivad oma laadi, mahu või asukoha tõttu või ka seotuse tõttu teiste projektidega keskkonda oluliselt mõjutada. Euroopa Kohus selgitas esiteks, et projekti, mis puudutab tee renoveerimist, mis on oma ulatuse ja tunnuste poolest võrdväärne ehitamisega, võib käsitleda ehitamist puudutava projektina kõnealuse lisa tähenduses, ning teiseks, et muudetud direktiivi eesmärgiga oleks vastuolus see, kui linnatänavat puudutav mis tahes projekt jäetaks direktiivi kohaldamisalast välja üksnes põhjusel, et direktiiv ei nimeta I ja II lisas loetletud projektide hulgas sõnaselgelt seda liiki teed. Eespool viidatud kohtuasjas *Abraham jt* otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 85/337 algse redaktsiooni II lisa punktis 12 koosmõjus I lisa punktiga 7 on silmas peetud ka ümberehitustöid,

⁵⁹ Nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiiv 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248).

⁶⁰ Nõukogu 3. märtsi 1997. aasta direktiiv 97/11/EÜ, millega muudetakse direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 73, lk 5; ELT eriväljaanne 15/03, lk 151).

mida tehakse olemasoleva lennuvälja infrastruktuuris maandumisrada pikendamata, kui neid võib oma laadi, mahu või tunnuste poolest pidada lennuvälja enda ümberehituseks. Kohus selgitas, et kõnealuse direktiivi eesmärgiga oleks vastuolus see, kui juba valmis ehitatud lennuvälja infrastruktuuri parendamise või laiendamise tööd jäetaks direktiivi II lisa kohaldamisalast välja põhjendusega, et kõnealuse direktiivi I lisas on nimetatud „lennuväljade ehitamist“, mitte „lennuvälju“.

Kohtuasjas *Janecek* (25. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-237/07) otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 96/62 (välisõhu kvaliteedi hindamise ja juhtimise kohta),⁶¹ muudetud määrusega nr 1882/2003,⁶² tuleb tõlgendada nii, et piir- või häiretasemete ületamise ohu korral võivad isikud, keda nimetatud tasemete ületamine otseselt puudutab, nõuda pädevatelt ametiasutustelt tegevuskava koostamist, isegi kui neil on liikmesriigi õiguse alusel teisi tegevusvahendeid, nõudmaks pädevatelt ametiasutustelt õhusaastet vähendavate meetmete vastuvõtmist. Liikmesriikidel on siseriikliku kohtu kontrollile alluv kohustus võtta tegevuskava raames ja kiiresti meetmeid, mis on sobivad piir- või häiretasemete ületamise ohu miinimumini viimiseks ja nimetatud tasemetest allapoole jääva taseme järkjärguliseks saavutamiseks, arvestades antud hetke faktilisi asjaolusid ja kõiki esindatud huve.

Õiguslane koostöö tsiviilajades

Õiguslase koostöö raames tsiviilajades tuleb Euroopa Kohtusse saabunud kohtuasjade hulgas juhtida tähelepanu kohtuasjale *Rinau* (11. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-195/08 PPU), mis on esimene kohtuotsus, mille Euroopa Kohus on teinud eelotsuse kiirmenetluses, mis jõustus alates 1. märtsist 2008. Leedu ülemkohus, kes oli saanud taotluse mitte tunnustada Leedus Saksa kohtu langetatud kohtuotsust, millega anti lapse eestkostesõigus Saksamaal elavale isale ja kohustati Leedus elavat ema andma laps üle isale, esitas küsimuse selle kohta, millisel määral võib Saksa kohtute langetatud tagasitoomist nõudva otsuse täitmisele pööratavust tõendi alusel, mis on välja antud vastavalt määrusele nr 2201/2003 (mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega)⁶³, vaidlustada põhjusel, et Leedu kohtud on hiljem nõudnud lapse tagastamist Saksamaale. Euroopa Kohus otsustas, et kui lapse tagasitoomisest keeldumise otsus on tehtud ja päritoluriigi kohtule on sellest teada antud, ei oma määruse nr 2201/2003 artiklis 42 ette nähtud tõendi väljaandmise seisukohalt tähtsust, kas see otsus on peatatud, tühistatud, seda on muudetud või see ei ole lõplikult jõustunud või see on asendatud tagasitoomist nõudva otsusega, kui lapse tagasitoomist ei ole tegelikult toimunud. Kuivõrd selle tõendi ehtsuses ei ole kaheldud ning

⁶¹ Nõukogu 27. septembri 1996. aasta direktiiv 96/62/EÜ välisõhu kvaliteedi hindamise ja juhtimise kohta (EÜT L 296, lk 55; ELT eriväljaanne 15/03, lk 95).

⁶² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1882/2003 EÜ asutamislepingu artiklis 251 osutatud menetlusele vastavates õigusaktides sätestatud rakendusvolituste kasutamisel komisjoni abistavaid komiteesid käsitlevate sätete kohandamise kohta nõukogu otsusega 1999/468/EÜ (ELT L 284, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 447).

⁶³ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus nr 1347/2000, muudetud nõukogu 2. detsembri 2004. aasta määrusega nr 2116/2004 (ELT L 367, lk 1).

tõend on välja antud määruse IV lisas toodud tüüpvormi kohaselt, on tagasitoomist nõudva kohtuotsuse vaidlustamine keelatud ning taotluse saanud kohtul jääb üle vaid tunnistada tõendatud otsus täitmisele pööratavaks ja rahuldada lapse viivitamatu tagastamise nõue. Euroopa Kohus märkis, et kui see nii ei oleks, oleks oht, et määrus nr 2201/2003 kaotab oma kasuliku mõju, kuna lapse tagastamise eesmärk jääks sõltuvusse selliste õiguskaitselahenduste ammendamise tingimusest, mida näeb ette selle liikmesriigi õigus, kus last ebaseaduslikult hoitakse.

Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalajades ning terrorismivastane võitlus

Kohtuasjas *Kozłowski* (17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-66/08), mis puudutab Euroopa vahistamismääruse täitmist, tõlgendas Euroopa Kohus raamotsuse 2002/584⁶⁴ artikli 4 punkti 6, mis lubab vahistamismäärust täitval õigusasutusel keelduda sellise määruse täimisest, kui tagaotsitav isik „viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis või on selle kodanik või omab seal elukohta” ning kui see riik kohustub täitma karistuse vastavalt oma siseriiklikule õigusele. Euroopa Kohus otsustas, et tagaotsitav isik „elab” vahistamismäärust täitvas liikmesriigis, kui ta on asunud sinna tegelikult elama. Ta „viibib” seal, kui tal on mõnda aega püsivalt vahistamismäärust täitvas liikmesriigis viibimise tulemusena tekkinud selle riigiga side, mis vastab selles riigis elamisest tulenevale seotuse astmele; sellise seotuse peab kindlaks määrama vahistamismäärust täitev õigusasutus, andes üldhinnangu mitmele selle isiku olukorda iseloomustavale objektiivsele näitajale, mille hulka kuuluvad eelkõige tagaotsitava isiku viibimise kestus, laad ja tingimused ning perekondlikud ja majanduslikud sidemed. Arvestades, et kõnealuse raamotsuse eesmärk on seada sisse vastastikuse tunnustamise põhimõttel rajanev õigusasutustevaheline üleandmissüsteem süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks, kusjuures vahistamismäärust täitev õigusasutus saab sellisest üleandmisest keelduda vaid mõnel raamotsuses ette nähtud täitmata jätmise alustest, tuleb mõistetele „viibib” ja „elab”, mis määravad kindlaks raamotsuse kohaldamisala, anda ühtne definitsioon, sest tegemist on Euroopa Liidu õiguse autonoomsete mõistetega. Liikmesriikidel ei ole järelikult õigust anda neile mõistetele raamotsust ülevõtvas siseriiklikus õiguses laiemat ulatust kui see, mis tuleneb eelnimetatud ühetaolisest tõlgendusest.

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika

Kohtuasjas *komisjon vs. nõukogu* (20. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-91/05) tühistas Euroopa Kohus otsuse 2004/833⁶⁵ ühismeetme 2002/589⁶⁶ rakendamise ja Lääne-Aafrika riikide majandusühendusele antava Euroopa Liidu toetuse kohta seoses kergrelvade mo-

⁶⁴ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34).

⁶⁵ Nõukogu 2. detsembri 2004. aasta otsus 2004/833/ÜVJP ühismeetme 2002/589/ÜVJP rakendamise ja Lääne-Aafrika riikide majandusühendusele antava Euroopa Liidu toetuse kohta seoses kergrelvade moratooriumiga (ELT L 359, lk 65).

⁶⁶ Nõukogu 12. juuli 2002. aasta ühismeetme 2002/589/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu osalemist väike- ja kergrelvade destabiliseeriva hankimise ja leviku vastases võitluses (EÜT L 191, lk 1; ELT eriväljaanne 18/01, lk 314).

B. Euroopa Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 6. oktoobril 2008)

Esimene rida, vasakult paremale:

kodade esimehed L. Bay Larsen ja G. Arestis; peakohtujurist M. Poiares Maduro; kodade esimehed A. Rosas ja P. Jann; Euroopa Kohtu president V. Skouris; kodade esimehed C. W. A. Timmermans, K. Lenaerts, A. Tizzano ja U. Löhmus.

Teine rida, vasakult paremale:

kohtunikud E. Juhász ja J. Makarczyk; kohtujurist J. Kokott; kohtunik J. N. Cunha Rodrigues; kohtujurist D. Ruiz-Jarabo Colomer; kohtunikud R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Küris ja A. Borg Barthet.

Kolmas rida, vasakult paremale:

kohtunik P. Lindh; kohtujurist E. Sharpston; kohtunikud E. Levits, J. Malenovský, M. Ilešič, J. Klučka ja A. Ó Caoimh; kohtujurist P. Mengozzi.

Neljas rida, vasakult paremale:

kohtunikud J.-J. Kasel, A. Arabadjiev ja T. von Danwitz; kohtujuristid J. Mazák ja Y. Bot; kohtunik J.-C. Bonichot; kohtujurist V. Trstenjak; kohtunik C. Toader; kohtusekretär R. Grass.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Sündinud 1940; erinevate kohtute teenistuses (1964–1977); õigussüsteemi uuendamist käsitlevate uuringute läbiviimine ja koordineerimine; valitsuse esindaja Euroopa Inimõiguste Komisjonis ja Euroopa Inimõiguste Kohtus (1980–1984); Euroopa Nõukogu inimõiguste komitee ekspert (1980–1985); kriminaalkodeksi ja kriminaalmenetluse kodeksi muutmisega tegeleva töörühma liige; *Procurador-Geral da República* (1984–2000); Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelvalvekomitee liige (1999–2000); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2000.

Christiaan Willem Anton Timmermans

Sündinud 1941; Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1966–1969); Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (1969–1977); õigusteaduste doktor (Leideni ülikool); Groningeni ülikooli Euroopa õiguse professor (1977–1989); *Gerechtshof te Arnhem* (apellatsioonikohus) kohtunik; erinevate kirjutiste autor; Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse asepeadirektor (1989–2000); Amsterdami ülikooli Euroopa õiguse professor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2000.

Allan Rosas

Sündinud 1948; õigusteaduste doktor, Turu ülikool (Soome); Turu ülikooli avaliku õiguse abiprofessor (1978–1981) ja Åbo Akademi professor (1981–1996); Åbo Akademi Inimõiguste Instituudi juhataja (1985–1995); mitmesugused rahvusvahelised ja siseriiklikud akadeemilised auametid ja liikmesus teaduslikes ühingutes; juhatanud mitut rahvusvahelist ja siseriiklikku uurimisprojekti ja programmi, sealhulgas Euroopa Ühenduse õiguse, rahvusvahelise õiguse, inim- ja põhiõiguste, riigiõiguse ja võrdleva avaliku haldusteaduse valdkonnas; esindanud Soome valitsust mitmel rahvusvahelisel konverentsil ja koosolekul delegatsiooni liikme või nõunikuna; tegutsenud eksperdina Soome õiguselus, osalenud õigusloomes ja Soome parlamendi mitmesugustes komisjonides, sealhulgas ÜRO-s, Unescos, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonis (OSCE) ning Euroopa Nõukogus; alates 1995 Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse peaoigusnõustaja (välissuhted); alates märtsist 2001 komisjoni õigustalituse asepeadirektor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 17. jaanuarist 2002.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

Sündinud 1967; lõpetanud õigusteaduste eriala (Lissaboni ülikool, 1990); abilektor (Euroopa Ülikooli Instituut, 1991); õigusteaduste doktor (Euroopa Ülikooli Instituut, Firenze, 1996); külalisprofessor (London School of Economics; College of Europe, Natolin; Ortega y Gasetti Instituut, Madrid; Portugali Katoliiklik Ülikool, Euroopa Õpingute Instituut, Macau); professor (Lissaboni Universidade Nova, 1997); *Fulbright Visiting Research Fellow* (Harvardi ülikool, 1998); Rahvusvahelise Äriõiguse Akadeemia kaasdirektor; kaastoimetaja (Hart Series on European Law and Integration, *European Law Journal*) ja mitme õiguslase ajakirja toimetuse liige; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2003.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Sündinud 1937; õigusteaduste õpingud Cambridge'is; *barrister* (1964–1980); *Queen's Counsel* (1980–1986); High Court of England and Wales'i kohtunik (1986–1995); *Lord Justice of Appeal* (1995–2003); Honourable Society of the Inner Temple'i vanemliige alates 1985. aastast ja varahoidja alates 2003. aastast; Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. jaanuarist 2004.

Jerzy Makarczyk

Sündinud 1938; õigusteaduste doktor (1966); rahvusvahelise avaliku õiguse professor (1974); *Senior Visiting Fellow* Oxfordi ülikoolis (1985), Tokyo Rahvusvahelise Kristliku Ülikooli professor (1988); mitme rahvusvahelise avaliku õiguse, ühenduse õiguse ja inimõiguste alase teose autor; mitme rahvusvahelise õiguse, Euroopa õiguse ja inimõigustealase teadusühingu liige; Poola valitsuse esindaja läbirääkimistel Nõukogude vägede väljaviimise üle Poola territooriumilt; abiminister, seejärel välisminister (1989–1992); Poola delegatsiooni esimees ÜRO peassaambles; Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (1992–2002); Rahvusvahelise Õiguse Instituudi president (2003); Poola Vabariigi presidendi välissuhete ja inimõiguste nõunik (2002–2004); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Pranas Kūris

Sündinud 1938; õigusteaduste diplom Vilniuse ülikoolis (1961); Moskva ülikooli õigusteaduste kandidaat (1965); Moskva ülikooli õigusteaduste doktor (*Dr. hab.*) (1973); Pariisi ülikooli Institut des Hautes Études Internationales'i (direktor: prof. Ch. Rousseau) praktikant (1967–1968); Leedu Teaduste Akadeemia koosseisuline liige (1996); Leedu Õigusülikooli audoktor (2001); erinevad õpetamis- ja haldusülesanded Vilniuse ülikoolis (1961–1990); õigusteaduskonna abiprofessor, erakorraline professor, rahvusvahelise õiguse professor ja dekaan; ametikohad Leedu valitsuse diplomaatilises ja õigusteenistuses; justiitsminister (1990–1991), riiginõunik (1991), Leedu Vabariigi suursaadik Belgias, Luksemburgis ja Madalmaades (1992–1994); endine Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (juuni 1994–november 1998); Leedu Ülemkohtu liige ja president (detsember 1994–oktoober 1998); Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (alates novembrist 1998); osalemine mitmel rahvusvahelisel konverentsil; Leedu Vabariigi delegatsiooni liige läbirääkimistel NSVL-iga (1990–1992); ligi 200 väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Endre Juhász

Sündinud 1944; Szegedi ülikooli õigusteaduste diplom (1967); Ungari advokatuuriksam (1970); kraadiõpingud võrdlevas õigusteaduses Strasbourgi ülikoolis (1969, 1970, 1971, 1972); väliskaubandusministeeriumi juriidilise osakonna ametnik (1966–1974), õigusloomeosakonna juhataja (1973–1974); esimene kaubandusatašee Ungari saatkonnas Brüsselis, vastutav isik ühenduse küsimustes (1974–1979); väliskaubandusministeeriumi osakonnajuhataja (1979–1983); esimene kaubandusatašee, seejärel kaubandusnõunik Ungari saatkonnas Washingtonis Ameerika Ühendriikides (1983–1989); kaubandusministeeriumi, seejärel rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi üldosakonna juhataja (1989–1991); Ungari ja Euroopa ühenduste ning nende liikmesriikide vahelise assotsiatsioonilepingu pealäbirääkija (1990–1991); rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi üldosakonna juhataja, Euroopa asjade osakonna juhataja (1992); rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi kantsler (1993–1994); tööstus- ja kaubandusministeeriumi kantsler, Euroopa asjade osakonna juhataja (1994); Ungari Vabariigi erakorraline ja täievoliline suursaadik, diplomaatilise esinduse juht Euroopa Liidu juures (jaanuar 1995–mai 2003); Ungari Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise pealäbirääkija (juuli 1998–aprill 2003); Euroopa integratsiooni küsimuste kooskõlastamise portfelli minister (alates maist 2003); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Jiří Malenovský

Sündinud 1950; Praha Karli ülikooli õigusteaduste doktor (1975); Brno Masaryki ülikooli assistent-lektor (1974–1990), prodekaan (1989–1991) ning rahvusvahelise ja Euroopa õiguse kateedri juhataja (1990–1992); Tšehhoslovakkia Konstitutsioonikohtu kohtunik (1992); suursaadik Euroopa Nõukogu juures (1993–1998); Euroopa Nõukogu ministrite esindajate komitee esimees (1995); välisministeeriumi kantsler (1998–2000); Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni Tšehhi ja Slovaki haru president (1999–2001); konstitutsioonikohtu kohtunik (2000–2004); seadusandliku nõukogu liige (1998–2000); Haagi alalise vahekohtu liige (alates 2000); Brno Masaryki ülikooli rahvusvahelise avaliku õiguse professor (2001); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Ján Klučka

Sündinud 1951; Bratislava ülikooli õigusteaduste doktor (1974); Košice ülikooli rahvusvahelise õiguse professor (1975); konstitutsioonikohtu kohtunik (1993); Haagi alalise vahekohtu liige (1994); Veneetsia Komisjoni liige (1994); Slovakkia Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni president (2002); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Uno Lõhmus

Sündinud 1952; õigusteaduste kandidaat (1986); advokatuuri liige (1977–1998); Tartu Ülikooli kriminaalõiguse külalisprofessor; Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (1994–1998); Riigikohtu esimees (1998–2004); põhiseaduse juriidilise ekspertiisi komisjoni liige; karistusseadustiku väljatöötamise töörühma konsultant; kriminaalmenetluse seadustiku väljatöötamise töörühma konsultant; mitme inimõiguse ja riigiõiguse alase teose autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Eleanor Sharpston

Sündinud 1955; majandus-, keele- ja õigusteaduste õpingud King's College'is, Cambridge (1973–1977); õppejõud ja teadur Corpus Christi College'is, Oxford (1977–1980); advokatuuri liige (Middle Temple, 1980); *barrister* (1980–1987 ja 1990–2005); kohtujurist, hiljem kohtunik Sir Gordon Slynni juures (1987–1990); Euroopa õiguse ja võrdleva õigusteaduse professor (Director of European Legal Studies), University College London (1990–1992); Cambridge'i ülikooli õigusteaduskonna *Lecturer* (lektor) (1992–1998), seejärel *Affiliated Lecturer* (1998–2005); *Fellow* of King's College, Cambridge (alates 1992); *Senior Research Fellow*, Cambridge'i ülikooli Centre for European Legal Studies (1998–2005); *Queen's Counsel* (1999); *Bencher of Middle Temple* (2005); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 11. jaanuarist 2006.

Paolo Mengozzi

Sündinud 1938; rahvusvahelise õiguse professor ja Bologna ülikooli Euroopa ühenduste õiguse Jean Monnet' õppetooli hoidja; Madridi Carlos III ülikooli audoktor; Johns Hopkinsi ülikooli (Bologna Center), St. Johns'i (New York), Georgetowni, Paris-II, Georgia (Athens) ülikoolide ja Institut universitaire international'i (Luxembourg) külalisprofessor; Nimègue'i ülikooli European Business Law Pallas-programmi koordinaator; Euroopa Ühenduste Komisjoni avalike hangete nõuandekomitee liige; kaubandus- ja tööstusministeeriumi aseriigisekretär Itaalia eesistumise ajal nõukogus; Euroopa ühenduste Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) töögrupi liige ja Haagi Rahvusvahelise Õiguse Instituudi WTO-d puudutava uurimisprogrammi juhataja 1997. aastal; Esimese Astme Kohtu kohtunik 4. märtsist 1998 kuni 3. maini 2006; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 4. maist 2006.

Pernilla Lindh

Sündinud 1945; *jur. kand.*, Lundi Ülikool; Trollhättani esimese astme kohtu õigusnõunik ja kohtunik (1971–1974); Stockholmi apellatsioonikohtu õigusnõunik (1974–1975); Stockholmi esimese astme kohtu kohtunik (1975); Stockholmi apellatsioonikohtu esimehe õigus- ja haldusnõunik (1975–1978); lähetus Domstolverketi (kohtute haldamise amet) juures (1977); õiguskantsleri kantselei nõunik (1979–1980); Stockholmi apellatsioonikohtu assessor kohtunik (1980–1981); kaubandusministeeriumi õigusnõunik (1981–1982); välisministeeriumi õigusosakonna nõunik, seejärel osakonnajuhataja ja õigusloomejuht (1982–1995); suursaadikuks nimetamine 1992; Marknadsdomstoleni aseesimees; õigus- ja institutsiooniliste küsimuste eest vastutav isik EMP lepingu läbirääkimistel (EFTA tööühenda aseesimees, seejärel esimees) ning Rootsi Kuningriigi ühinemisläbirääkimistel Euroopa Liiduga; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995 kuni 6. oktoobrini 2006; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

- Kohtusekretärid

Albert van Houtte (1953–1982)

Paul Heim (1982–1988)

Jean-Guy Giraud (1988–1994)

C. Euroopa Kohtu statistika

Euroopa Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2004–2008)

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2004–2008)
3. Hagid. Hagiliigid (2008)
4. Hagi valdkonnad (2008)
5. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid (2004–2008)

Lõpetatud kohtuasjad

6. Menetluse liigid (2004–2008)
7. Kohtuotsused, kohtumäärused, arvamused (2008)
8. Kohtukoosseis (2004–2008)
9. Hagi valdkonnad (2004–2008)
10. Hagi valdkonnad (2008)
11. Kohtuotsused liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta: kohtulahendi sisu (2008)
12. Menetluse kestus (2004–2008)
(kohtuotsused ja õigustmõistva sisuga kohtumäärused)

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

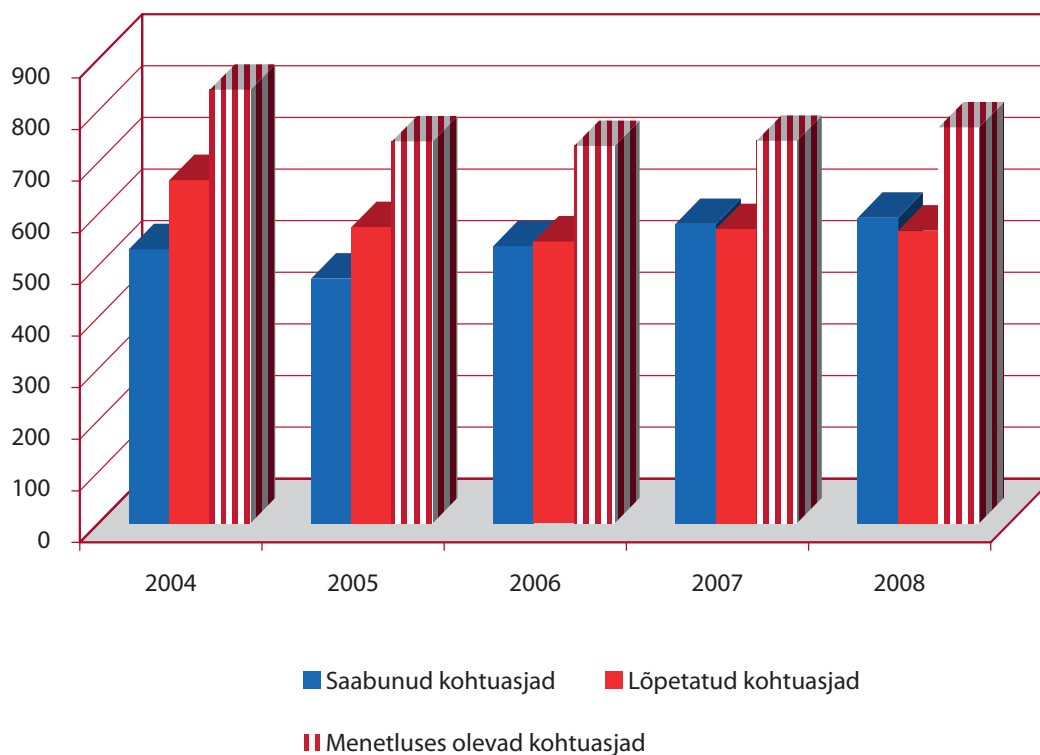
13. Menetluse liigid (2004–2008)
14. Kohtukoosseis (2008)

Muu

15. Kiirendatud menetlused (2004–2008)
16. Eelotsuse kiirmenetlused (2008)
17. Ajutiste meetmete kohaldamine (2008)

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2008)

18. Saabunud kohtuasjad ja kohtuotsused
19. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja aastate löikes)
20. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja kohtute löikes)
21. Esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid

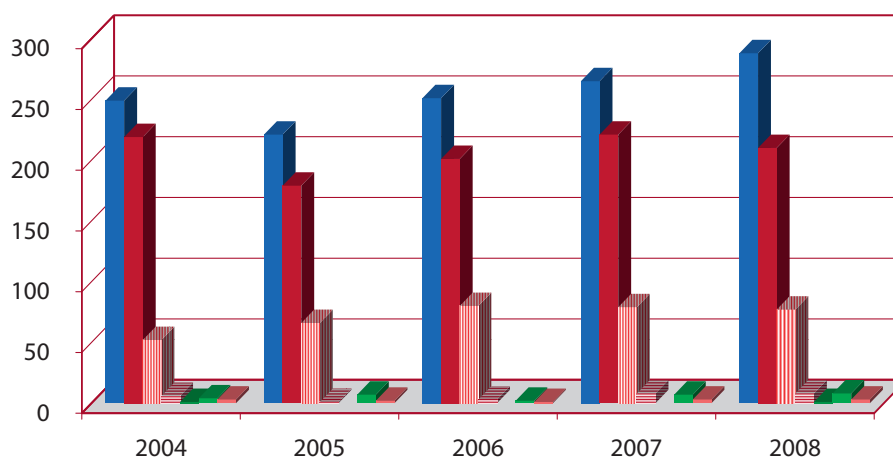
Euroopa Kohtu üldine tegevus**1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2004–2008)¹**

	2004	2005	2006	2007	2008
Saabunud kohtuasjad	531	474	537	580	592
Lõpetatud kohtuasjad	665	574	546	570	567
Menetluses olevad kohtuasjad	840	740	731	741	767

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2004–2008)^{1 2}

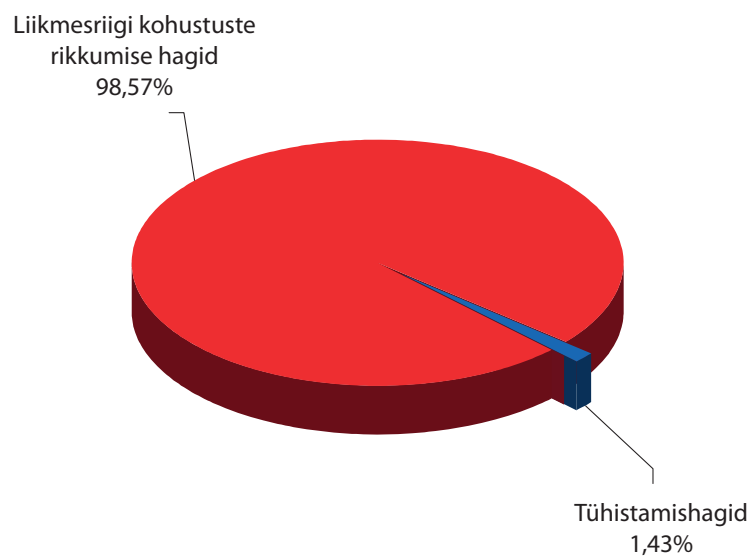
	Eelotsusetaotlused	Hagid	Edasikaebused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetluse astumise peale esitatud kaebused	Arvamused/nõupidamised	Erimenetlused

	2004	2005	2006	2007	2008
Eelotsusetaotlused	249	221	251	265	288
Hagid	219	179	201	221	210
Edasikaebused	52	66	80	79	77
Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetluse astumise peale esitatud kaebused	6	1	3	8	8
Arvamused/nõupidamised	1				1
Erimenetlused	4	7	2	7	8
Kokku	531	474	537	580	592
Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	3	2	1	3	3

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

² „Erimenetlusteks“ loetakse: kulude kindlaksmääramine (kodukorra artikkel 74); tasuta õigusabi (kodukorra artikkel 76); tagaseljaotsuse peale esitatud kaja (kodukorra artikkel 94); kohtuotsuse vaidlustamine kolmanda isiku poolt (kodukorra artikkel 97); kohtuotsuse tõlgendamine (kodukorra artikkel 102); kohtuotsuse teistmine (kodukorra artikkel 98); kohtuotsuse parandamine (kodukorra artikkel 66); Esimese Astme Kohtu lahendi teistmiseks tehtud peakohtujuristi ettepaneku läbivaatamine (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 62); arestimismenetlus (privileegide ja immunitetide protokoll); immuniteedivaldkonna kohtuasjad (privileegide ja immunitetide protokoll).

Saabunud kohtuasjad 3. Hagid. Hagiliigid (2008)¹

Tühistamishagd	3
Tegevusetuse hagd	
Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagd	207
Kokku	210

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

Saabunud kohtuasjad¹

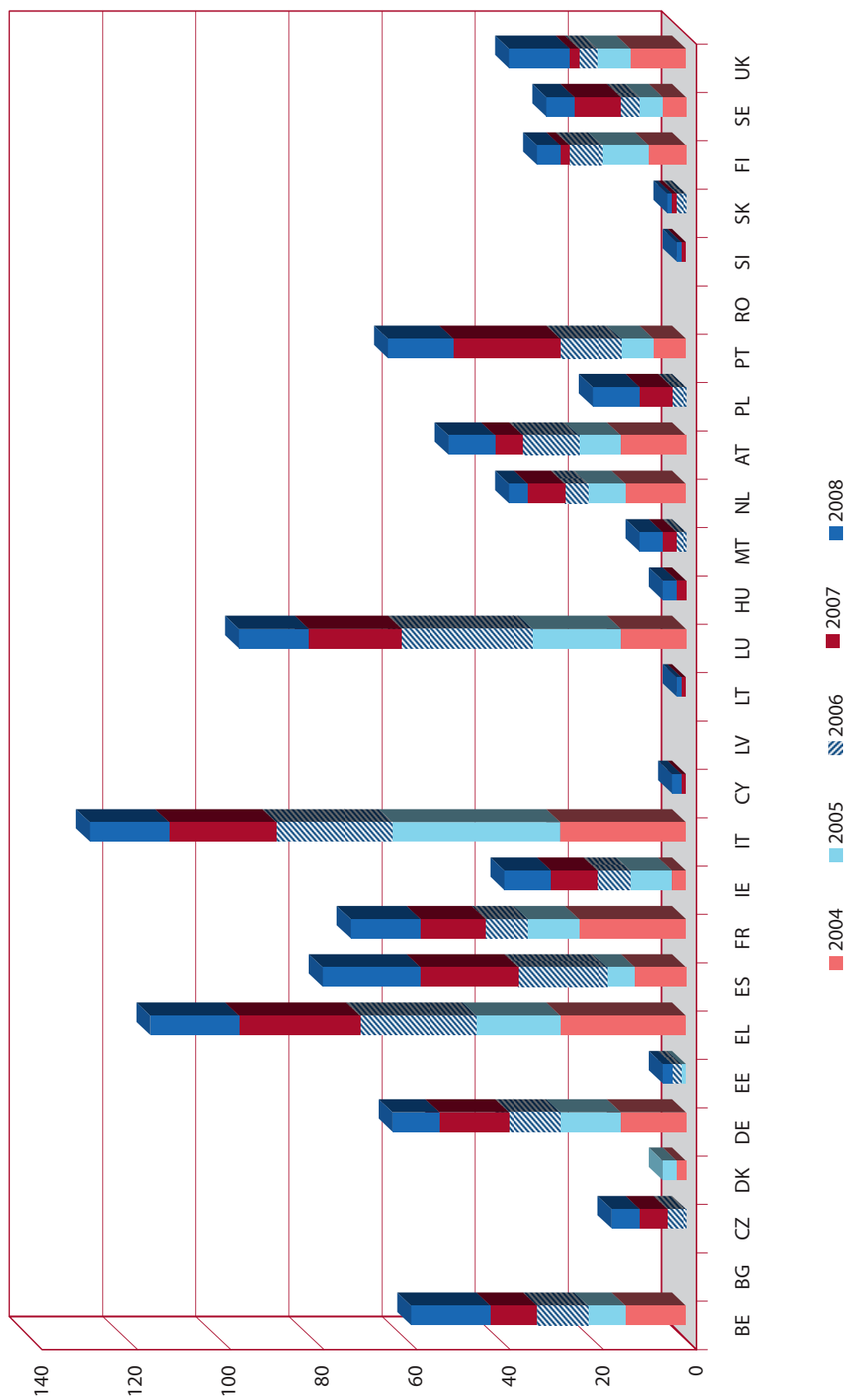
4. Hagi valdkonnad (2008)²

	Hagid	Eelotsusetaotlused	Edasikaebused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetluse astumise peale esitatud kaebused	Kokku	Erimenetlused
Asutamisvabadus	26	7			33	
Energia	4				4	
Euroopa kodakondsus		6			6	
Institutsiooniõigus	3	1	21	2	27	1
Intellektuaalomand	1	12	23		36	
Isikute vaba liikumine	28	14			42	
Kalanduspoliitika	2	1			3	
Kapitali vaba liikumine	3	9			12	
Kaubanduspoliitika		3	2		5	
Kaupade vaba liikumine	2	8			10	
Keskkond ja tarbijakaitse	49	34	5	6	94	
Konkurents		3	7		10	
Majandus- ja rahanduspoliitika	1				1	
Maksustamine	14	35			49	
Põllumajandus	4	11			15	
Regionaalpoliitika			2		2	
Riigiabi	1	6	4		11	
Rooma konventsioon		1			1	
Sotsiaalpoliitika	5	26			31	
Teenuste osutamise vabadus	12	20			32	
Tolliliit		8	1		9	
Transport	12	4			16	
Tööstuspoliitika	3	5			8	
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	12	26			38	
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus		2			2	
Välissuhted	2	7			9	1
Õigusaktide ühtlustamine	15	10			25	
Äriühinguõigus	9	9	1		19	
Ühenduse õiguse üldpõhimõtted		3	1		4	
Ühenduste omavahendid	3				3	
Ühine tollitariifistik		12			12	
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika		1	1		2	
EÜ asutamisleping	209	284	68	8	569	2
EL leping	1	4			5	
Menetlus						7
Personalieeskirjad			9		9	
Muu			9		9	7
KÕIK KOKKU	210	288	77	8	583	9

¹ Arvestamata ajutiste meetmete kohaldamise taotlusi.

² Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

Saabunud kohtuasjad
5. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid (2004–2008)^{1,2}

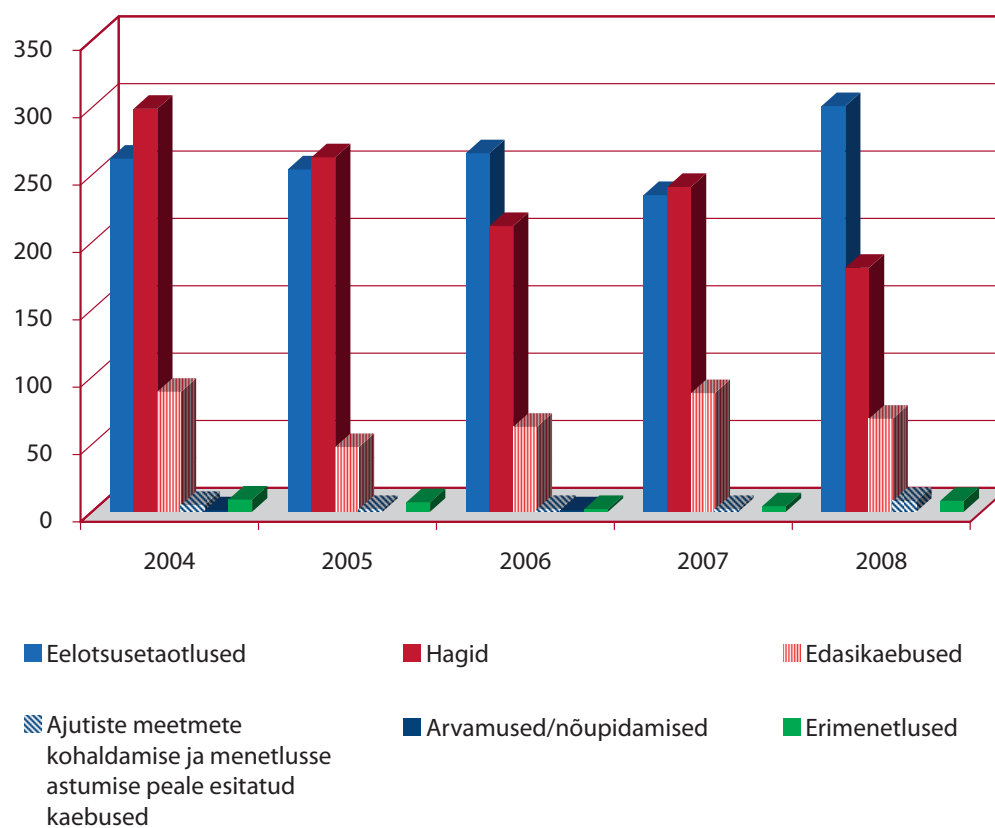
Prähmari, C (2010) 10. 2010. aastatuhande alguse seisuga. 2008. aastatuhande alguse seisuga. 2008. aastatuhande alguse seisuga. 2008. aastatuhande alguse seisuga. 2008. aastatuhande alguse seisuga.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Total
2004	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 ²
2005	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
2006	11			4	11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
2007	10			6	15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
2008	17			6	10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207

- 1 Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi). EÜ asutamislepingu artiklid 93, 169, 170, 171, 225 (nüüd EÜ artiklid 88, 226, 227, 228 ja 298), EA artiklid 141, 142, 143 ja ST artikkel 88.
- 2 Millest ühe hagi aluseks on EÜ asutamislepingu artikkel 170 (nüüd EÜ artikkel 227).

Lõpetatud kohtuasjad

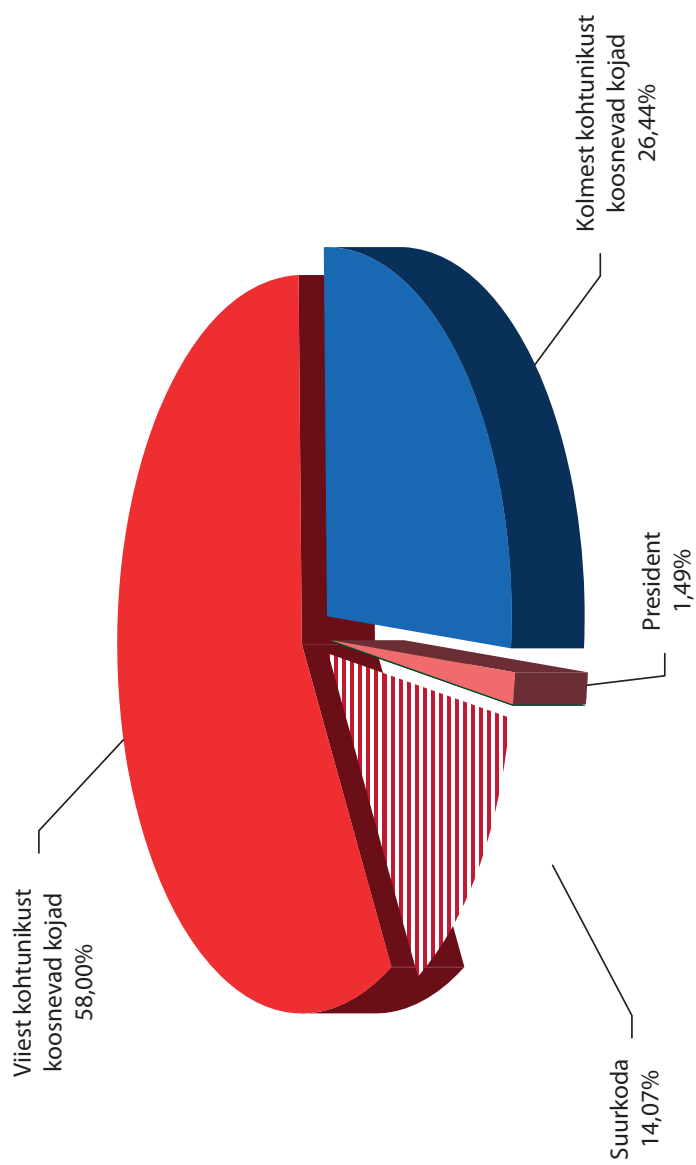
6. Menetluse liigid (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Eelotsusetaotlused	262	254	266	235	301
Hagid	299	263	212	241	181
Edasikaebused	89	48	63	88	69
Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetlusse astumise peale esitatud kaebused	5	2	2	2	8
Arvamused/nõupidamised	1		1		
Erimenetlused	9	7	2	4	8
Kokku	665	574	546	570	567

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

Lõpetatud kohtuasjad
8. Kohtukoosseis (2004–2008)¹

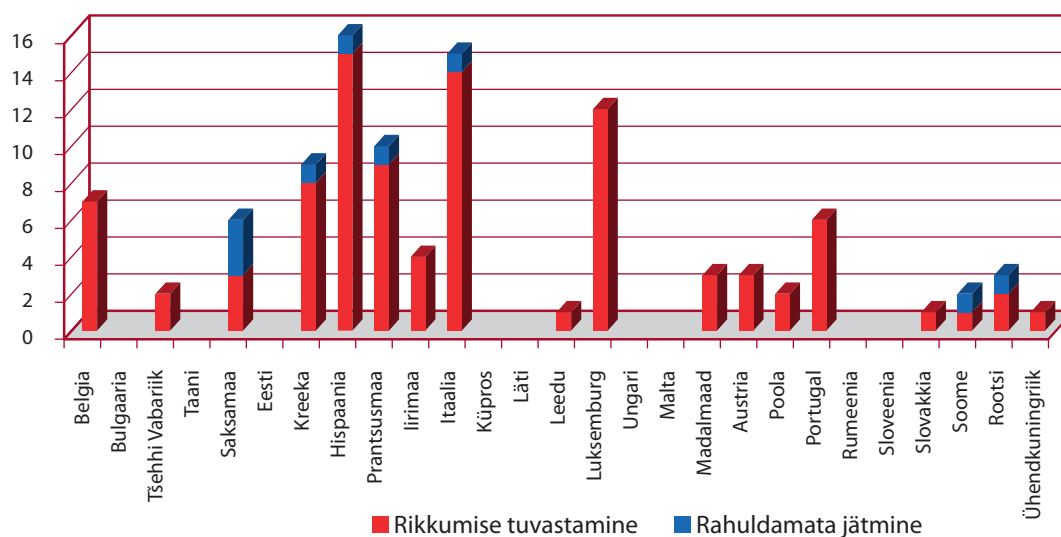

	2004		2005		2006		2007		2008	
	Kohtotsused/ arvamused ²	Kokku	Kohtotsused/ arvamused ²	Kokku	Kohtotsused/ arvamused ²	Kokku	Kohtotsused/ arvamused ²	Kokku	Kohtotsused/ arvamused ²	Kokku
Täiskogu / Euroopa Kohtu täiskogu	21	21	1	2	2					
Väike kogu ³	1	1								
Suurkoda	31	32	59	55	55	51	66	66	66	66
Viiest kohtunikust koosnevad kojad	257	275	245	265	13	242	252	259	13	272
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	113	174	103	67	41	104	48	65	59	124
President		6		2	1		2		7	7
Kokku	423	509	408	389	55	397	60	390	79	469

1 Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata ükssteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

2 Õigustmõistva sisuga kohtumäärused, mis lõpetavad menetluse (välja arvatud kohtumäärused, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise, kohtuasja raugemise või kohtuasja Esimese Astme Kohtule saatmise tõttu).

3 Enne Nice'i lepingu jõustumist eksisteerinud kohtukoosseis.

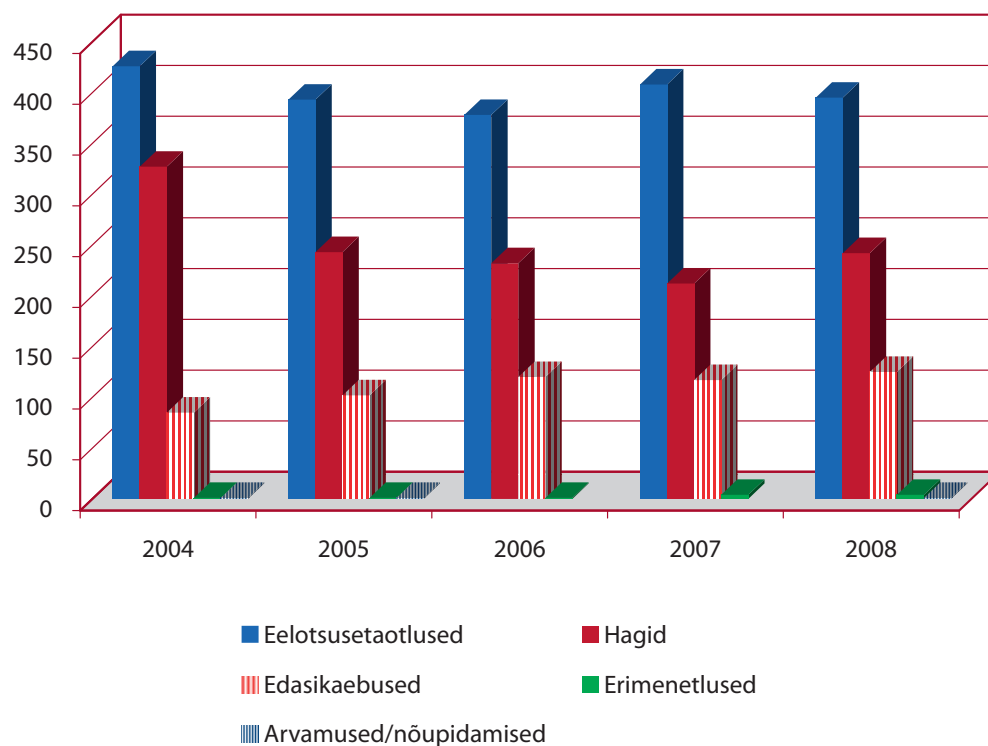
Lõpetatud kohtuasjad**11. Kohtuotsused liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta: kohtulahendi sisu (2008)¹**

	Rikkumise tuvastamine	Rahuldamata jätmine	Kokku
Belgia	7		7
Bulgaaria			
Tšehhi Vabariik	2		2
Taani			
Saksamaa	3	3	6
Eesti			
Kreeka	8	1	9
Hispaania	15	1	16
Prantsusmaa	9	1	10
Iirimaa	4		4
Itaalia	14	1	15
Küpros			
Läti			
Leedu	1		1
Luksemburg	12		12
Ungari			
Malta			
Madalmaad	3		3
Austria	3		3
Poola	2		2
Portugal	6		6
Rumeenia			
Sloveenia			
Slovakkia	1		1
Soome	1	1	2
Rootsi	2	1	3
Ühendkuningriik	1		1
Kokku	94	9	103

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestades üksteisega seotud liidetud kohtuasju (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

13. Menetluse liigid (2004–2008)¹

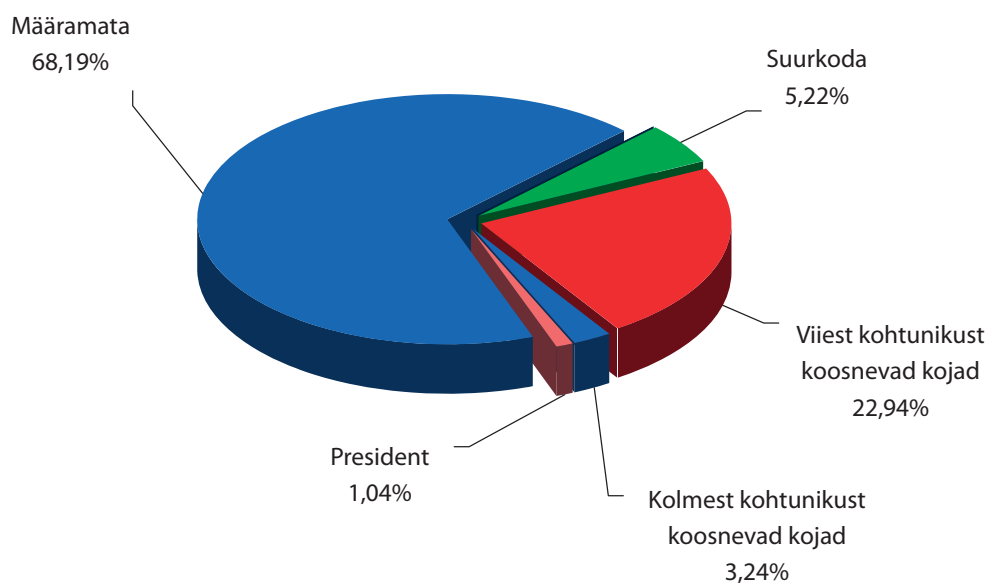

	2004	2005	2006	2007	2008
Eelotsusetaotlused	426	393	378	408	395
Hagid	327	243	232	212	242
Edasikaebused	85	102	120	117	125
Erimenetlused	1	1	1	4	4
Arvamused/nõupidamised	1	1			1
Kokku	840	740	731	741	767

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga 14. Kohtukoosseis (2008)¹

Jaotus 2008. aastal

	2004	2005	2006	2007	2008
Määramata	547	437	490	481	523
Täiskogu/suurkogu	2	2			
Väike kogu ²					
Suurkoda	56	60	44	59	40
Viie kohtunikust koosnevad kojad	177	212	171	170	177
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	57	29	26	24	19
President	1			7	8
Kokku	840	740	731	741	767

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

² Enne Nice'i lepingu jõustumist eksisteerinud kohtukoosseis.

Muu
17. Ajutiste meetmete kohaldamine (2008)¹

	Esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	Ajutiste meetmete kohaldamise või menetluse astumise peale esitatud kaebused	Kohtulahendi sisu		
			Rahuldamata jäätmine	Rahuldamine	Registrist kustutamine või kohtuasja raugemine
Institutsiooniõigus	2	2	2		
Keskkond ja tarbijakaitse	1	6		1	1
EÜ asutamisleping kokku	3	8	2	1	1
KÕIK KOKKU	3	8	2	1	1

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestades üksteisega seotud liidetud kohtuasju (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

Aastad	Saabunud kohtuasjad ¹						Kohtuotsused ²
	Hagid ³	Eelotsusetaotlused	Edasikaebused	Ajutiste meetmete kohaldamise ja menetluse astumise peale esitatud kaebused	Kokku	Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
2008	211	288	77	8	584	3	333
Kokku	8340	6318	917	77	15 652	348	7890

¹ Brutoarvud; erimenetlusi ei ole arvestatud.

² Netoarvud.

³ Sealhulgas arvamused.

⁴ Alates 1990. aastast esitatakse ametnike hagid Esimese Astme Kohtule.

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2008)
19. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja aastate lõikes)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Kokku	
1961																		1											1	
1962																		5												5
1963															1			5												6
1964											2						4													6
1965					4				2								1													7
1966																	1													1
1967	5				11			3							1		3												23	
1968	1				4			1	1								2												9	
1969	4				11			1							1														17	
1970	4				21			2	2								3												32	
1971	1				18			6	5						1		6												37	
1972	5				20			1	4								10												40	
1973	8				37			4	5						1		6												61	
1974	5				15			6	5								7									1			39	
1975	7			1	26			15	14						1		4									1			69	
1976	11				28			8	12								14									1			75	
1977	16			1	30			14	7								9									5			84	
1978	7			3	46			12	11								38									5			123	
1979	13			1	33			18	19						1		11									8			106	
1980	14			2	24			14	19								17									6			99	
1981	12			1	41			17	11						4		17									5			108	
1982	10			1	36			39	18								21									4			129	
1983	9			4	36			15	7								19									6			98	
																														>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ²	Kokku
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19									9		144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44				13	36	2	46			1			13			1						24		203
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19		2	5					6	20		251
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10		6	6				3	4	21		256
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24		35	2				6	7	18		239
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21		16	7				2	6	24		264
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23		56	7				4	5	22		255
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12		31	8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14		57	4				3	4	21		237
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12		31	3				7	5	14		216
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28		15	1				4	4	22		210
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28		12	1				4	5	22		249
2005	21			1	4	51	11	10	17	2	18				2	3		36		15	1	2			4	11	12		221
2006	17			3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20		12	2	3		1	5	2	10		251
2007	22			2	5	59	2	8	14	26	2	43			1	2		19		20	7	3	1	1	5	6	16		265
2008	24			1	6	71	2	9	17	12	1	39			3	4	6	34		25	4	1		4	7	14		288	
Kokku	579	1	7	122	1672	4	134	211	755	51	978	1	3	5	64	17	719	333	14	64	1		2	56	76	448	1	6318	

1 EÜ asutamislepingu artikkel 177 (nüüd EÜ artikkel 234), EL artikli 35 lõige 1, ST artikkel 41, EA artikkel 150, 1971. aasta protokoll.

2 Kohtuasi C-265/00: Campina Melkunie.

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2008)**20. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja kohtute lõikes)**

			Kokku
Belgia	Cour constitutionnelle	71	
	Cour de cassation	12	
	Conseil d'État	43	
	Muud kohtuasutused	453	579
Bulgaaria	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Muud kohtuasutused		1
Tšehhi Vabariik	Nejvyšší správní soud	1	
	Muud kohtuasutused	6	7
Taani	Højesteret	22	
	Muud kohtuasutused	100	122
Saksamaa	Bundesgerichtshof	120	
	Bundesverwaltungsgericht	88	
	Bundesfinanzhof	250	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	73	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muud kohtuasutused	1123	1672
Eesti	Riigikohus	1	
	Muud kohtuasutused	3	4
Kreeka	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	31	
	Muud kohtuasutused	94	134
Hispaania	Tribunal Supremo	22	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muud kohtuasutused	181	211
Prantsusmaa	Cour de cassation	83	
	Conseil d'État	42	
	Muud kohtuasutused	630	755
Iirimaa	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Muud kohtuasutused	19	51

>>>

II peatükk

Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus

I. Seaduslikkusega seotud vaidlused

EÜ artikli 230 alusel esitatud hagide vastuvõetavus

1. Õigusakti vastuvõtnud organ

EÜ artikkel 230 näeb ette, et ühenduste kohtud kontrollivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud õigusaktide, nõukogu, komisjoni ja Euroopa Keskpannga (EKP) õigusaktide ning nende Euroopa Parlamendi õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele. Ühenduse ametid ei kuulu seega formaalselt nende organite hulka, kelle õigusaktide peale võidakse esitada ühenduste koh-tule tühistamishagi.

Esimese Astme Kohus käsitles olulist küsimust nende organite passiivsest hagemisõigusest kohtuasjas *Sogelma vs. EAR* (8. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-411/06, kohtulahen-dite kogumikus veel avaldamata), mille ese oli nõue tühistada Euroopa Ülesehitusameti (edaspidi „EAR”) hangete alased otsused, mis olid tehtud ühenduse tegevusprogrammi ko-haldades. Esimese Astme Kohus leidis, et asjaoluga, et EAR-i ei ole EÜ artiklis 230 loetletud ühenduse institutsioonide hulgas nimetatud ja et selle ameti asutamismäärus ei näe ette, et ühenduste kohus oleks pädev menetlema EAR-i otsuste – välja arvatud otsused, mis kä-sitlevad juurdepääsu dokumentidele – peale esitatud tühistamishagisid, ei ole vastuolus, kui Esimese Astme Kohus kontrollib EÜ artikli 230 alusel EAR-i õigusaktide seaduslikkust.

Tuginedes Euroopa Kohtu 23. aprilli 1986. aasta otsusele kohtuasjas 294/83: *Les Verts vs. parlament*,¹ milles käsitleti parlamendi passiivset hagemisõigust, tuletas Esimese Astme Kohus üldpõhimõtte, mille kohaselt ühenduse organite kõik õigusaktid, mille eesmärk on luua õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele, on allutatud kohtulikule kontrollile. Nii ei tohi ainuüksi seetõttu, et komisjon on delegeerinud otsustusõiguse EAR-ile, selliselt vas-tu võetud otsused kaotada oma vaidlustatava akti olemust, kuna selle tagajärjel tekiks õiguslik lünk. Lõpetuseks rõhutas Esimese Astme Kohus, et EAR-il on juriidilise isiku staatus ja pädevus ühenduse abiprogramme ise ellu viia ning et komisjon ei ole otsuse vastuvõt-misel osalenud. Vaidlustatud otsuse vastuvõtnud organina saab EAR-i seega kutsuda Esi-mese Astme Kohtusse isiklikult kohale, et ta kaitseks nimetatud otsust.

2. Toimingud või otsused, mille peale võib esitada hagi

Tühistamishagi EÜ artikli 230 tähenduses saab esitada ainult selliste toimingute või otsus-te peale, mis tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve puudutaval viisil, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis.²

¹ EKL 1986, lk 1339.

² Euroopa Kohtu 11. novembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 60/81: *IBM vs. komisjon*, EKL 1981, lk 2639, punkt 9.

gelt täidetud, ei saanud Esimese Astme Kohus asendada seadusandjat ning tunnistada Århusi konventsiooni alusel vastuvõetavaks hagi, mis ei vasta EÜ artiklis 230 ette nähtud tingimustele.

Kohtuasjas *Denka International vs. komisjon* (Esimese Astme Kohtu 27. juuni 2008. aasta määrus kohtuasjas T-30/07, kohtulahendite kogumikus ei avaldata) tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et asjaolu, et isik on olnud seotud ühenduse meetme vastuvõtmisele eelnenud õigusloomega, eristab teda kõnealuse meetme suhtes teistest üksnes juhul, kui ühenduse õigusakt annab talle vastavad menetluslikud tagatised. Kuna ei üldkohaldata vate aktide väljatöötamise menetlus ega nende laad ei nõua puudutatud isikute osavõttu, sest kõnealuste isikute huvid arvatakse olevat esindatud neid akte vastuvõtivate poliitiliste organitega, siis EÜ artikli 230 mõtte ja sätetega oleks vastuolus lubada igal isikul, kui ta osales määruse ettevalmistamisel, esitada selle akti vastu hagi. Ei vaidlustatud direktiiv ega direktiiv, millele see tugineb, ei näe ette menetluslike tagatise toimeaineid tootvate või turustavate ettevõtjate jaoks. Peale selle väitis hageja lõpetuseks, et ta oli asjaomase toimeaine registreeritud kaubamärgi, mille kasutamist vaidlustatud direktiiv mõjutas, omanik, mis individualiseeris teda võrreldes kõikide teiste isikutega, kohaldades Euroopa Kohtu 18. mai 1994. aasta otsust kohtuasjas C-309/89: *Codorniu vs. nõukogu*⁸. Esimese Astme Kohus rõhutas siiski, et see kaubamärgiga seotud õiguskaitse ei erista hagejat kõigist teistest tootjatest ja turustajatest, kes võivad tugineda kaubamärgi olemasolule enda kasuks. Direktiivi eesmärk ei ole intellektuaalomandiõiguse andmine ainult teatud ettevõtjatele, nii et selle võimalik mõju hageja intellektuaalomandiõigustele tuleneb üksnes mitte ainult temaga seotud asjaolust, et ta toodab toimeaineid.

Kohtuasjas *Apple Computer International vs. komisjon* (Esimese Astme Kohtu 19. veebruari 2008. aasta määrus kohtuasjas T-82/06, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) täpsustati tariifse klassifitseerimise määruste peale esitatud hagide vastuvõetavust. Kohtupraktika kohaselt on need õigusaktid üldkohaldatavad, kuigi neis sisalduvad kirjeldused on konkreetsed. Need hõlmavad kõiki kirjeldatud tüübile vastavaid kaupu ning mõjutavad kõiki ühenduse tolliasutusi ja kõiki importijaid.⁹

Esimese Astme Kohus leidis, et asjaolud, et kõnealuse klassifikatsiooni kombineeritud nomenklatuuris tingis hageja siduva tariifinformatsiooni taotlus, et nomenklatuurikomiteele ei esitletud ühtki teist sarnast toodet ja et liikmesriikides levitati asjaomase toote funktsioneerimise esitluse alusel koostatud tariifse klassifitseerimise määruse eelnõud, milles viidati asjaomastele monitoridele, ei individualiseeri hagejat selliselt, et hagi oleks vastuvõetav. Ettevõtja osalemine õigusakti vastuvõtmise menetluses individualiseerib ettevõtja selle õigusaktiga seoses ainult siis, kui kohaldatav ühenduse õigus annab talle teatavad menetluslikud tagatised.

Kuigi Esimese Astme Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsuses kohtuasjas T-243/01: *Sony Computer Entertainment Europe vs. komisjon*¹⁰ (edaspidi „kohtuotsus Sony”) arvestati esi-

⁸ EKL 1994, lk I-1853, punktid 21 ja 22.

⁹ Euroopa Kohtu 14. veebruari 1985. aasta otsus kohtuasjas 40/84: *Casteels vs. komisjon*, EKL 1985, lk 667, punkt 11.

¹⁰ EKL 2003, lk II-4189.

rikkumised ja määrata esimese otsuse tühistamata jäetud osade alusel uus trahv. Lisaks, pärast õiguskaitselahendite ammendamist või nende kaebuste esitamiseks ette nähtud tähtaegade möödumist omandavad komisjoni esimese otsuse tühistamata jäetud osad seadusjõu, nii et ettevõtja, kellele kohaldatakse sanktsiooni, ei saa uue otsuse peale esitatud tühistamishagi raames vaidlustada rikkumise toimumist, kuna see on esimeses otsuses lõplikult tuvastatud.

b) Mõistlik tähtaeg

Samas kohtuotsuses otsustas Esimese Astme Kohus – tuletades meelde, et määrus (EMÜ) nr 2988/74¹³ kehtestas täieliku regulatsiooni nende tähtaegade detailseks reguleerimiseks, mille jooksul komisjonil on õigus määrata õiguskindluse aluspõhimõtet kahjustamata trahve –, et kõik kaalutlused, mis on seotud komisjoni kohustusega kasutada oma trahvi määramise pädevust mõistliku tähtaja jooksul, tuleb jätta tähelepanuta. Seda järeldust ei mõjuta ka tuginemine kaitseõiguse väidetavale rikkumisele, kuna seni, kuni selles määruises ette nähtud tähtaeg ei ole möödunud, puudub igal määruise nr 17¹⁴ kohase uurimise all oleval ettevõtjal kindlus selle menetluse tulemuste suhtes ning võimalike sanktsioonide või trahvide määramise suhtes. Selle ebakindluse pikendamine kuulub seega määruise nr 17 kohaste menetluste juurde ega kujuta endast iseenesest kaitseõiguse rikkumist. Mis puutub konkurentsieeskirjade kohaldamisse, siis mõistliku tähtaja ületamine saab tühistamise aluseks olla vaid juhul, kui tegemist on eeskirjade rikkumise tuvastamise otsusega, kui on kindlaks tehtud, et see tähtaja ületamine kahjustas asjaomaste ettevõtjate kaitseõigust.

2. Kohtupraktika EÜ artikli 81 valdkonnas

a) EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamine

8. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-99/04: *AC-Treuhand vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) otsustas Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et ettevõtja ei tegutsenud turul, millel konkurentsi kahjustamine aset leiab, ei välista tema vastutust kartelli kehtestamises osalemise eest. Kõnesolevas asjas pakkus nõuandvast äriühingust hageja teenuseid kolmele orgaanilise peroksiidi tootjale ja mängis olulist rolli nende tootjate vahelises kartellis, korraldades koosolekuid ning peites tõendeid rikkumise kohta.

b) Kaitseõigus ja õigus õiglasele kohtulikule arutamisele

Samas kohtuotsuses otsustas Esimese Astme Kohus, et esimese uurimistoimingu tegemisel ettevõtja suhtes, nagu näiteks informatsiooninõudes, peab komisjon teda informeerima

¹³ Nõukogu 26. novembri 1974. aasta määrus (EMÜ) nr 2988/74 Euroopa Majandusühenduse transpordi- ja konkurentsieeskirjades ettenähtud menetluste ja sundtäitmise rakendamise aegumistähtaegade kohta (EÜT L 319, lk 1; ELT eriväljaanne 07/001, lk 61).

¹⁴ Nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrus nr 17, esimene määrus [EÜ artiklite 81 ja 82] rakendamise kohta (EÜT 1962, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3).

uurimise esemeks olevast kahtlustatavast rikkumisest ja asjaolust, et uurimise raames võib komisjon tema suhtes nendele kahtlustele kindlaks jääda. Kõnesolevas asjas leidis Esimese Astme Kohus siiski, et komisjoni tegevusetus seoses sellega ei saa põhjustada vaidlustatud otsuse tühistamist, kuna see õigusvastasus ei kahjustanud hageja kaitse tõhusust.

c) Trahvid

Esimese Astme Kohus kohaldas 18. juuni 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-410/03: *Hoechst vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) oma täielikku pädevust kahest aspektist. Esiteks leidis ta, et komisjon on eiranud hea halduse tava ja võrdse kohtlemise põhimõtet. Kuigi ta väljendas selgelt oma kavatsust mitte avaldada koostööd tegevatele ettevõtjatele, eriti Hoechstile, et teised ettevõtjad olid võtnud komisjoni talitustega ühendust, selleks et saada kaitse trahvide eest, kinnitas komisjon samal ajal ühele teisele ettevõtjale, et teda „hoiatatakse”, kui teised ettevõtjad püüavad temast koostöö osas ette jõuda. Kõnesolevas asjas, arvestades seda, kui tähtis on hea halduse tava ja võrdse kohtlemise põhimõtte austamine komisjoni poolt, otsustas Esimese Astme Kohus vähendada Hoechstile määratud trahvi 10% võrra.

Teiseks leidis Esimese Astme Kohus, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta võttis Hoechsti puhul raskendava asjaoluna arvesse kartelli eestvedaja rolli, ilma et ta oleks vastuväitetaises kvalifitseerinud Hoechstile etteheidetavaid asjaolusid piisavalt selgelt ja täpselt. Peale selle ei võimalda teatud komisjoni arvesse võetud faktilised asjaolud piisavalt täpselt järeldada, et Hoechstile saab ette heita eestvedaja rolli. Esimese Astme Kohus järeldas sellest, et Hoechst ei saanud ennast tulemuslikult kaitsta.

8. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-53/03: *BPB vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) leidis Esimese Astme Kohus, et komisjon ei olnud BPB koostöö alusel tema trahvi piisavalt vähendanud, kuna viimane oli esimene konkurentsivastase tegevuse osaline, kes edastas pärast komisjoni informatsiooninõuet, kuid siiski komisjoni nõude piire ületades täiendavat informatsiooni, mis kinnitas kartelli olemasolu. Sellest tulenevalt said need andmed oluliselt kinnitada komisjoni argumente üldise plaani olemasolust ja seega võimaldasid tal oluliselt suurendada trahvisummat rikkumise raskuse alusel. Esimese Astme Kohus vähendas seega BPB trahvi täiendavalt 10% võrra.

8. oktoobri 2008. aasta otsustes kohtuasjas T-69/04: *Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) ning kohtuasjas T-73/04: *Carbone Lorraine vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et hinnakokkuleppe osas saab komisjon õiguspäraselt järeldada, et rikkumisel oli mõju selle tõttu, et kartellikokkuleppe liikmed võtsid meetmeid kokku lepitud hindade kohaldamiseks. Selleks et järeldada mõju avaldumist turule, piisab sellest, kui kokku lepitud hinnad on aluseks üksikute tehinguhindade kindlaksmääramisele, piirates nii klientide läbirääkimisruumi. Esimese Astme Kohus otsustas vastupidi, et kui on tuvastatud kartellikokkuleppe rakendamine, siis ei saa komisjonilt nõuda, et ta tõendaks süstemaatiliselt, et kokkulepped võimaldasid asjaomastel ettevõtjatel ka tegelikult saavutada kõrgema tehinguhinna taseme võrreldes sellega, mis oleks saavutatud ilma kartellita. Sellise tõendamise nõudmine võtaks olulisi vahendeid, kuna see nõuaks oletuslike arvutuste kasutamist, mis tuginevad sellistele majandusmudelitele, mille täpsust on kohtul raske

kontrollida ja mille eksimatust ei ole kuidagi tõendatud. Selleks et hinnata rikkumise raskusastet, on otsustav teada, kas kartellikokkuleppe liikmed tegid kõik, mis oli nende võimuses, et nende kavatsustel oleks konkreetne mõju. Seda, mis toimus seejärel tegelikult saadud turuhindade tasemel, võisid mõjutada teised tegurid, mis ei allunud kartellikokkuleppe liikmete kontrollile. Nad ei saa enda kasuks tuua esile väliseid tegureid, mis töötasid nende jõupingutuste vastu, pöörates need trahvi vähendamist õigustavateks asjaoludeks.

Lisaks leidis Esimese Astme Kohus, et isegi kui Schunk vaidles esimest korda alles Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduses vastu faktilistele asjaoludele, mida talle vastuväiteteatises ette heideti ning millel põhineb EÜ artikli 81 rikkumise tuvastamine, ei ole koostööteatise¹⁵ kohaselt Schunkile määratud minimaalset 10% vähendamist põhjust tühistada, nagu nõudis komisjon. Esimese Astme Kohus märkis, et asjaomased vaidlustatud väited lükati tagasi, kohaldades kohtupraktikat, mille alusel loetakse tuvastatuks faktilised asjaolud, mida ettevõtja on sõnaselgelt haldusmenetluses tunnistanud, ja viimasel ei ole kohtumenetluses enam õigus esitada neid asjaolusid vaidlustavaid väiteid.

d) Kontserni mõiste ja trahvisumma 10% ülemmäära kehtestamine

8. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-52/03: *Knauf Gips vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) rõhutas Esimese Astme Kohus, et määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 ette nähtud trahvi 10% ülemmäära arvutamisel võib komisjon arvesse võtta konkurentsioiguse normide tähenduses ühe majandusüksuse moodustavate kõikide üksuste käibe. Esimese Astme Kohus otsustas eelkõige, et kuigi äriühingute üheks majandusüksuseks olemise tuvastamiseks – mille tagajärjel nendest ühe tegevust võib teisele süüks arvata ja ühelt võib sisse nõuda teisele määratud trahvi – ei piisa teadaolevalt ainuüksi asjaolust, et nende erinevate äriühingute aktsia- või osakapital kuulub samale isikule või isegi samale perekonnale, siis saab ühe majandusüksuse olemasolu tuvastada terve kogumi asjaolude põhjal. Esimese Astme Kohus tuletas lisaks eelkõige meelde, et ettevõtja mõistet tuleb mõista kui vastava lepingu eesmärki teenivat majandusüksust, isegi siis, kui õiguslikult koosneb see majandusüksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust.

e) Rikkumise süüsarvatavus

Esimese Astme Kohus kohaldas 2008. aastal oma kohtupraktikat eeskirjade rikkumise süüsarvatavuse kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsuses *Knauf Gips vs. komisjon*. Ta tuletas seoses sellega meelde, et ühele äriühingule võib süüks arvata kontserni tegevuse, kui see äriühing on vaadeldav juriidilise isikuna, kes kontserni juhina vastutab selle kordineerimise eest.

¹⁵ Komisjoni teatis, mis puudutab trahvide määramata jätmist või nende summa vähendamist kartelliasjades (EÜT 1996, C 207, lk 4).

Riigiabi

1. Vastuvõetavus

Selle aasta kohtupraktika täpsustab eelkõige järgmisi mõisteid: esiteks „isik, keda komisjoni abikava kohta tehtud otsus isiklikult puudutab”, teiseks „siduvaid õiguslikke tagajärgi tekitav õigusakt” ja kolmandaks „põhjendatud huvi”.

28. novembri 2008. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-254/00, T-270/00 ja T-277/00: *Hotel Cipriani jt vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) tunnistas Esimese Astme Kohus vastuvõetavaks Venetsia ja Chioggia territooriumil tegutsevate ettevõtjate kasuks ette nähtud sotsiaalmaksuvähendusi ja/või -vabastusi saanud teatud ettevõtjate hagid komisjoni otsuse peale, mis luges need meetmed ühisturuga kokkusobimatuks riigiabiks ja kehtestas Itaalia Vabariigile kohustuse nõuda see abisaanutelt tagasi. Kuigi abikava puudutav otsus on üldkohaldatav, piisab sellest abikavast tegelike kasusaajate – kes on selgelt tuvastatavad ja keda abi riigile tagastamise kohustus eriti mõjutab – suletud ringi kuulumisest selleks, et eristada igapäevseid kõigist teistest isikutest. Kui, nagu väitis komisjon, abikavast tegeliku kasusaaja õigus esitada hagi sõltuks tema konkreetse olukorra analüüsimisest, oleneks see õigus esitada hagi sellest, kas nimetatud institutsioon otsustab talle haldusmenetluse käigus esitatud teabe alusel viia vaidlustatud otsuses läbi sellise konkreetse olukorra analüüsi. Selline lahendus tooks kaasa õigusliku olukorra määramise, kuna see, kas komisjon on teadlik teatava ettevõtja konkreetsest olukorrast, sõltub tihti juhusest.

Mis puutub siduvaid õiguslikke tagajärgi tekitava õigusakti mõistesse, siis Esimese Astme Kohus leidis 10. aprilli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-233/04: *Madalmaad vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) – mis käsitles komisjoni otsust, millega tunnistati ühisturuga kokkusobivaks riigiabiks Madalmaade Kuningriigi teatatud meede, millega luuakse lämmastikoksiidide heitkogustega kauplemise süsteem –, et see liikmesriik, kes palus komisjonil tunnistada, et nimetatud süsteem ei kujuta endast riigiabi, võib kõnealuse otsuse vaidlustada. Privilegeeritud hagejana peab ta tõendama mitte põhjendatud huvi, vaid ainult, et vaidlustatud otsus tekitab õiguslikke tagajärgi. Kõnesolevas asjas on see nii, kuna ühelt poolt oli nimetatud süsteemi riigiabina kvalifitseerimise tagajärg võimaldada komisjonil kontrollida asjaomase meetme kokkusobivust ühisturuga ja lisaks olemasolevate abikavade suhtes ette nähtud menetluse kohaldamine ning teiselt poolt võib see avaldada mõju ka uue abi andmisele vastavalt erinevatest allikatest pärit abi kättumist käsitlevatele sätetele, mis on muu hulgas ette nähtud keskkonnakaitsele antava riigiabi kohta kehtestatud ühenduse suunistes¹⁶.

Põhjendatud huvi kohta täpsustas Esimese Astme Kohus 9. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-301/01: *Alitalia vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), et Alitalia – kellele kohaldati rekaptaliseerimist, mille komisjon kvalifitseeris ühisturuga kooskõlas oleva riigiabina, kui on täidetud teatud tingimused – säilis isiklik huvi selle otsuse tühistamiseks isegi pärast seda, kui talle tehti komisjoni ühe teise otsuse järel see abi tervikuna kättesaadavaks. Kuna vaidlustatud otsus on abi viimase osa kättesaadavaks tegemi-

¹⁶ EÜT 2001, C 37, lk 3.

se otsuse õiguslik alus, jääks teine otsus õigusliku aluseta, kui Esimese Astme Kohus tühistaks vaidlustatud otsuse selles osas, milles see kvalifitseerib asjaomase meetme riigiabina. Peale selle leidis Esimese Astme Kohus samas kohtuotsuses, et kuigi vaidlustatud otsus on vastu võetud tingimusega, et täidetud on teatud asjaolud, mille täitmise kohustuse Itaalia ametiasutused endale on võtnud, võib Alitalia esitada nende otsuste vastu suunatud nõude, kuna need on omistatavad komisjonile, kellel on ainupädevus tunnistada, et abi võib olla ühisturuga kokkusobimatu.

Sellise riigiabi saaja kaebeõiguse osas, mille komisjon on tunnistanud ühisturuga osaliselt kokkusobivaks, otsustas Esimese Astme Kohus 22. oktoobri 2008. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04: *TV 2/Danmark jt vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), et asjaolud, millest lähtudes komisjon kõnesoleval juhul käsitletavate abimeetmete kokkusobivust uuris, ei võimaldanud uurida hagi vastuvõetavust, jagades vaidlustatud otsuse kaheks osaks, millest üks kvalifitseerib vaidlusalused abimeetmed ühisturuga osaliselt kokkusobimatu ja teine osaliselt kokkusobiva riigiabina. Komisjon kontrollis, kas kõik riigi rahastatud abimeetmed ületasid oma maksumuselt summat, mis vastanuks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste netokuludele.

Peale selle märkis Esimese Astme Kohus, et põhjendatud huvi võib tuleneda olukorda iseloomustavast „riskist”, et kohtumenetlus võib hagejate õiguslikku olukorda muuta, või ka sellest, et Esimese Astme Kohtule hagi esitamise kuupäeval on kohtumenetlusega kaasnev „risk” tekkinud ja jätkuv. Konkurent oli TV 2 vastu esitanud siseriiklikule kohtule hagi, milles nõudis kahju hüvitamist, mis tekkis talle väidetavalt seetõttu, et TV 2-le antud riigiabi võimaldas viimasel rakendada reklaamiaja müügil madalate hindade strateegiat. Esimese Astme Kohus – olles sedastanud, et TV 2 esitas temale hagi enne, kui konkurent pöördus siseriiklikku kohtusse – leidis, et asjaolu, et ajal, mil TV 2 hagi esitas, oli siseriiklikul tasandil algatatud menetlusega seonduv risk oma laadilt tekkinud ja jätkuv, on tõendatud selle riski materialiseerumisega siseriiklikus kohtus poolelioleva menetluse näol.

2. Sisulised küsimused

a) Majandusliku eelise andmine

Kohtuasjas *SIC vs. komisjon* (Esimese Astme Kohtu 26. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas T-442/03, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), mille ese oli nõue tühistada komisjoni otsus, milles on sedastatud eelkõige, et osa Portugali Vabariigi poolt Radiotelevisão Portuguesa (edaspidi „RTP”) – aktsiaseltsi, mille ülesanne on riikliku televisiooniteenuse osutamine Portugalis – suhtes rakendatavaid meetmeid ei kujuta endast riigiabi ning et osa meetmeid on ühisturuga kokkusobivad, väitis hageja eelkõige, et võlakirjaemissiooni ajal oli RTP-l riigi kaudne tagatis, mis selgitab seda, et ta sai halvale finantsolukorrale vaatamata võlakirjaemissiooniga turule tulla. Olles sedastanud ühelt poolt, et RTP oli aktsiaselts, kelle võlgade tasumisel ei olnud Portugali Vabariigil kui RTP aktsiate 100% omanikul piiramatut kohustust, ning teiselt poolt, et asjaomasest võlakirjaemissiooni prospektist ei nähtu kuidagi, et riik oleks andnud tagatise, otsustas Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et turg nõustus märkima 1994. aasta võlakirjaemissiooni – tema arvates põhjusel, et tagasimaksmine on *de facto* tagatud riigi poolt – ei võimalda teha järeldust, et tegemist on riigi-

giabiga. Riigipoolse tagatise olemasolu võimaldaks järeldada ainult objektiivne hinnang, millest nähtuks, et riik on õiguslikult võttes kohustatud kõnealuse emissiooni tagasi maksma juhul, kui RTP seda ei suuda.

Eespool viidatud kohtuotsuses *Hotel Cipriani jt vs. komisjon* väitsid sotsiaalmaksuvabastuse saanud ettevõtjad, et need maksuvabastused ei andnud neile mingeid majanduseeliseid, kuna nendega kompenseeriti lisakulud, mis tekivad seoses struktuuriliste puudustega laguunipiirkonnas, kus nad tegutsevad. Esimese Astme Kohus sedastas, et ettevõtjad ei ole tõendanud otsest seost tegelikult kantud lisakulude ja saadud abisumma vahel. Ainuüksi asjaolust, et laguunialas tegutsevad ettevõtjad peavad kandma lisakulusid võrreldes kuldudega mandril, ei saa järeldada, et abikava ei anna neile ühtegi eelist ega too seeläbi kaasa nende Itaalias või teistes liikmesriikides asuvate konkurentide diskrimineerimist.

b) Abi valikulisus

Eespool viidatud kohtuotsuses *Madalmaad vs. komisjon* leidis Esimese Astme Kohus, et Madalmaade Kuningriigi kehtestatud lämmastikoksiidide (NO_x) heitkogustega kauplemise süsteem ei kujuta endast riigiabi. Esiteks, kõikidele Madalmaade tööstuskäitistele, mille kogu soojusvõimsus on üle teatud piirmäära, ilma geograafilisi või sektoraalseid asjaolusid arvestamata, kohaldatakse asjaomase meetmega kehtestatud NO_x heitkoguse ülemmäära ning nad saavad kasutada selles meetmes ette nähtud saastekvootide kaubeldavusest tulenevat eelist. Kuivõrd asjaomane süsteem on suunatud kõige rohkem saastavatele ettevõtjatele, tugineb see objektiivsele kriteeriumile ja vastab keskkonnakaitse eesmärgile. Teiseks peavad heitnorme või ranget tulemuslikkuse standardtaset järgima trahvi ähvardusel üksnes skeemi kohaldamisalasse kuuluvad ettevõtjad. Seega ettevõtjate, kellele kohaldatakse NO_x heitkoguste ülemmäära, faktiline ja õiguslik olukord ei ole võrreldav nende ettevõtjate olukorraga, kellele ülemmäära ei kohaldata. Igal juhul, isegi kui oletada, et asjaomase meetmega kehtestatakse ettevõtjate erinev kohtlemine ja et meede on seega *a priori* valikuline, tuleneb selline erinev kohtlemine selle süsteemi olemusest ja ülesehitusest, mille alla ta kuulub, ega vasta seega valikulisuse tingimusele. Keskkonnavalikulisus ei ole õigustav suures koguses NO_x heitmeid õhku paiskavate ettevõtjate erinevat kohtlemist võrreldes teiste ettevõtjatega.

Eespool viidatud kohtuotsuses *SIC vs. komisjon* otsustas Esimese Astme Kohus seevastu, et komisjon ei ole piisavalt tõendanud, et teatud RTP-le antud eelised (vabastus notari-, registreerimis- ja avaldamistasudest, mis seonduvad selle ettevõtja ümberkujundamisega aktsiaseltsiks seadusandlikul teel) ei vastanud valikulisuse tingimusele, kuna need on põhjendatud selle süsteemi laadi ja üldise ülesehitusega, mille osaks need on. Esiteks ei uurinud komisjon, kas õigustloovat akti – millel notaritasude vabastus rajanes – ei kasutatud mitte eesmärgiga vabastada riigiettevõtteid kulutustest, vaid lihtsalt põhjusel, et see kuulub Portugali õigussüsteemi loogikasse. Teiseks oleks komisjon pidanud selgitama, kas Portugali õigussüsteemi loogikaga oli kooskõlas see, et RTP ümberkujundamine aktsiaseltsiks ei toimunud mitte tavapäraselt eraettevõtetele ettenähtud viisil, st notariaalaktiga (koos kõigi tavaliselt kohaldatavate õigusnormidega ette nähtud tagajärgedega registreerimisformaalsuste ja avaldamisnõuete osas), vaid seadusega.

tu õigesti hinnata, kas ettevõtjate eristamist saab õigustada teatatud maksusüsteemi laadi või ülesehitusega.

c) Turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori kriteerium

17. detsembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-196/04: *Ryanair vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) tühistas Esimese Astme Kohus otsuse, milles komisjon uuris eraldi kahte kokkulepet, mille Ryanair oli sõlminud vastavalt Charleroi lennuvälja omanikuks oleva Vallooni regiooniga ja Brussels South Charleroi Airportiga (edaspidi „BSCA“), mis on Vallooni regiooni kontrolli all olev avalik-õiguslik ettevõtja, kes haldab ja kasutab seda lennuvälja. Vaidlustatud otsuse kohaselt sisaldasid need kaks kokkulepet ühisturuga kokkusobimatut riigiabi. Komisjon sedastas eelkõige, et Vallooni regioon oli sõlminud esimese kokkuleppe Ryanairiga kui avaliku võimu kandja ning et seega tema rolli selles kokkuleppes ei saanud analüüsida turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori põhimõtet kohaldades. Esimese Astme Kohus märkis esmalt, et kuna BSCA on Vallooni regioonist majanduslikult sõltuv üksus, siis oleks komisjon pidanud teda käsitlema ühe ja sama üksusena. Seejärel sedastas ta, et kokkuleppe sõlmimisel Ryanairiga oli Vallooni regiooni puhul tegemist majanduslikku laadi tegevusega. Ainuüksi asjaolu, et see tegevus toimus avalik-õiguslikus valdkonnas, et tähenda seda, et see kuulus avaliku võimu teostamise valdkonda. Peale selle, üksnes asjaolu, et Vallooni regioonil on määrusandlik pädevus lennujaamatasude kehtestamiseks, ei välista, et nimetatud allahindluste süsteemi uurimisel tuleb lähtuda turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori põhimõttest.

d) Riigiabi keelu erandite ajaline kohaldatavus

Kohtuasjas *SIDE vs. komisjon* (Esimese Astme Kohtu 15. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-348/04, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) oli komisjon kohaldanud erandit seoses meetmetega kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, mis on ette nähtud 1. novembril 1993 jõustunud EÜ artikli 87 lõike 3 punktis d, Prantsusmaa poolt enne seda kuupäeva antud abile. Olles meelde tuletanud, et ühenduse materiaalõigusnormid ei ole põhimõtteliselt enne nende jõustumist tekkinud olukordade suhtes kohaldatavad, ja täpsustanud, et see järeldus kehtib sõltumata sellest, kas nende normide mõju huvitatud isikutele on soodne või ebasoodne, otsustas Esimese Astme Kohus ühelt poolt, et igasugune uus riigiabi on igal juhul ühisturuga kokkusobimatu juhul, kui see võib kahjustada konkurentsi perioodil, mil seda maksti, ning kui see ei kuulu ühegi erandi alla, ning teiselt poolt, et abi ühisturuga kokkusobiv või -sobimatu laad on saavutanud lõplikkuse siis, kui abiga taotletav mõju on saavutatud. Seega ei tule abi ühisturuga kokkusobivuse analüüsimisel hinnata mitte ainult seda, kas vastava otsuse vastuvõtmise hetkel on ühenduse huvidest lähtudes nõutav, et abi tagastataks või mitte, vaid komisjon peab kontrollima ka seda, kas kõnealune abi võis ajavahemikul, mil seda maksti, kahjustada konkurentsi. Neile kaalutlustele tuginedes järeldas Esimese Astme Kohus, et komisjon on rikkunud õigusnormi, kui kohaldas eespool nimetatud erandit 1993. aasta 1. novembrist varasema perioodi suhtes.

see ülesanne olema universaalne ja kohustuslik), mis on ühised kõigil ÜMPT ülesannetel EÜ asutamislepingu tähenduses, ja tõendada, et need tingimused on konkreetse juhtumi puhul täidetud. Kui liikmesriik ei tõenda nende tingimuste täitmist, siis võib see osutada ilmseks hindamisveaks, mida komisjon peab karistama. Lisaks peab liikmesriik esitama põhjused, miks ta arvab, et asjaomane teenus väärrib oma erilise tõttu ÜMPT-na kvalifitseerimist. Ilma sellise põhjendusega on ühenduse institutsioonide isegi kõrvaline kontroll võimatu. Esimese Astme Kohus täpsustas lisaks, et ÜMPT ülesande määramine ei eelda tingimata seda, et selle saanud ettevõtjale antakse ainu- või erioigus selle täitmiseks, ja et see ÜMPT ülesande määramine võib seisneda ka mitmele ettevõtjale või koguni kõigile samal turul tegutsevatele ettevõtjatele pandud kohustuses. ÜMPT ülesande olemasoluks peavad aga olema vältimatult täidetud kohustuslikkuse ja universaalsuse tingimus: kui esimene eeldab, et teenuseosutaja peab sõlmima lepingu samadel tingimustel, ilma et tal oleks õigust keelduda teise lepingupoolega lepingut sõlmimast, siis teine tingimus ei tähenda seda, et asjaomast teenust tuleb tingimata osutada kogu liikmesriigi elanikkonnale, kui seda pakutakse ühtsete ja mittediskrimineerivate hindadega ning sarnaste kvaliteeditingimustega kõigile klientidele. Kohaldades neid kriteeriume kõnealuses asjas, otsustas Esimese Astme Kohus, et RES vastab Altmarki esimesele tingimusele.

Mis puutub Altmarki teise tingimuse – mille kohaselt ÜMPT ülesande täitmise eest hüvitise arvutamise kriteeriumid peavad olema eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud –, siis Esimese Astme Kohus sedastas, et ka see on vaadeldavas asjas täidetud. Irimaa ametiasutuste võimalik pädevus RES maksete arvutamise raames ei oleks iseendest kokkusobimatu objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide olemasoluga. Peale selle, asjakohaste kriteeriumide täpsust ja selgelt määratletust ei mõjuta ainuüksi see, et teostatavaid arvutusi reguleerivad majanduslikud ja matemaatilised valemid on keerulised.

Altmarki kolmanda tingimuse kontrollimise raames – mille kohaselt hüvitis peab olema vajalik ja proportsionaalne võrreldes ÜMPT ülesande täitmisega seotud kuludega – sedastas Esimese Astme Kohus, et RES maksetega ei soovita hüvitada teatud ERK kohustuste konkreetse osutamise kulusid või lisakulusid, vaid üksnes tasakaalustada täiendavad kulud, mis väidetavalt tekivad ERK kindlustusandja riskiprofiili negatiivsest erinevusest, võrreldes turu keskmise riskiprofiiliga. See ei tähenda aga asjaomase tingimuse rikkumist. Kuna kõnealuses asjas vaadeldav hüvitiste süsteem erineb oluliselt eelkõige Altmarki kohtuotsuses käsitletavast süsteemist, ei saa rangelt järgida Altmarki kolmandat tingimust, mis nõuab seda, et oleks võimalik kindlaks määrata ÜMPT kohustuse täitmisega seotud kulud. Lisakulude mõõtmise abil, arvestades RES-ile allutatud kõigi ERK kindlustusandjate poolt hüvitatud summasid, on siiski kooskõlas nimetatud tingimuse eesmärgi ja mõttega, kuna hüvitise arvutamine tugineb konkreetsetele, objektiivsetele, selgelt tuvastatavatele ja kontrollitavatele eesmärkidele.

Altmarki neljanda tingimuse osas – mis nõuab, et ÜMPT ülesande täitmisega seotud kulud peavad vastama tõhusa ettevõtja kuludele – otsustas Esimese Astme Kohus, et komisjon võis õigustatult sedastada, et vaadeldavas asjas ei olnud vaja võrrelda RES maksete võima-

leida, et tähisel NEW LOOK, mis on tavaline väljend inglise kõnekeeles, ei ole neis riikides mingit eristusvõimet.

Veel üks kohtupraktika edasiarendus sellel aastal nimetatud valdkonnas puudutab määruse nr 40/94 artikli 7 lõike 1 punkti h viite ulatust Pariisi konventsiooni²³ artiklis 6ter esitatud absoluutsetele keeldumispõhjustele. 28. veebruari 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-215/06: *American Clothing Associates vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Vahtralehe kujutis)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) – mis sai alguse hagist, mille oli esitanud ettevõtja, kelle vahtralehest koosneva tähise registreerimisest Siseturu Ühtlustamise Amet (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) (edaspidi „ühtlustamisamet“) keeldus põhjusel, et seda on kujutatud Kanada lipul – leidis Esimese Astme Kohus, et kuna nimetatud konventsioonis on eristatud selliseid mõisteid nagu „kaubamärgid“ ja „teenuse kaubamärgid“, siis selle artikli 6ter punkt a, mis kehtestab kohustuse keelduda registreerimast lippe ja teisi riiklikke embleeme, ei ole „teenuse kaubamärkidele“ kohaldatav. Kui ühenduse seadusandja oleks kavatsenud laiendada seda keeldu teenuse kaubamärkidele, ei oleks ta üksnes piirdunud viitega Pariisi konventsiooni artiklile 6ter, vaid oleks maininud seda keeldu määruse nr 40/94 artikli 7 enda tekstis. Lisaks sedastas Esimese Astme Kohus, et erinevalt mitmeosalise kaubamärgi eristusvõime analüüsimise jaoks ettenähtust tuleb Pariisi konventsiooni artikli 6ter kohaldamisel arvesse võtta nimetatud kaubamärgi iga osa eraldi ega piisa sellest, kui üks neist kujutab endast riigi embleemi või selle jäljendust, mis takistab asjaomase kaubamärgi registreerimist, sõltumata sellest, kuidas seda tervikuna tajutakse. Lõpetuseks, Pariisi konventsiooni artikli 6ter lõike 1 punkti a kohaldamine ei sõltu sellest, kas asjaomane avalikkus võib eksida taotletud kaubamärgiga tähistatud kaupade päritolu osas või selles osas, kas selle kaubamärgi omanik ning asjaomane riik, kelle embleemi on vastaval kaubamärgil kujutatud, on omavahel seotud.

9. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-302/06: *Hartmann vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (E)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) esitas Esimese Astme Kohus olulise täpsustuse seoses kohtupraktikaga, mille kohaselt ühtlustamisamet võib oma analüüsis tugineda laiatarbekaupade turustamisel üldiselt omandatud praktilisele kogemusele, ilma et ta peaks tooma näiteid sellise kogemuse kohta. Esimese Astme Kohus otsustas, et kuna ühtlustamisameti talitused määratlesid kaubad, mille kohta kaubamärki taotleti, mitte laiatarbekaupadena, vaid eriteadmistega sihtrühmale määratud kaupadena, siis ei saa leida, et nende talituste analüüs põhineb konkreetsetel faktilistel asjaoludel, mis on kõigile teada.

Esimese Astme Kohtul avanes mitmes kohtuotsuses võimalus täpsustada seost, mis peab esinema taotletud kaubamärgi ning sellega tähistatud kaupade ja teenuste vahel, et kaubamärki saaks lugeda kirjeldavaks; need kohtuotsused on eelkõige 2. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-181/07: *Eurocopter vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (STEADYCONTROL)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), 24. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-248/05: *HUP Usługi Polska vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Manpower (I.T.@MANPOWER)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata, edasi kaevatud), 15. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-230/06: *REWE-Zentral vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (Port Louis)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), 25. novembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-325/07: *CFCMCEE vs. Siseturu Ühtlustamise Amet (SURFCARD)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ja 2. detsembri

²³ Pariisi 20. märtsi 1883. aasta tööstusomandi kaitse konventsioon, muudatuste ja parandustega (United Nations Treaty Series, vol. 828, nr 11847, lk 108).

se ning et need oleks seega üksteist täiendavad kaubad. Vastupidi, arvestades hinnaerinevust, on vein ja õlu teatud määral konkureerivad tooted.

4. novembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-161/07: *Group Lottuss vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Ugly (COYOTE UGLY)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) sedastas Esimese Astme Kohus, et ühelt poolt „õlu” ning teiselt poolt „kokteilibaari teenused” ja „meelelahutus-teenused, diskoteenused, ööklubid” täiendavad oluliselt üksteist. Õlut tarbitakse janu kustutamiseks või meelelahutuseks, samas kui need teenused hõlmavad tegevust, mis seisneb alkoholsete jookide valmistamises ja serveerimises kohas, kuhu minnakse meelt lahutama. Esimese Astme Kohus leidis, et ühtlustamisamet võis seega õigustatult sedastada, et nende kaupade ja teenuste vahel esineb kerge sarnasus. Sama ei kehti aga õlle ja „kultuuritegevuse” vahelise sarnasuse osas, kuna viimane on õlle suhtes sama vähe täiendav kui eespool nimetatud teenuste suhtes.

Kaupade ja teenuste vaheline täiendavus on ka kahe teise kohtuotsuse esemeks, mis on tehtud seoses kehtetuks tunnistamise menetlusega. 24. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-116/06: *Oakley vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Venticinque (O STORE)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) sedastas Esimese Astme Kohus, et teatud rõivatoodete jaekaubandusteenuste ja nendesamade kaupade vahel on vahetu seos selles tähenduses, et need tooted on kõnealuste teenuste kasutamiseks vajalikud või isegi möödapääsmatud. Nimelt osutatakse neid teenuseid nimetatud kaupade müügi ajal ja jaekaubandus hõlmab igasugust ettevõtjapoolset tegevust, mille eesmärk on aidata kaasa müügitehingu sõlmimisele. Selline seos ei eksisteeri aga juhul, kui ühe kaubamärgiga kaitstud müügiteenused on seotud aksessuaaridega ning kui teise kaubamärgiga on kaitstud rõiva- ja nahktooted.

12. novembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-242/07: *Weiler vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – IQNet Association – The International Certification Network (Q2WEB)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) märkis Esimese Astme Kohus – põhjendades oma sedastust, mille kohaselt kõiki asjaomaseid, kaubamärgiga Q2WEB kaitstavat kaupu ja teenuseid võidakse kasutada ja/või osutada omavahel seotult või üksteise järel, et pakkuda tarbijatele asjaomaseid, kaubamärgiga QWEB Certified Site kaitstud teenuseid –, et telekommunikatsiooniteenuste, eelkõige selliste Interneti kaudu pakutavate telekommunikatsiooniteenuste nagu kaubamärgiga QWEB Certified Site kaitstud teenused osutajad pakuvad üldiselt oma klientidele tarkvara ning selle tarkvara hoolduse ja ajakohastamise teenust, mis on seega eeldatavalt pakutava telekommunikatsiooniteenuse kasutamiseks oluline, ning et selline tarkvara ja teenused kuuluvad kaubamärgiga Q2WEB kaitstavate kaupade ja teenuste juurde.

Selle aasta kohtupraktikas on lisaks käsitletud ka vastandatud märkide tähenduse võrdlust *inter partes* menetlustes. Lahendades küsimust sõnamärkide EL TIEMPO ja TELETIEMPO vahelise sarnasuse olemasolust, otsustas Esimese Astme Kohus 22. aprilli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-233/06: *Casa Editorial el Tiempo vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Instituto Nacional de Meteorología (EL TIEMPO)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), et miski asjaomaste kaupade ja teenuste kirjelduse sõnastuses ei luba leida, et sõna „tiempo” tuleks taotletava kaubamärgi puhul tingimata tõlgendada „aja” tähenduses ja varasemate kaubamärkide puhul „ilma” tähenduses.

Peale selle nähtub 2. detsembri 2008. aasta otsusest kohtuasjas T-212/07: *Harman International Industries vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Becker (Barbara Becker)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), milles Esimese Astme Kohus otsustas, et kui sõnamärk koosneb kahest osast, mille üks osa on teist sõnamärki moodustava ainsa osaga ühine, ei ole segiajamise tõenäosuse tuvastamiseks vaja, et vastandatud kaubamärkide ühine osa oleks mitmeosalise kaubamärgi tervikmuljes domineeriv osa. Kui selline tingimus esitataks olukorras, kus ühine osa säilitab mitmeosalises kaubamärgis iseseisva eristava tähtsuse, võetaks varasema kaubamärgi omanikult selle kaubamärgiga antud ainuõigus.

Lõpetuseks täpsustas Esimese Astme Kohus, milline on keskmise tarbija tähelepanelikkuse aste, kui ta ostab odava mööblieseme. Kuna see tarbija tegutseb mitmest funktsionaalsest ja esteetilisest kaalutlusest lähtuvalt, selleks et saavutada harmooniline tulemus koos teiste mööbliesemetega, mis tal on juba olemas, otsustas Esimese Astme Kohus 16. jaanuari 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-112/06: *Inter-IKEA vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Waibel (idea)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), et kuigi ranges tähenduses müügitehingut võidakse teha teatud mööbliesemete puhul kiiresti, siis sellele valikule eelnenud võrdlus- ja järelemõtlemisprotsess nõuab selle määratlusest tulenevalt kõrget tähelepanelikkuse astet.

3. Vormi- ja menetlusküsimused

a) Varasema kaubamärgi tegeliku kasutamise tõendamine

10. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-325/06: *Boston Scientific vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Terumo (CAPIO)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) otsustas Esimese Astme Kohus, et varasema kaubamärgiga kaitstud kaupade kaubamärgi omanike poolt ühtlustamisametile esitatud müüginimekirjades esinevate arvude tõenduslikku väärtust võib selgitada ka muude vahenditega kui notariaalne akt või määruse nr 40/94 artikli 76 lõikes 1 ja määruse (EÜ) nr 2868/95²⁴ eeskirjas 22 ette nähtud tunnistus. Asjaolu, et nimekiri sisaldab osa nende müügiga seotud arvetest, tõendab selle sidusust ja õigsust. Peale selle näitab arve väljastamine seda, et varasemat kaubamärki oli kasutatud avalikult ja väljapoole suunatult, mitte ainult kaubamärgi omanikust ettevõtte siseselt või selle hallatavas või kontrollitavas turustusvõrgus.

26. novembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-100/06: *Rajani vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Artoz-Papier (ATOZ)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) uuris Esimese Astme Kohus, millist kuupäeva tuleb arvesse võtta viieaastase ajavahemiku arvutamisel, mille jooksul ei saa kehtestada varasema kaubamärgi tegeliku kasutamise tõendamise kohustust, kui selle kaubamärgi kohta on teatud kuupäeval esitatud rahvusvahelise kaubamärgi registreerimise taotlus Ülemaailmsele Intellektuaalse Omandi Organisatsioonile (WIPO), ent kui sellele anti kaitse teatud liikmesriigis hilisemal kuupäeval. Olles sedastanud, et küsimus kuulub asjaomase riigi õiguse valdkonda, otsustas Esimese Astme Kohus, et kui selle õiguse kohaldamise tagajärjel keeldutakse esialgu rahvusvaheliselt registreeritud kaubamärgile kait-

²⁴ Komisjoni 13. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ) nr 2868/95, millega rakendatakse nõukogu määrus (EÜ) 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT L 303, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 189).

se andmisest, aga hiljem see antakse, loetakse registreerimine toimunuks kuupäeval, mil WIPO saab kätte lõpliku teate kaitse andmise kohta.

b) Tegevuse järjepidevus

Esimese Astme Kohus kohaldas põhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa Kohtu 13. märtsi 2007. aasta otsuses kohtuasjas C-29/05 P: *Siseturu Ühtlustamise Amet vs. Kaul*²⁵, täpsustades 17. juuni 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-420/03: *El Corte Inglés vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Abril Sánchez et Ricote Saugar (BOOMERANGTV)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), et kuigi apellatsioonikoda ei ole kohustatud võtma arvesse faktilisi asjaolusid ja tõendeid, mis on esitatud esimest korda alles tema enda menetluses, tuleb siiski kontrollida, kas apellatsioonikoda rikkus oma keeldumisega määruse nr 40/94 artikli 74 lõiget 2, kui ta leidis, et tal puudub igasugune hindamisruum. Esimese Astme Kohus leidis, et kõnealuste faktiliste asjaolude ja tõendite olemus on ainult üks asjaolu, mida ühtlustamisamet võib talle ette nähtud hindamisruumi kasutamisel arvesse võtta. Kuna apellatsioonikoda tugines asjaolule, et hagejale oli antud võimalus esitada asjaomased dokumendid vastulausete osakonnale, leidis ta kaudselt, et vaadeldava juhtumi asjaolud välistavad nende arvesse võtmise. Seega põhimõtteliselt ei leidnud apellatsioonikoda, et hageja poolt esimest korda apellatsioonikojas esitatud dokumendid on vastuvõetamatud, vaid põhjendas oma sellekohast otsust.

c) Põhjendatud huvi ja kehtetuks tunnistamise menetlused

8. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-160/07: *Lancôme vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – CMS Hasche Sigle (COLOR EDITION)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) otsustas Esimese Astme Kohus, et määruse nr 40/94 artikli 55 lõike 1 ülesehitusest nähtub, et seadusandja on soovinud anda kõigile füüsilistele ja juriidilistele isikutele või rühmadele, kes võivad olla enda nimel kohtuasjades hagejaks ja kostjaks, õiguse esitada absoluutsele kehtetuks tunnistamise alusele tuginevaid kehtetuks tunnistamise taotlusi, ilma et oleks vaja tõendada põhjendatud huvi, samas kui suhtelisele kehtetuks tunnistamise põhjusele tuginevate kehtetuks tunnistamise taotluste korral on ta sõnaselgelt piiratud kehtetuks tunnistamise taotlejate ringi varasemate kaubamärkide või õiguste omanike ning litsentsi omanikega.

d) Apellatsioonikodade kohustused

Tuginedes põhjendamiskohustuse alasele väljakujunenud kohtupraktikale,²⁶ sedastas Esimese Astme Kohus oma 9. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-304/06: *Reber vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (Mozart)* (kohtulahendite kogu-

²⁵ EKL 2007, lk I-2213.

²⁶ Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: *Aalborg Portland jt vs. komisjon*, EKL 2004, lk I-123, ning 8. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-3/06 P: *Groupe Danone vs. komisjon*, EKL 2007, lk I-1331.

mikus veel avaldamata), et apellatsioonikoda ei ole üldreeglina kohustatud oma otsuses esitama konkreetset vastust igale argumendile, mis käsitleb teistes sarnastes asjades tema enda üksuste või siseriiklike kohtute poolt teatavas suunas tehtud otsuseid, kui tema konkreetsetes asjades tehtud otsuse põhjendustest nähtuvad kas või kaudselt, ent selgelt ja üheselt põhjused, miks need teised otsused ei ole asjakohased või miks neid ei võeta antavas hinnangus arvesse.

Eespool viidatud kohtuotsuses *COYOTE UGLY* otsustas Esimese Astme Kohus, et ehkki apellatsioonikojal on õigus – kui ta uurib asjaomaste kaupade ja teenuste kas või osalist sarnasust apellatsioonimenetluses – jagada omal algatusel taotletud kaubamärgiga kaitstavat teenust osadeks, märkides selgelt varasema kaubamärgiga kattuvad osad, siis ei ole ta selleks ometi kohustatud.

Sordikaitse

Määrus (EÜ) nr 2100/94²⁷ kehtestas ühenduse sordikaitse korra, mis võimaldab anda taimesortidele kogu ühenduse territooriumil kehtiva tööstusomandiõiguste kaitse. Selle ühenduse korra rakendamist ja kohaldamist tagab Ühenduse Sordiamet (edaspidi „sordiamet“), ühenduse detsentraliseeritud amet, mille asukoht on Angers'is (Prantsusmaa) ja mis tegutseb alates 27. aprillist 1995. Sordiametis loodi apellatsiooninõukogu, mis on pädev lahendada selle ameti teatud liiki otsuste peale esitatud kaebusi. Vastavalt nimetatud määruse artiklile 73 võib sordiameti apellatsiooninõukogu otsuste peale edasi kaevata ühenduste kohtusse.

2008. aastal tegi Esimese Astme Kohus kaks esimest kohtuotsust seoses sordiameti apellatsiooninõukogu otsustega. Olles 31. jaanuari 2008. aasta otsuses T-95/06: *Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana vs. Ühenduse Sordiamet – Nador Cott Protection (Nadorcott)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) lahendanud peamiselt vastuvõetavuse küsimuse, määratles Esimese Astme Kohus oma kohtuliku kontrolli ulatuse selles valdkonnas 19. novembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-187/06: *Schröder vs. Ühenduse Sordiamet (SUMCOL 01)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata). Seoses sellega tuletas ta meelde, et kui ühenduste kohus lahendab ühenduse haldusasutuse keeruliste tehniliste hinnangute alusel tehtud otsuste peale esitatud kaebust, siis teostab ta põhimõtteliselt piiratud kontrolli ega saa asendada nimetatud asutuse faktilistele asjaoludele antud hinnanguid enda hinnangutega, ilma et ta väldiks siiski kontrolli tehniliste andmete tõlgendamise üle ameti poolt. See lähenemine on ülekantav juhtudele, mil haldusotsus on tehtud selliste teadusalade nagu botaanika või geneetika valdkonnas läbiviidud keerulise hindamise tulemusel. Kõnesolevas asjas oli selle hindamine, kas taimesort on määruse nr 2100/94 artikli 7 lõikes 1 nimetatud kriteeriume arvestades eristatav, teaduslikult ja tehniliselt piisavalt keeruline, et õigustada kohtuliku kontrolli ulatuse piiramist. Need kriteeriumid nõuavad, et taotletav sort eristuks teatavast genotüübist või genotüüpide kombinatsioonist tulenevate tunnuste poolest selgelt mis tahes muust sordist. Samas ei nõua selle hindamine, kas muu üldiselt tuntud sort on olemas, nimetatud määruse artikli 7 lõike 2 kri-

²⁷ Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2100/94 ühenduse sordikaitse kohta (EÜT L 227, lk 1; ELT eriväljaanne 03/16, lk 690).

teeriumide põhjal tehnilist pädevust ega eriteadmisi ning see hindamine ei ole kohtuliku kontrolli ulatuse piiramise õigustamiseks piisavalt keeruline. Nende kriteeriumide kohaselt tuleb kontrollida üksnes näiteks seda, kas taotletava sordi kaitse taotluse esitamise ajal oli muu sort kaitse all või kantud ametlikku sordiregistrisse.

Juurdepäas dokumentidele

9. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-403/05: *MyTravel vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) täpsustas Esimese Astme Kohus määruses (EÜ) nr 1049/2001²⁸ ette nähtud õigust pääseda juurde komisjoni toimikus olevatele teatud dokumentidele, kui hinnatakse koondumise kooskõla ühisturuga, ning komisjoni talituste dokumentidele, mis on koostatud pärast nende mõne otsuse tühistamist Esimese Astme Kohtus.

See kohtuotsus kuulub ettevõtjate Airtours ja First Choice vahelise koondumise konteksti, mille komisjon tunnistas ühisturuga kokkusobimatuks. Kuna Esimese Astme Kohus tühistas selle komisjoni otsuse 6. juuni 2002. aasta otsusega kohtuasjas T-342/99: *Airtours vs. komisjon* (EKL 2002, lk II-2585), siis moodustas see institutsioon oma konkurentsi peadirektoraadi ja õigusteenistuse ametnikest töögrupi, et uurida, kas Esimese Astme Kohtu otsuse peale tuleb esitada apellatsioonkaebus, ning hinnata selle kohtuotsuse mõju koondumiste kontrollimisel või teistes valdkondades kohaldatavatele menetlustele. MyTravel, kes on Airtoursi õigusjärglane, pöördus komisjoni poole, et talle võimaldataks juurdepääs kahte liiki dokumentidele: ühelt poolt ettevalmistavatele dokumentidele ja töögrupi koostatud aruandele ning teiselt poolt juhtumi Airtours/First Choice toimikus olevatele dokumentidele, millel aruanne põhines. Komisjon keeldus juurdepääsu lubamisest enamiku dokumentide osas, põhjendades seda määruses nr 1049/2001 ette nähtud kolme erandiga.

Esiteks märkis Esimese Astme Kohus otsustamisprotsessiga seotud erandi kohta, et töögrupi koostatud aruanne kuulub puhtalt komisjoni haldusülesannete, mitte õigustloova pädevuse hulka. Seega ei ole läbipaistvuse põhimõttest tuleneval üldsuse huvil, et teda teavitataks dokumendist, sama kaalu juhul, mil tegemist on konkurentsieskirju kohaldavas haldusmenetluses vormistatud dokumendiga, kui juhul, mil tegemist on õigusloomemenetlusega seotud dokumendiga. Märkides, et aruande avaldamine üldsusele tooks kaasa võimaluse, et avaldatakse komisjoni ametnike võimalik et kriitiline arvamus, ning võimaluse võrrelda aruande sisu komisjoni lõpuks vastu võetud otsusega, järeldas Esimese Astme Kohus, et komisjon võis õigustatult keelduda dokumendile juurdepääsu lubamisest, leides, et selle avaldamine üldsusele kahjustaks tõsiselt võimalust, et tema liikme käsutusse antakse komisjoni talituste vaba ja täielik arvamus. Peale selle sedastas Esimese Astme Kohus Airtoursi ja First Choice'i koondumisega seotud sisedokumentide kohta, et komisjon leidis õigesti, et nende dokumentide avaldamine vähendaks tema talituste võimet oma seisukohti avaldada ja kahjustaks tõsiselt tema otsustamisprotsessi koondumiste kontrolli raames, kuna need dokumendid võivad sisaldada komisjoni talituste arvamus, mis ei kajastu võib-olla enam otsuse lõplikus versioonis. Selline avaldamine sunniks kohaldama enese-

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

vale teabele tervikuna. Kuna tundub, et komisjonil ei olnud võimatu esitada kogu lepingu konfidentsiaalsuse põhjuseid lepingu sisu avalikustamata ja selle tulemusena erandi põhilist eesmärki ohtu seadmata ning kuna Esimese Astme Kohus ei saa asendada komisjoni hinnangut enda omaga, tühistas kohus vaidlustatud otsuse selles osas, milles keelatakse kas või osaline juurdepääs lepingule.

Esimese Astme Kohtu 10. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-42/05: *Williams vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) kerkis küsimus, kas otsust selles nimetatud teatud dokumentidele juurdepääsu osalise keelamise kohta võib tõlgendada nii, et see toob endaga kaudselts juurdepääsukeelu teatud tüüpi teistele dokumentidele nagu direktiivi 2001/18/EÜ²⁹ GMO-de kohta ettevalmistamise käigus vahetatud memod ja elektronkirjad, mida selles otsuses ei ole nimetatud, kuid mille kohta on samuti esitatud juurdepääsutaotlus. Esimese Astme Kohus käsitles seda küsimust kolmes osas. Esmalt sedastas ta, et komisjoni käsutuses oli lisaks vaidlustatud otsuses mainitud dokumentidele hulgaliselt ettevalmistavaid dokumente ning et komisjoni sellekohase selgituse puudumisel ei saa eeldada, et asjaomaseid dokumente ei ole olemas. Seejärel kontrollis Esimese Astme Kohus, kas juurdepääsutaotlus oli piisavalt täpne, et võimaldada komisjonil aru saada, et see käsitleb selliseid dokumente. Uurides vaadeldava juhtumi asjaolusid, leidis Esimese Astme Kohus, et see on nii, ja tuletas sellest, et asjaolu, et komisjon ei olnud vaidlustatud otsuses nimetanud kõiki direktiivi 2001/81 vastuvõtmise konteksti puudutavaid sisedokumente, vastab määruse nr 1049/2001 artikli 8 kohaselt juurdepääsu kaudsele keelamisele, mille peale võib esitada hagi Esimese Astme Kohtule. Lõpetuseks kontrollis Esimese Astme Kohus, kas seda, et vaidlustatud otsus ei näinud ette nimetatud dokumentide avaldamist, võib põhjendada vaadeldava juhtumi eriliste asjaoludega, eelkõige sellega, et juurdepääsutaotlus on kõnesolevas asjas liiga lai ja ebatäpne. Tuletades meelde, et institutsioonile võimaluse andmine säilitada tasakaal dokumentidele üldsuse juurdepääsu võimaldamise ja sellega kaasneva töömahu vahel on kohaldatav erandjuhtudel, kui dokumentide konkreetse ja individuaalse hindamisega kaasneb ebamõistlikult palju administratiivtööd, ning sedastades, et komisjon ei tugine formaalselt sellisele erandile, leidis Esimese Astme Kohus, et komisjon ei ole põhjendanud kaudset keeldumist vaidlustatud otsuses nimetatud dokumentidele juurdepääsu võimaldamisest. See keeldumine tähendab selle määratlusest tulenevalt põhjenduste täielikku puudumist, mida komisjon ei saa parandada argumentide esitamisega ühenduste kohtus ja mis on selle koha pealt vaidlustatud otsuse tühistamise aluseks.

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – terrorismivastane võitlus

Esimese Astme Kohus käsitles 2008. aastal uuesti terrorismivastase võitluse küsimust kahes kohtuotsuses: 23. oktoobri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-256/07: *People's Mojahedin Organization of Iran vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) ja 4. detsembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-284/08: *People's Mojahedin Organization of Iran vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), kusjuures sama ha-

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, lk 1; ELT eriväljaanne 15/06, lk 77).

geja nõuded on 2006. aastal juba osaliselt rahuldatud.³⁰ Esimeses kohtuotsuses täpsustas Esimese Astme Kohus, et juhul kui nõukogu peab hindama, kas isiku, rühmituse või üksuse rahaliste vahendite külmutamine on jätkuvalt põhjendatud, on nõukogu peamine kohustus hinnata ohtu, kas siis, kui kõnesolevat meedet ei kohaldataks, võidakas käsitletavaid rahalisi vahendeid kasutada terroriaktide rahastamiseks või ettevalmistamiseks. Mis puutub Esimese Astme Kohtu rolli, siis ulatuslik kaalutusõigus, mis nõukogule tuleb anda, ei tähenda seda, et ta võib jätta hindamata, kuidas kõnealune institutsioon on asjassepuutuvaid andmeid tõlgendanud. Ühenduste kohus ei pea nimelt kontrollima mitte ainult esitatud tõendite sisulist õigsust, usaldusväärsust ja sidusust, vaid ka seda, kas kogutud tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida tuleb antud olukorra hindamisel arvesse võtta, ja kas kõnealused tõendid võivad toetada järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud. Igal juhul ei saa kohus niisuguse kontrolli läbiviimisel asendada meetme vajalikkuse kohta antud nõukogu hinnangut enda omaga. Lisaks rõhutas Esimese Astme Kohus, et juhul kui ühenduse institutsioonil on lai kaalutusõigus, on teatavate menetluslike tagatiste järgimise kontrollimine põhjapaneva tähtsusega. Esimese Astme Kohus otsustas, et selle küsimuse kontrollimine, kas nõukogul olid mõistlikud põhjendused hageja rahaliste vahendite külmutamise jätkamiseks, ei ületa vaieldamatult sellise kohtuliku kontrolli määra, mida ühenduste kohus võib läbi viia, kui see võrdub sisuliselt ilmselge kaalutusvea võimalikkuse kontrollimisega.

Pärast sellise kontrolli teostamist tühistas Esimese Astme Kohus ühe vaidlustatud otsustest, kuna nõukogu ei ole piisavalt põhjendanud, miks ta ei ole arvesse võtnud Ühendkuningriigi kohtuorgani – Proscribed Organisations Appeals Commissioni (edaspidi „POAC”) – lahendit, millega määrati hageja kustutamine selle riigi terroristide loetelust. Esimese Astme Kohus tuletas meelde, et ühenduse meetmete võtmiseks rahaliste vahendite külmutamiseks on möödapääsmatu, et nõukogu teaks siseriikliku pädeva kohtuorgani lahendi olemasolust ja selle lahendi tagajärgedest siseriiklikul tasandil. POAC luges oma lahendis ebamõistlikuks Ühendkuningriigi Home Secretary (siseminister) hinnangu, mille kohaselt hageja on endiselt terroristlik organisatsioon.

Teises nimetatud kohtuotsuses, mis on tehtud kiirendatud menetluses kohe järgmisel päeval pärast kohtuistungit, otsustas Esimese Astme Kohus, rõhutades vajadust tagada õiglane tasakaal rahvusvahelise terrorismi vastu võitlemise vajaduse ning põhiõiguste kaitse vahel, et kuna puudutatud isikute kaitseõiguse piiramist nõukogu poolt tuleb tasakaalustada sõltumatu ja erapooletu kohtuliku kontrolliga, siis peab ühenduste kohus saama kontrollida rahaliste vahendite külmutamise meetmete seaduslikkust ja põhjendatust, ilma et seda takistaksid nõukogu kasutatud tõendite ja teabe saladus või konfidentsiaalsus. Esimese Astme Kohus tühistas vaidlustatud otsuse eelkõige põhjusel, et nõukogul ei ole õigust tugineda rahaliste vahendite külmutamise otsuse tegemisel liikmesriigi esitatud teabele või toimiku andmetele, kui see liikmesriik ei ole valmis lubama nende edastamist ühenduste kohtule.

³⁰ Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-228/02: *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran vs. nõukogu*, EKL 2006, lk II-4665 (vt aastaaruanne 2006).

Teiseks sedastas Esimese Astme Kohus, et OLAF-i järelevalvekomiteed ei teavitatud enne hagejaid puudutava teabe edastamist siseriiklikele ametiasutustele, mis rikub määrust nr 1073/1999. Kuna selle komitee ülesanne on kaitsta nende isikute õigusi, kelle suhtes OLAF juurdlusi läbi viib, ja kuna tema teavitamise kohustus on tingimusteta, siis on OLAF piisavalt selgelt rikkunud isikutele õigusi andvat õigusnormi.

Kolmandaks otsustas Esimese Astme Kohus, et asjaolu, et OLAF nimetas hagejaid avalikult kuritegude toimepanijateks, lekitades sealjuures teavet ajakirjandusse, kujutab endast süütuse presumptsiooni, juurdluste konfidentsiaalsuse ja hea halduse põhimõtete rikkumist. Ajakirjandusse teabe lekitamise kohta leidis kohus, et kuna komisjon ei ole viidanud ühelegi asjaolule, millega ta oleks saanud tõendada, et need lekkes võisid tekkida mujal, tuleb selle eest pidada vastutavaks OLAF-it. Eespool nimetatud põhimõtted annavad isikutele õigusi ning OLAF on neid piisavalt selgelt rikkunud, kuivõrd ta peab tagama, et sellised lekkes ei leiaks aset, ning tal ei ole selle kohustuse järgimisel mingisugust kaalutlusruumi.

Lõpetuseks uuris Esimese Astme Kohus, kas komisjon käitus ebaseaduslikult, kui ta avalikustas kõnesolevate juurdluste raames – eelkõige pressiteates, milles hagejate nimesid seostati selgelt Eurostati juhtumit käsitlevate väidetega – erisugust teavet. Tuletades meelde, et institutsioone ei saa pooleliolevatest juurdlustest avalikkuse teavitamisel takistada, leidis Esimese Astme Kohus, et vaadeldavas asjas ei saa võtta seisukohta, et komisjon tegi seda nõutavalt diskreetselt ning otsides õiglast tasakaalu Y. Franchet' ja D. Byki ning institutsiooni huvide vahel. Kuna komisjonil ei ole süütuse presumptsiooni põhimõtte austamise kohustusega seoses mingisugust kaalutlusruumi, siis on ta seda piisavalt selgelt rikkunud.

Esimese Astme Kohus uuris küsimust ametniku nimelisest nimetamisest ühenduse institutsiooni või organi levitatud dokumentides haldusomavoli juhtumi kohta ka 24. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas T-412/05: *M vs. Euroopa ombudsman* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata). Hageja – komisjoni ametnik – nõudis, et talle hüvitataks kahju, mis talle oli väidetavalt tekkinud tema mainimisega nimeliselt kaebuse kohta tehtud Euroopa ombudsmani otsuses, milles mõistetakse hukka väidetav haldusomavoli komisjoni talituses, kus ta töötas, ja mis käsitles eelkõige sellise puhastusjaama rajamist, millel on negatiivne mõju keskkonnale.

Esimese Astme Kohus otsustas, et ombudsman saab uurimist teostada ainult ühenduse institutsioonide ja organite, mitte füüsiliste isikute suhtes. Kohaldades analoogia alusel 15. juuni 1999. aasta otsusest kohtuasjas T-277/97: *Ismeri Europa vs. kontrollikoda*³³ tulenevat kohtupraktikat, märkis ta siiski, et vajadus täita oma ülesandeid tõhusalt võib viia ombudsmani erandkorras terviklikult sedastatud faktiliste asjaolude hukkamõistmiseni ja seega nendega seotud isikute nimeliselt nimetamiseni. Nimelt lubavad konkreetset asjaolud, mis võivad olla seotud faktiliste asjaolude raskuse või kolmandate isikute huve kahjustava segiajamise ohuga, ombudsmanil nimetada oma otsustes nimeliselt isikuid, kes ei ole põhimõtteliselt tema kontrollile allutatud, tingimusel et nende isikute suhtes kehtib võistlevuse põhimõte. Vaadeldavas asjas sedastas Esimese Astme Kohus ühelt poolt, et hageja nimeliselt nimetamine ei olnud ei vältimatu haldusomavoli juhtumi hukkamõistmise ees-

³³ EKL 1999, lk II-1825. See edasi kaevatud kohtuotsus on jäetud jõusse Euroopa Kohtu 10. juuli 2001. aasta otsusega kohtuasjas C-315/99 P: *Ismeri Europa vs. kontrollikoda* (EKL 2001, lk I-5281).

märgi saavutamiseks ega vajalik, et vältida segiajamise ohtu teiste konkreetsete ametnikega, kes ei vastutanud mingil moel hukkamõistetud olukorras, ning teiselt poolt, et ombudsman ei olnud hagejat enne oma otsuse tegemist ära kuulanud.

Esimese Astme Kohus järeldas, et ombudsmani toimepandud rikkumine on piisavalt selge, et saaks kohaldada ühenduse lepinguvälisest vastutusest, kuna isegi kui organil on ulatuslik hindamisruum kaebuste põhjendatuse ja nende lahendamise osas, ei ole see nii selle hindamisel, kas konfidentsiaalsuse kohustusest saab konkreetsetel juhtudel erandit teha.

Teine eriti oluline küsimus, mida Esimese Astme Kohus selles valdkonnas sel aastal käsitles, on võimalus kohaldada ühenduse vastutuse komisjoni toimepandud rikkumiste tõttu temale teatatud koondumise ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamise käigus. Kohtuasi *MyTravel vs. komisjon* (Esimese Astme Kohtu 9. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-212/03, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) sai alguse hagist, mille esitas Briti reisibüroo MyTravel, keda varem tunti nime all Airtours ja kellel komisjon keelas omandada ühe oma Ühendkuningriigi konkurendi kogu kapitali. Vaidlustades komisjoni hinnangu, oli Airtours esitanud Esimese Astme Kohtule hagi ning eespool viidatud kohtuotsuses *Airtours vs. komisjon* tühistati vaidlustatud otsus põhjusel, et komisjon ei olnud koondumise negatiivset mõju piisavalt tõendanud.

Pärast seda kohtuotsust esitas MyTravel kahju hüvitamise hagi, nõudes temale komisjoni läbi viidud kontrollimenetluses toime pandud rikkumiste tõttu väidetavalt tekkinud kahju hüvitamist.

Kasutades 11. juuli 2007. aasta otsuses kohtuasjas T-351/03: *Schneider Electric vs. komisjon*³⁴ esitatule sarnast lähenemist, otsustas Esimese Astme Kohus, et põhimõtteliselt ei saa välisendada, et koondumise ühisturuga kokkusobimatuks tunnistanud otsusega seotud komisjoni majandusanalüüsi mõjutanud ilmsed ja tõsised vead võivad kujutada endast piisavalt selget rikkumist ühenduse lepinguvälise vastutuse kohaldamiseks. Ta täpsustas siiski, et kahju hüvitamise hagi analüüsimisel peab ta kindlasti arvesse võtma juhuslikkust ja keerulisust, mis iseloomustavad koondumiste kontrolli üldiselt ja konkreetsetel keerulisi oligopole. See on iseenesest nõudlikum kui tühistamishagi kontrollimisel kasutatav lähenemine, mille raames Esimese Astme Kohus piirdub vaidlustatud otsuse seaduslikkuse kontrolliga hageja ja nõuete piirides, veendumaks et komisjon on hinnanud õigesti erinevaid asjaolusid, mis võimaldavad tal tunnistada teatatud koondumine ühisturuga kokkusobimatuks. Seega ei piisa ainult hindamisvigadest ja eespool viidatud kohtuotsuses *Airtours vs. komisjon* märgitud asjakohaste tõendite esitamatajätmisest, et tuvastada komisjoni koondumiste kontrolli valdkonnas ja keerulise oligopoli juhtumi korral kasutatavale kaalutusõigusele seotud piiride ilmne ja tõsine ületamine. Komisjonil olid vaadeldavas asjas neist rikkumistest hoolimata haldustoimiku tõendid, mis võisid mõistlikult tema sedastusi toetada. Esimese Astme Kohtu poolt kohtuotsuses *Airtours vs. komisjon* tuvastatud rikkumised ei tähenda seda, et komisjon on ilmselt ja tõsiselt rikkunud oma kaalutusõigust koondumiste kontrolli valdkonnas, juhul kui ta – nagu vaadeldavas asjas – suudab selgitada, miks ta võis mõistlikult leida, et tema hinnang on põhjendatud. Lisaks, kuigi komisjoni argumentid seoses turu läbipaistvusega ei veennud Esimese Astme Kohut, kuna selle argumentatsiooni toetuseks ei

³⁴ EKL 2007, lk II-2237, edasi kaevatud.

sust. Igal juhul piisab väidetava mittevahalise kahju hüvitamiseks vaidlustatud otsuse tühistamisest põhimenetluse lõpus.

Melli Bank esitas 17. septembril 2008 sama otsuse tühistamiseks teise tühistamishagi.⁴⁰ Selle teise hagi koos esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlus jäeti rahuldamata Esimese Astme Kohtu presidendi 17. septembri 2008. aasta määrusega kohtuasjas T-332/08 R: *Melli Bank vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) samadel põhjustel kui esimene taotlus. Lõpetuseks, 15. oktoobri 2008. aasta määruses kohtuasjas T-390/08 R: *Bank Melli Iran vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) jäeti samade põhjendustega rahuldamata ajutiste meetmete kohaldamise taotlus, mis oli esitatud koos BMI – hageja emaettevõtja – hagi sama otsuse tühistamiseks.

Kolmas grupp kohtuasju on seotud otsusega, milles komisjon kohustas trahve määrama Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) 24 kollektiivse esindamise organisatsiooni – kes on Rahvusvahelise Autorite ja Heliloojate Ühingute Konföderatsiooni (CISAC) liikmed – eelkõige läbi vaatama vastastikuse esindamise lepinguid, mille nad olid kõik kahepoolsetl sõlminud, pidades silmas autorite (sõnade autorid ja heliloojad) muusikateoste avaliku esitamise õiguste haldamist.⁴¹ Komisjoni väitel põhines see kahepoolsete lepingute raamistik EÜ artikliga 81 ja EMP lepingu artikliga 53 keelatud kooskõlastatud tegevusel. CISAC ja 20 kollektiivse esindamise organisatsiooni esitasid hagi selle otsuse tühistamiseks. Üheksa kollektiivse esindamise organisatsiooni – s.o Saksa, Itaalia, Prantsuse, Poola, Soome, Ungari, Taani, Kreeka ja Norra organisatsioonid – esitasid oma tühistamishagile lisaks vaidlustatud otsuse täitmise peatamise taotluse.

Esimese Astme Kohtu presidendi 14. novembri 2008. aasta määrustega kohtuasjas T-398/08 R: *Stowarzyszenie Autorów, ZAiKS vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), kohtuasjas T-401/08 R: *Sävältäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), kohtuasjas T-410/08 R: *GEMA vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), kohtuasjas T-411/08 R: *Artisjus vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), kohtuasjas T-422/08 R: *Sacem vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata), 20. novembri 2008. aasta määrusega kohtuasjas T-433/08 R: *SIAE vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ja 5. detsembri 2008. aasta määrusega kohtuasjas T-425/08 R: *KODA vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ning ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustava kohtuniku (S. Papisavvas) 19. novembri 2008. aasta määrusega kohtuasjas T-392/08 R: *AEPI vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) jäeti nendest ajutiste meetmete kohaldamise taotlustest kaheksa taotlust kiireloomulisuse puudumise tõttu rahuldamata, kuna hagejad ei olnud tõendanud olulise ja hüvitamatu kahju kohest tekkimist vaidlustatud otsuse viivitamatu täitmise tagajärjel. Neis kohtumäärustes on eelkõige meelde tuletatud, et vaidlustatud otsus ei puuduta mingil juhul hagejate n.ö „off-line“ tegevust (kontserdid, raadio, diskoteegid, baarid jne), vaid ainult autoriõiguste n.ö „on-line“ kasutamist (Interneti ja satelliidi vahendusel ning kaabli kaudu ülekannete tegemisel), mille kohta ükski hagejatest ei ole tõendanud, et see moodustab

⁴⁰ Mis puutub neisse kahte hagisse, siis poolelioleva kohtuasja tingimus (*litispence*) ei olnud täidetud, kuna teine hagi esitati EÜ artikli 230 viiendas lõigus sätestatud tähtaja jooksul ning see põhines esimese hagi raames esitatud väidetest erinevatel väidetest.

⁴¹ Komisjoni 16. juuli 2008. aasta otsus K(2008) 3435 (lõplik) EÜ artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/C2/38.698 – CISAC).

olulise osa tema tulust. Veelgi enam, eespool nimetatud kohtumääruste kohaselt ei keelusta komisjon vaidlustatud otsuses vastastikuse esindamise lepingute süsteemi kui sellist ega takista hagejatel kasutamast teatud territoriaalseid piiranguid, vaid piirdub ainult kõikide kollektiivse esindamise organisatsioonide sellekohase tegevuse kooskõlastatuse kritiseerimisega. Lõpetuseks, kuna hagejad kartsid, et vaidlustatud otsusest võib tulevaste vastastikuse esindamise lepingute kehtivuse ja sisu puudutava õiguskindluse puudumise tõttu, mis selle otsusega kaasneb, tuleneda oht, et komisjon võib neid nende läbivaatamise kohustuse rikkumise tõttu karistada, tuleb leida, et viidatud oht on puhtoletuslik ja et komisjon peab tõendama rikkumise tunnused hagejate käitumises tulevikus, kui ta kavatsebki nende suhtes karistust kohaldada, ning miski ei takista hagejatel pöörduda kohaldatud karistuste õigusvastasuse tuvastamiseks ühenduse kohtusse, tuginedes vaidlustatud otsuses kehtestatud läbivaatamise kohustuse ebaselgusele.

Lõpetuseks tuleb mainida Esimese Astme Kohtu presidendi 18. märtsi 2008. aasta määrust kohtuasjas T-411/07 R: *Aer Lingus Group vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), kuna selles täpsustati oluliselt ajutiste meetmete kohaldamise taotluste vastuvõetavust. Selles on esile toodud, et ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik ei saa üldjuhul võtta ajutist meetet, mis oleks käsitletav sekkumisena teise institutsiooni pädevuse teostamiseks. Järelikult tuleb vastuvõetamatuse tõttu jätta läbi vaatamata ajutiste meetmete kohaldamise taotlus, milles palutakse, et komisjon kohaldaks määruse (EÜ) nr 139/2004⁴² artikli 8 lõikeid 4 ja 5 teatud kindlal viisil, võttes keelatud koondumise teise poole suhtes teatud meetmeid. Kui põhimenetluses otsustataks, et komisjon on pädev määruse artikli 8 lõigetes 4 ja 5 sätestatud nõudeid kehtestama, oleks komisjoni pädevuses – kui ta peab seda vajalikuks, arvestades talle antud kontrollivolitusi koondumiste valdkonnas – võtta vajalikke meetmeid ühenduse kohtuotsuse täitmiseks vastavalt EÜ artiklile 233.

Peale selle on rõhutatud, et EÜ artikli 243 abstraktse sõnastuse eesmärk on ilmselgelt anda ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustavale kohtunikule pädevus määrata mis tahes meede, mida ta lõpliku kohtuotsuse täitmise võimaldamise tagamiseks vajalikuks peab, et Euroopa Kohtu antavas õiguskaitstes ei esineks lünki. Seega ei saa välistada ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustava kohtuniku õigust anda vajadusel korraldusi otse kolmandatele isikutele, võttes siiski kohaselt arvesse ühelt poolt ajutiste meetmete adressaadi ja nende meetmetega otseselt seotud poolte menetlusõigusi ja teiselt poolt seda, mil määral on taotlus esmapilgul õigustatud (*fumus boni iuris*) ning kui tõenäoline on asjas olulise ja pöördumatu kahju tekkimine. Isegi kui kolmandal isikul ei ole olnud võimalust ajutiste meetmete kohaldamise menetluses oma arvamust avaldada, ei ole erandlikel asjaoludel tema suhtes ajutiste meetmete võtmine välistatud, arvestades nende meetmete ajutist laadi, kui selgub, et neid meetmeid võtmata pandaks hageja olukorda, mis seab ohtu tema allesjäämisele. Ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik annab selle hinnangu erinevaid asjassepuutuvaid huve kaaludes.

⁴² Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, lk 1; ELT eriväljaanne 08/03, lk 40).

B. Esimese Astme Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 31. detsembril 2008)

Esimene rida, vasakult paremale:

kohtunik F. Dehousse; kodade esimehed O. Czúcz, N. J. Forwood, A. W. H. Meij ja V. Tiili; Esimese Astme Kohtu president M. Jaeger; kodade esimehed J. Azizi, M. Vilaras, M. E. Martins Ribeiro ja I. Pelikánová.

Teine rida, vasakult paremale:

kohtunikud E. Moavero Milanesi, I. Labucka, V. Vadapalas, I. Wiszniewska-Białecka, E. Cremona, D. Šváby, K. Jürimäe, S. Papisavvas ja N. Wahl.

Kolmas rida, vasakult paremale:

kohtunikud K. O'Higgins, L. Truchot, A. Dittrich, T. Tchipev, M. Prek, V. Ciucă, S. Soldevila Fragoso ja S. Frimodt Nielsen; kohtusekretär E. Coulon.

1. Esimese Astme Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Marc Jaeger

Sündinud 1954; advokaat; justiitsministeeriumi ametnik, määratud peaprokuröri osakonda; Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i kohtunik, asepresident; Centre universitaire de Luxembourg'i (Luxembourgi ülikoolikeskus) lektor; lähetatud kohtunik, Euroopa Kohtu õigusnõunik alates 1986; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 11. juulist 1996; Esimese Astme Kohtu president alates 17. septembrist 2007.

Virpi Tiili

Sündinud 1942; Helsingi ülikooli õigusteaduste doktor; Helsingi ülikooli tsiviil- ja äriõiguse assistent; Soome keskkaubanduskoja õigus- ja kaubanduspoliitika osakonna juhataja; Soome tarbijakaitseameti peadirektor; mitme valitsuskomisjoni ja delegatsiooni liige, muu hulgas ravimireklaamide järelevalve nõukogu president (1988–1990), tarbijakaitse nõukogu liige (1990–1994), konkurents nõukogu liige (1991–1994) ja Nordic Intellectual Property Law Review toimetuse liige (1982–1990); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995.

Josef Azizi

Sündinud 1948; Viini ülikooli õigusteaduste doktor ning lõpetanud ühiskonna- ja majandusteaduste eriala; Viini Majandusülikooli, Viini ülikooli õigusteaduskonna ja mitme teise ülikooli õppejõud; Viini ülikooli õigusteaduskonna auprofessor; Ministerialrat ja osakonnajuhataja Föderaal-kantseleis; Euroopa Nõukogu Õigusosalase Koostöö Juhtkomitee (CDJC) liige; volitatud esindaja Verfassungsgerichtshofis (konstitutsioonikohus) föderaalsete põhiseaduslikkuse järelevalve menetlustes; Austria föderaalõiguse ühenduse õigusega kohandamise eest vastutav koostöötaja; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995.

John D. Cooke

Sündinud 1944; Iirimaa advokatuuri liige alates 1966; Inglismaa ja Walesi, Põhja-Iirimaa ja Uus-Lõuna-Walesi advokatuuride liige; *barrister* 1966–1996; *Senior Counsel*, Inner Bar of Ireland 1980, Uus-Lõuna-Wales 1991; Euroopa Advokatuuride Nõukogu (CCBE) president 1985–1986; külalisprofessor, University College, Dublin; Chartered Institute of Arbitrators'i liige; Royal Zoological Society of Ireland'i president 1987–1990; *bencher*, Honorable Society of Kings Inns (Dublin); *honorary bencher*, Lincoln's Inn (London); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 10. jaanuarist 1996 kuni 15. septembrini 2008.

Arjen W. H. Meij

Sündinud 1944; nõunik Madalmaade ülemkohtus (1996); College van Beroep voor het bedrijfsleven'i (kaubanduse ja tööstuse halduskohus) kohtunik ja asepresident (1986); sotsiaalkindlustuse apellatsioonikohtu ja tollitariife käsitleva halduskohtu kohtunik; Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1980); Euroopa õiguse lektor Groningeni ülikooli õigusteaduskonnas ja uurimistöö assistent University of Michigan Law School'is; Amsterdami kaubanduskoja rahvusvahelise sekretariaadi liige (1970); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 1998.

Mihalis Vilaras

Sündinud 1950; advokaat (1974–1980); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse siseriiklik ekspert, seejärel V peadirektoraadi (tööhõive, töösuhted, sotsiaalküsimused) vanemametnik; Kreeka Riiginõukogu ametnik, nooreliige ja liige alates 1999; Kreeka kõrgeima erikohtu liige; Kreeka seadusloome keskkomitee liige (1996–1998); Kreeka valitsuse peasekretariaadi õigusteenistuse juhataja; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 1998.

Ena Cremona

Sündinud 1936; Malta Kuningliku Ülikooli keeleteaduste diplom (1955); Malta Kuningliku Ülikooli õigusteaduste doktor (1958); Malta advokatuuri liige alates 1959; riikliku naiste nõukogu juriidiline nõustaja (1964–1979); avaliku teenistuse komisjoni liige (1987–1989); Lombard Bank (Malta) Ltd nõukogu liige, riigi kui aktsionäri esindaja (1987–1993); valimiskomisjoni liige alates 1993; Malta Kuningliku Ülikooli õigusteaduskonna lõputööde hindamise komisjonide liige; rassismi ja sallimatu-se vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) liige (2003–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Ottó Czúcz

Sündinud 1946; Szegedi ülikooli õigusteaduste doktor (1971); tööministeeriumi ametnik (1971–1974); Szegedi ülikooli õppejõud ja professor (1974–1989), õigusteaduskonna dekaan (1989–1990), aserektor (1992–1997); advokaat; riikliku pensionikindlustuse presiidiumi liige; Euroopa Sotsiaalkindlustuse Instituudi aseesimees (1998–2002); Rahvusvahelise Sotsiaalkindlustuse Assotsiatsiooni teadusnõukogu liige; konstitutsioonikohtu kohtunik (1998–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Irena Wiszniewska-Białecka

Sündinud 1947; Varssavi ülikooli õigusteaduste diplom (1965–1969); Poola teaduste akadeemia õigusteaduste instituudi teadur (assistent, dotsent, professor) (1969–2004); Max Plancki instituudi teadur välisriikide ja rahvusvahelise patendi-, autori- ja konkurentsioiguse alal Münchenis (AvH sihtasutuse stipendium: 1985–1986); advokaat (1992–2000); kõrgema halduskohtu kohtunik (2001–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Irena Pelikánová

Sündinud 1949; õigusteaduste doktor, majandusõiguse assistent (enne 1989), seejärel teaduste doktor, äriõiguse professor (alates 1993) Praha Karli Ülikooli õigusteaduskonnas; väärtpaberikomisjoni juhtorgani liige (1999–2002); advokaat; Tšehhi valitsuse õigusloomenõukogu liige (1998–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Daniel Šváby

Sündinud 1951; õigusteaduste doktor (Bratislava ülikool); Bratislava esimese astme kohtu kohtunik; apellatsioonikohtu tsiviilasjade kohtunik ja Bratislava apellatsioonikohtu aseesimees; justiitsministeeriumi õigusinstituudi tsiviil- ja perekonnaõiguse osakonna liige; ülemkohtu äriõiguse asju lahendav kohtunik; Euroopa Inimõiguste Komisjoni (Strasbourg) liige; konstitutsioonikohtu kohtunik (2000–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Vilenas Vadapalas

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (Moskva ülikool); õigusteaduste habiliteeritud doktor (Varssavi ülikool); Vilniuse ülikooli professor; rahvusvaheline õigus (alates 1981), inimõigused (alates 1991) ja Euroopa Ühenduse õigus (alates 2000); valitsuse välispoliitika nõunik (1991–1993); Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste delegatsiooni koordineeriva grupi liige; valitsuse Euroopa õiguse osakonna peadirektor (1997–2004); Vilniuse ülikooli Euroopa õiguse professor, Jean Monnet' õppetooli hoidja; Leedu Euroopa Liidu alaste õpingute assotsiatsiooni esimees; Leedu liitumisega seotud põhiseadusliku reformi parlamendi töögrupi esimees; Rahvusvahelise Juristide Komisjoni liige (aprill 2003); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Küllike Jürimäe

Sündinud 1962; Tartu ülikooli õigusteaduste diplom (1981–1986); prokuröri abi Tallinnas (1986–1991); Eesti Diplomaatide Kooli diplom (1991–1992); kaubandus-tööstuskoja juriidiline nõunik (1991–1993) ja peanõunik (1992–1993); Tallinna ringkonnakohtu kohtunik (1993–2004); European Master inimõiguste ja demokratiseerimise valdkonnas, Padua ja Nottinghami ülikoolid (2002–2003); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Ingrida Labucka

Sündinud 1963; Läti ülikooli õigusteaduste diplom (1986); siseministeeriumi Kirovi rajooni ja Riia linna inspektor (1986–1989); Riia esimese astme kohtu kohtunik (1990–1994); advokaat (1994–1998 ja juuli 1999–mai 2000); justiitsminister (november 1998–juuli 1999 ja mai 2000–oktoober 2002); Haagi rahvusvahelise vahekohtu liige (2001–2004); parlamendiliige (2002–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004

Savvas S. Pappasavvas

Sündinud 1969; õpingud Ateena ülikoolis (Ptychion 1991); 3. tsükli õpingud Paris II ülikoolis (*DEA* avalikus õiguses 1992) ja Aix-Marseille III ülikoolis (õigusteaduste doktor 1995); Küprose advokatuuri astumine, Nikosia advokatuuri liige alates 1993; Küprose ülikooli õppejõud (1997–2002), konstitutsiooniõiguse õppejõud alates septembrist 2002; Euroopa Avaliku Õiguse Keskuse teadur (2001–2002); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Enzo Moavero Milanese

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (La Sapienza ülikool, Rooma); ühenduse õiguse õpingud (Collège d'Europe, Brugge); advokatuuri liige, advokaat (1978–1983); Euroopa ühenduste õiguse õppejõud, La Sapienza ülikool, Rooma (1993–1996), Luissi ülikool, Rooma (1993–1996 ja 2002–2006), ning Bocconi ülikool, Milano (1996–2000); Itaalia peaministri nõunik Euroopa ühenduste küsimustes (1993–1995); Euroopa Komisjoni ametnik: asepresidendi õigusnõunik ja seejärel kantselei juhataja (1989–1992); siseturu (1995–1999) ja konkurentsi (1999) eest vastutava voliniku kantselei juhataja; konkurentsi peadirektoraadi direktor (2000–2002), Euroopa Komisjoni asepeasekretär (2002–2005), poliitikanõunike büroo peadirektor (2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 3. maist 2006.

Nils Wahl

Sündinud 1961; õigusteaduste magister, Stockholmi ülikool (1987); õigusteaduste doktor, Stockholmi ülikool (1995); dotsent ja Euroopa õiguse Jean Monnet' õppetooli hoidja (1995); Euroopa õiguse professor, Stockholmi ülikool (2001); õigusnõustaja (1987–1989); haridussuhtasutuse direktor (1993–2004); Nätverket för europarättslig forskning'u (Rootsi Euroopa õiguse uuringute võrk) juhataja (2001–2006); Rådet för konkurrensfrågor'i (konkurentsiküsimuste nõukogu) liige (2001–2006); Hovrätten över Skåne och Blekinge (apellatsioonikohus) kohtunik (2005); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Miro Prek

Sündinud 1965; lõpetanud õigusteaduskonna (1989); vastu võetud advokatuuri (1994); erinevad ametikohad ja ülesanded riigiteenistuses, põhiliselt valitsuse õigusloome eest vastutavas talituses (aseriigisekretär ja asedirektor, Euroopa õiguse ja võrdleva õiguse osakonna juhataja) ning Euroopa asjade talituses (aseriigisekretär); ühinemislepingu läbirääkimiste töörühma liige (1994–1996) ja Euroopa Ühendusega ühinemise läbirääkimiste töörühma liige (1998–2003), õigusasjade eest vastutav isik; advokaat; Euroopa Ühenduse õigusega kooskõlla viimise ja Euroopaga integreerumise projektide ees vastutav isik, eelkõige Lääne-Balkani riikides; Euroopa Ühenduste Kohtu osakonnajuhataja (2004–2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Teodor Tchipev

Sündinud 1940; õigusalased õpingud Sofia Püha Kliment Ohridski ülikoolis (1961); õigusteaduste doktor (1977); advokaat (1963-1964); rahvusvahelise maanteetranspordi riigiettevõtte õigusnõustaja (1964–1973); Bulgaaria teaduste akadeemia õigusinstituudi teadustöötaja (1973–1988); Sofia Püha Kliment Ohridski ülikooli õigusteaduskonna tsiviilkohtumenetluse õppejõud (1988–1991); kaubandus-tööstuskoja arbitraažikohtu kohtunik (1988–2006); konstitutsioonikohtu kohtunik (1991–1994); Plovdivi Paissiy Hilendarski ülikooli dotsent (veebruar 2001–2006); justiitsminister (1994-1995); Sofia Bulgaaria uue ülikooli tsiviilkohtumenetluse õppejõud (1995–2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Valeriu M. Ciucă

Sündinud 1960; lõpetanud õigusteaduste eriala (1984), õigusteaduste doktor (1997) (lași Alexandru Ioan Cuza ülikool); Suceava esimese astme kohtu kohtunik (1984–1989); lași sõjaväekohtu sõjaväekohtunik (1989–1990); lași Alexandru Ioan Cuza ülikooli professor (1990–2006); Rennes'i ülikooli Euroopa õigusele spetsialiseerumise stipendium (1991-1992); lași Petre Andrei ülikooli seminarjuhendaja (1999–2002); Littoral Côte d'Opale'i ülikooli assistent (LAB. RII) (2006); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Alfred Dittrich

Sündinud 1950; õigusteaduste õpingud Erlangen-Nürnbergi ülikoolis (1970–1975); *Rechtsreferendar* Oberlandesgericht Nürnberg'is (1975–1978); föderaalsete majandusministeeriumi ametnik (1978–1982); ametnik Saksamaa Liitvabariigi alalises esinduses Euroopa ühenduste juures (1982); ametnik föderaalsetes majandusministeeriumis ühenduse õiguse ja konkurentsioiguse alal (1983–1992); justiitsministeeriumi Euroopa Liidu õiguse osakonna juhataja (1992–2007); nõukogu töögrupi „Euroopa Kohus“ Saksa delegatsiooni juht; föderaalvalitsuse riiklik esindaja paljudes Euroopa Ühenduste Kohtus arutatud kohtuasjades; Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Santiago Soldevila Frago

Sündinud 1960; Barcelona autonoomse ülikooli õigusteaduste diplom (1983); kohtunik (1985); alates 1992 haldusajadele spetsialiseerunud kohtunik Kanaari saarte kõrgeimas kohtus (Santa Cruz de Tenerife, 1992 ja 1993) ja Audiencia nacionalis (Madrid, mai 1998–august 2007), kus ta tegeles maksuasjade (käibemaks) ning majandusministri üldaktide ja riigiabi või haldusametuste rahalist vastutust käsitlevate otsuste vastu suunatud hagidega, samuti panganduse, börsi, energia, kindlustuse ja konkurentsi valdkonna reguleerimisametuste otsuste vastu suunatud hagidega; konstitutsioonikohtu kohtunik (1993–1998); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Laurent Truchot

Sündinud 1962; Pariisi politoloogianstituudi diplom (1984); õppinud École nationale de la magistrature'is (1986–1988); Tribunal de grande instance de Marseille kohtunik (jaanuar 1988–jaanuar 1990); justiitsministri eraõiguse talituse juhataja (jaanuar 1990–juuni 1992); majandus-, finants- ja tööstusministri konkurentsi, tarbimise ja pettuste vastu võitlemise osakonna talituse asejuhataja, seejärel juhataja (juuni 1992–september 1994); justiitsministri tehniline nõunik (september 1994–mai 1995); Tribunal de grande instance de Nîmes'i kohtunik (mai 1995–mai 1996); Euroopa Kohtu õigusnõunik kohtujurist P. Léger' juures (mai 1996–detsember 2001); *conseiller référendaire* kassatsiooni-kohtus (detsember 2001–august 2007); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Sten Frimodt Nielsen

Sündinud 1963; lõpetanud õigusteaduste eriala, Kopenhaageni ülikool (1988); välisministri ametnik (1988–1991); rahvusvahelise õiguse ja Euroopa õiguse õppejõud, Kopenhaageni ülikool (1988–1991); saatkonna sekretär Taani alalises esinduses ÜRO juures, New York (1991–1994); välisministri juriidilise talituse ametnik (1994–1995); Kopenhaageni ülikooli professor (1995); peaministri nõunik, seejärel esimene nõunik (1995–1998); minister-nõunik Taani alalises esinduses Euroopa Liidu juures (1998–2001); peaministri erinõunik juriidilistes küsimustes (2001–2002); peaministri kantselei juhataja ja õigusnõunik (märts 2002–juuli 2004); aseriigisekretär ja peaministri õigusnõunik (august 2004–august 2007); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Kevin O'Higgins

Sündinud 1946; õpingud: Crescent College Limerick, Clongowes Wood College, University College Dublin (B.A. ja diplom Euroopa õiguses) ning Kings Inns; võetud Iirimaa advokatuuri liikmeks 1968; *barrister* (1968–1982); *Senior Counsel* (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); Circuit Court, kohtunik (1986–1997); High Court of Ireland, kohtunik (1997–2008); *bencher of Kings Inns*; Iirimaa esindaja Euroopa kohtunike konsultatiivkomitees (2000–2008); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 15. septembrist 2008.

Emmanuel Coulon

Sündinud 1968; õpingud õigusteaduste alal (Panthéon-Assas' ülikool, Pariis); õpingud juhtimise alal (Paris-Dauphine'i ülikool); Collège d'Europe (1992); sisseastumiseksam Pariisis asuvasse advokaate ettevalmistavasse piirkondlikku koolituskeskuse; Brüsseli advokatuuris advokaadina tegutsemise õiguse tunnistus; tegutsemine advokaadina Brüsselis; läbinud Euroopa Ühenduste Komisjoni avaliku konkursi; õigusnõunik Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtus (president A. Saggio kabinetis 1996–1998, president B. Vesterdorfi kabinetis 1998–2002); Esimese Astme Kohtu presidendi kabinetis juhataja (2003–2005); Esimese Astme Kohtu kohtusekretär alates 6. oktoobrist 2005.

2. Muudatused Esimese Astme Kohtu koosseisus 2008. aastal

Pidulik istung 15. septembril 2008.

Euroopa ühenduste liikmesriikide valitsuste esindajate 22. juuli 2008. aasta otsusega nimetati Kevin O'Higgins Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kohtunikuks kuni 31. augustini 2013.

Kevin O'Higgins astus ametisse John D. Cooke'i asemel, kes oli Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 10. jaanuarist 1996.

4. Esimese Astme Kohtu endised liikmed

José Luis da Cruz Vilaça (1989–1995), president 1989–1995

Donal Patrick Michael Barrington (1989–1996)

Antonio Saggio (1989–1998), president 1995–1998

David Alexander Ogilvy Edward (1989–1992)

Heinrich Kirschner (1989–1997)

Christos Yeraris (1989–1992)

Romain Alphonse Schintgen (1989–1996)

Cornelis Paulus Briët (1989–1998)

Jacques Biancarelli (1989–1995)

Koen Lenaerts (1989–2003)

Christopher William Bellamy (1992–1999)

Andreas Kalogeropoulos (1992–1998)

Pernilla Lindh (1995–2006)

André Potocki (1995–2001)

Rui Manuel Gens de Moura Ramos (1995–2003)

Paolo Mengozzi (1998–2006)

Verica Trstenjak (2004–2006)

Jörg Pirrung (1997–2007)

Rafael García-Valdecasas y Fernández (1989–2007)

Hubert Legal (2001–2007)

Presidendid

José Luis da Cruz Vilaça (1989–1995)

Antonio Saggio (1995–1998)

Bo Vesterdorf (1998–2007)

Kohtusekretär

Hans Jung (1989–2005)

C. Esimese Astme Kohtu statistika

Esimese Astme Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2004–2008)

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2004–2008)
3. Hagiliigid (2004–2008)
4. Haji valdkonnad (2004–2008)

Lõpetatud kohtuasjad

5. Menetluse liigid (2004–2008)
6. Haji valdkonnad (2008)
7. Haji valdkonnad (2004–2008) (kohtuotsused ja -määrused)
8. Kohtukoosseis (2004–2008)
9. Menetluse kestus kuudes (2004–2008) (kohtuotsused ja -määrused)

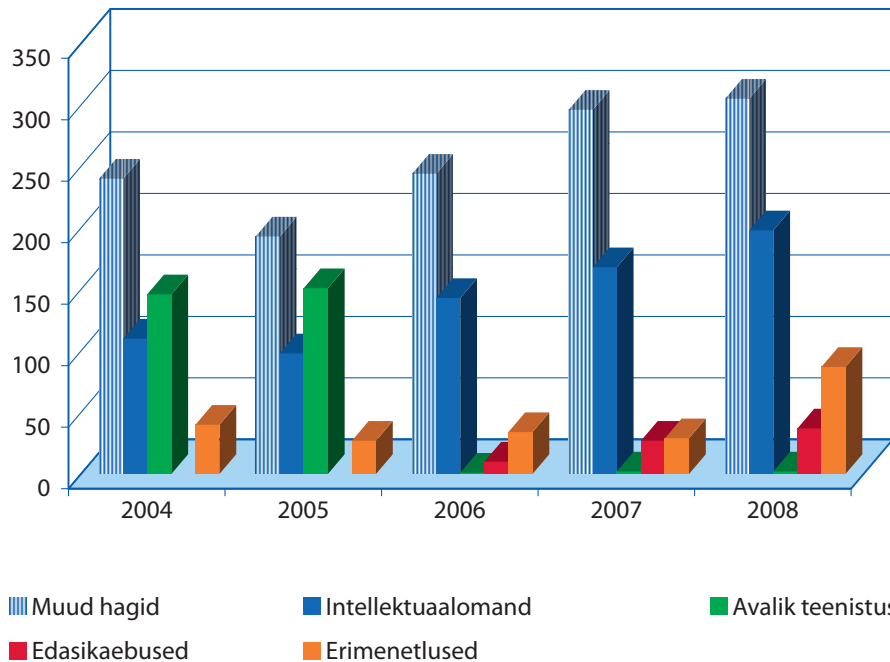
Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

10. Menetluse liigid (2004–2008)
11. Haji valdkonnad (2004–2008)
12. Kohtukoosseis (2004–2008)

Muu

13. Ajutiste meetmete kohaldamine (2004–2008)
14. Kiirendatud menetlused (2004–2008)
15. Euroopa Kohtusse edasi kaevatud Esimese Astme Kohtu lahendid (1989–2008)
16. Euroopa Kohtule esitatud edasikaebuste jaotus vastavalt menetluse liigile (2004–2008)
17. Euroopa Kohtule esitatud edasikaebuste tulemused (2008) (kohtuotsused ja -määrused)
18. Euroopa Kohtule esitatud edasikaebuste tulemused (2004–2008)
19. Üldine areng (1989–2008) (esitatud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad)

Saabunud kohtuasjad 2. Menetluse liigid (2004–2008)¹

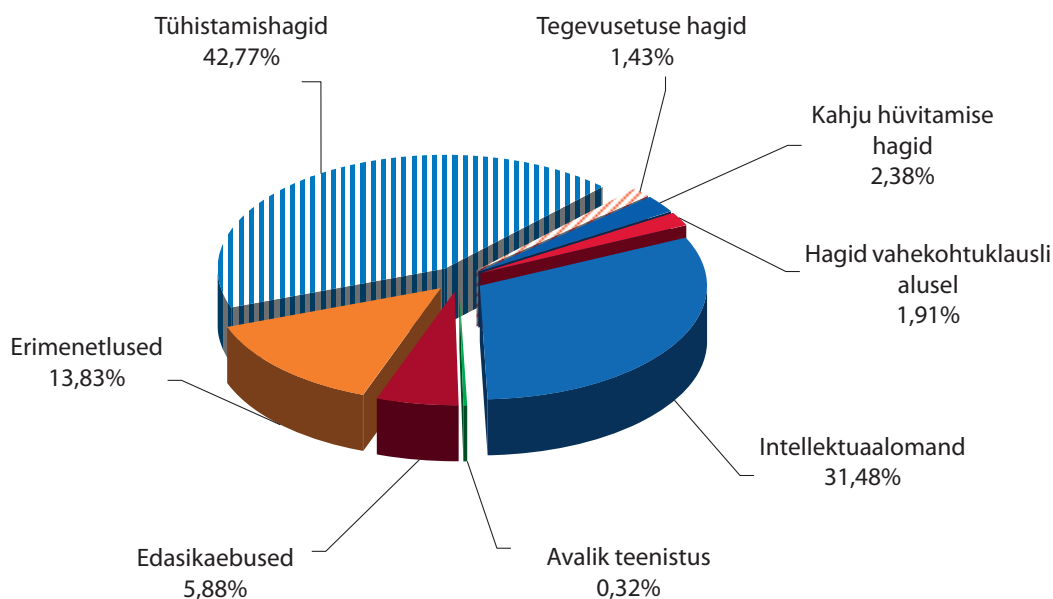
	2004	2005	2006	2007	2008
Muud hagid	240	193	244	296	305
Intellektuaalomand	110	98	143	168	198
Avalik teenistus	146	151	1	2	2
Edasikaebused			10	27	37
Erimenetlused	40	27	34	29	87
Kokku	536	469	432	522	629

¹ Käesolevas tabelis ja järgnevatel lehekülgedel olevates tabelites viitab mõiste „muud hagid“ kõikidele hagidele, välja arvatud Euroopa ühenduste ametnike hagid ja intellektuaalomandi hagid.

Saabunud kohtuasjad

3. Hagiliigid (2004–2008)

Jaotus 2008. aastal

	2004	2005	2006	2007	2008
Tühistamishagid	199	160	223	249	269
Tegevusetuse hagid	15	9	4	12	9
Kahju hüvitamise hagid	18	16	8	27	15
Hagid vahekohtuklausli alusel	8	8	9	8	12
Intellekuaalomand	110	98	143	168	198
Avalik teenistus	146	151	1	2	2
Edasikaebused			10	27	37
Erimenetlused	40	27	34	29	87
Kokku	536	469	432	522	629

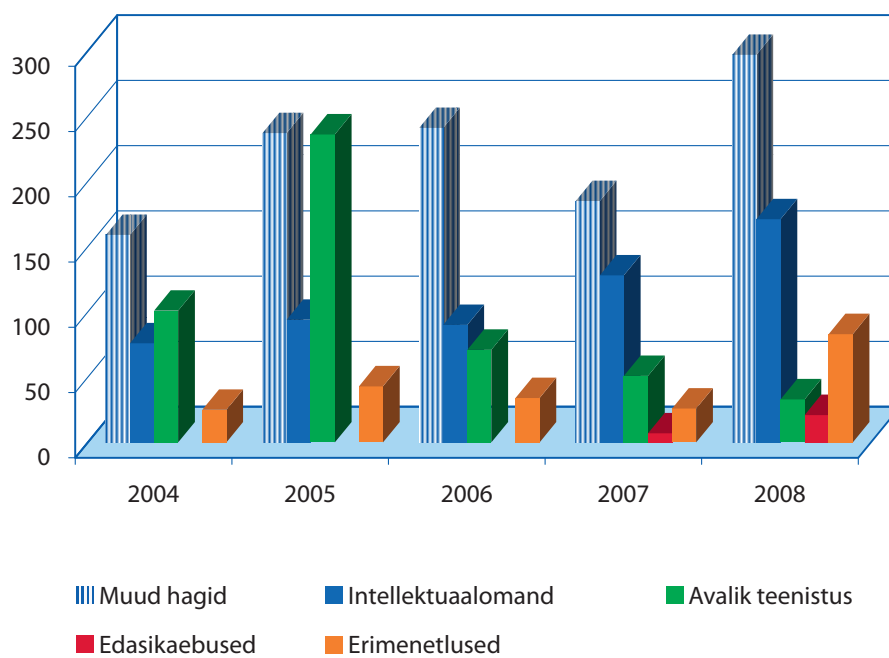
Saabunud kohtuasjad

4. Hagi valdkonnad (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Asutamisvabadus	1				1
Energia			1		
Institutsiooniline õigus	33	28	15	28	43
Intellektuaalomand	110	98	145	168	198
Isikute vaba liikumine	1	2	4	4	1
Justiits- ja siseasjad		1		3	3
Kalanduspoliitika	3	2		5	23
Kaubandus- ja rahanduspoliitika		1	2		
Kaubanduspoliitika	12	5	18	9	10
Kaupade vaba liikumine	1			1	1
Keskond ja tarbijakaitse	30	18	21	41	14
Konkurents	36	40	81	62	71
Kultuur			3	1	2
Maksustamine			1	2	
Põllumajandus	25	21	18	34	14
Regionaalpoliitika	10	12	16	18	7
Riigiabi	46	25	28	37	55
Sotsiaalpoliitika	5	9	3	5	3
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	6	9	5	10	1
Teenuste osutamise vabadus			1		3
Tolliliit	11	2		4	1
Transport	3		1	4	1
Uute riikide ühinemine	1				
Vahekohtuklausel		2	3	1	12
Välis- ja julgeolekupoliitika	4		5	12	6
Välissuhted	3	2	2	1	2
Õigusaktide ühtlustamine	1			1	
Äriühinguõigus	6	12	11	10	30
Ühenduste eelarve				2	12
Ühenduste omavahendid		2			6
Ühine tollitariifistik	1		2	1	2
EÜ asutamisleping kokku	349	291	386	464	502
ESTÜ asutamisleping kokku					1
Euratom asutamisleping kokku	1		1		
Erimenetlused	40	27	34	29	87
Personalieeskirjad	146	151	11	29	39
KÕIK KOKKU	536	469	432	522	629

Lõpetatud kohtuasjad

5. Menetluse liigid (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Muud hagid	159	237	241	185	297
Intellektuaalomand	76	94	90	128	171
Avalik teenistus	101	236	71	51	33
Edasikaebused				7	21
Erimenetlused	25	43	34	26	83
Kokku	361	610	436	397	605

Lõpetatud kohtuasjad

6. Hagi valdkonnad (2008)

	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku
Asutamisvabadus		1	1
Institutsiooniline õigus	11	25	36
Intellektuaalomand	121	50	171
Isikute vaba liikumine		2	2
Justiits- ja siseasjad		1	1
Kalanduspoliitika	1	3	4
Kaubandus- ja rahanduspoliitika		1	1
Kaubanduspoliitika	6	6	12
Kaupade vaba liikumine		2	2
Keskkond ja tarbijakaitse	1	27	28
Konkurents	14	17	31
Kultuur	1	1	2
Maksustamine		2	2
Põllumajandus	17	21	38
Regionaalpoliitika	7	35	42
Riigiabi	23	14	37
Sotsiaalpoliitika	3		3
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	3	7	10
Tolliliit	2	1	3
Transport		3	3
Vahekohtuklausel	1	2	3
Välis- ja julgeolekupoliitika	4	2	6
Välissuhted	1	1	2
Õigusaktide ühtlustamine		1	1
Äriühinguõigus	10	14	24
Ühine tollitariifistik		3	3
EÜ asutamisleping kokku	226	242	468
Erimenetlused		83	83
Personalieeskirjad	33	21	54
KÕIK KOKKU	259	346	605

Lõpetatud kohtuasjad 8. Kohtukoosseis (2004–2008)

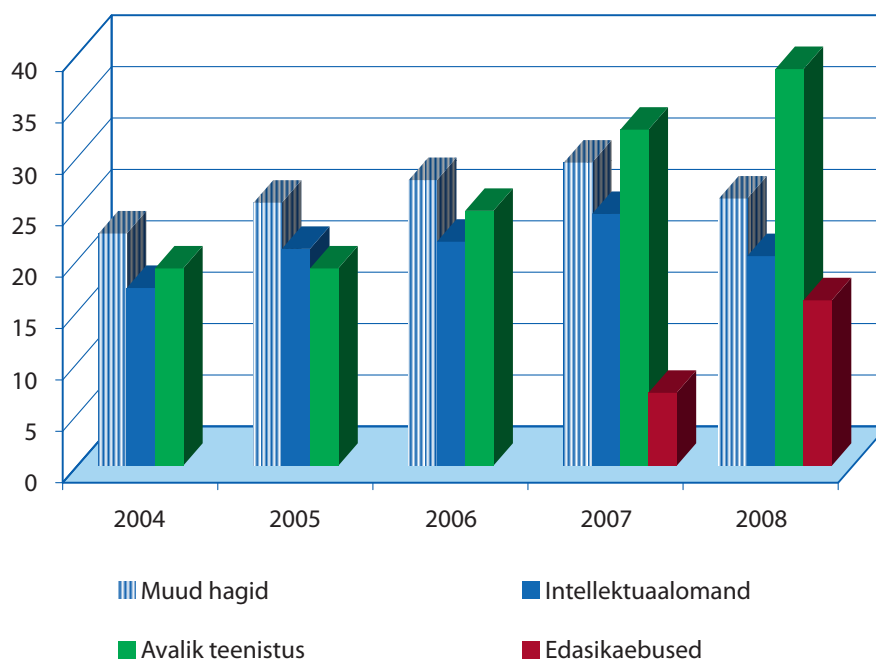
Jaotus 2008. aastal

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku
Suurkoda				6		6				2		2			
Apellatsioonikoda										3	4	7	16	10	26
Esimese Astme Kohtu president		7	7		25	25		19	19		16	16		52	52
Viest kohtunikust koosnevad kojad	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510
Ainukohtunik	13	1	14	7		7	7		7	2		2			
Kokku	172	189	361	222	388	610	227	209	436	247	150	397	259	346	605

Lõpetatud kohtuasjad**9. Menetluse kestus kuudes (2004–2008)¹**

(kohtuotsused ja -määrused)

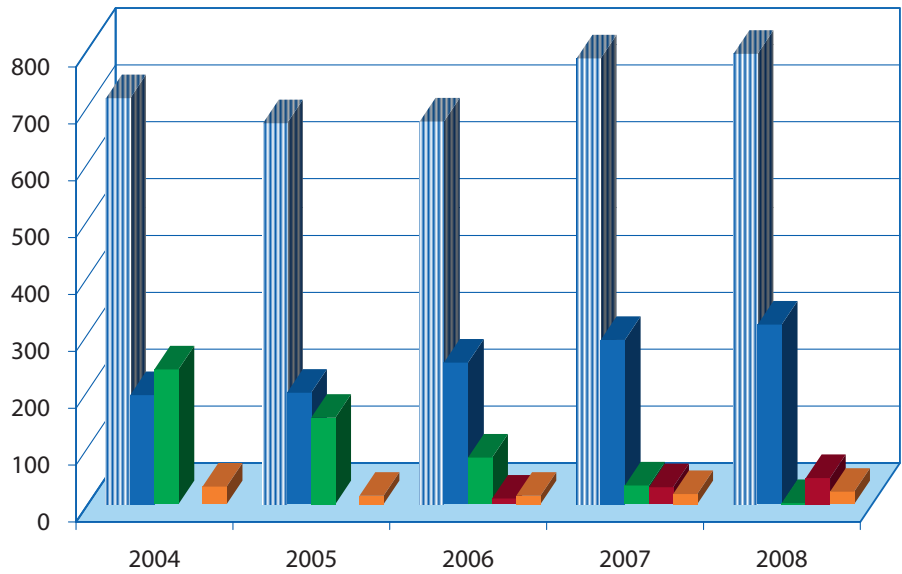

	2004	2005	2006	2007	2008
Muud hagid	22,6	25,6	27,8	29,5	26,0
Intellektuaalomand	17,3	21,1	21,8	24,5	20,4
Avalik teenistus	19,2	19,2	24,8	32,7	38,6
Edasikaebused				7,1	16,1

¹ Menetluste keskmise kestuse arvutamisel ei ole arvesse võetud: kohtuasju, milles on tehtud vaheotsus; erimenetlusi; Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu pädevuse jaotuse muutmise tagajärjel Euroopa Kohtu poolt Esimese Astme Kohtule saadetud kohtuasju; Avaliku Teenistuse Kohtu tegevuse alustamise järel Esimese Astme Kohtu poolt Avaliku Teenistuse Kohtule saadetud kohtuasju.

Kestust väljendatakse kuudes ja kümnendikuudes.

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga 10. Menetluse liigid (2004–2008)

|||| Muud hagid ■ Intellektuaalomand ■ Avalik teenistus
■ Edasikaebused ■ Erimenetlused

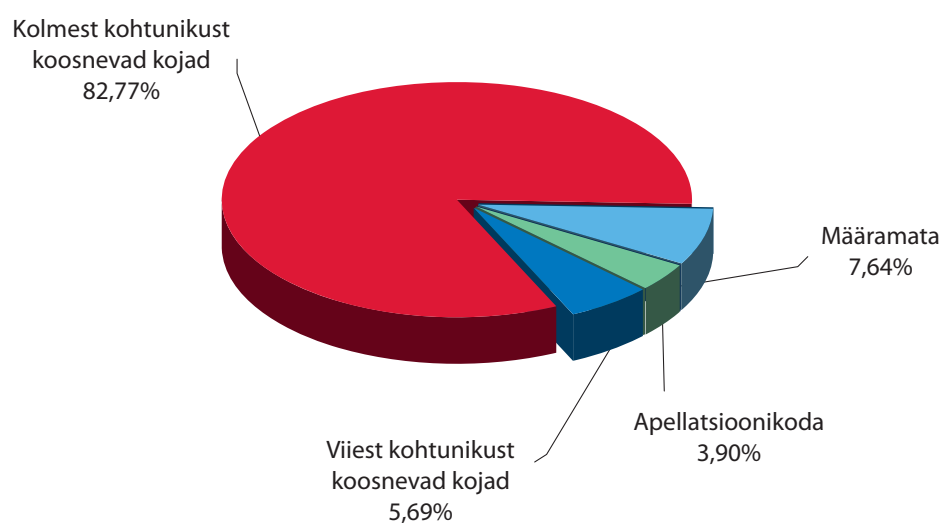
	2004	2005	2006	2007	2008
Muud hagid	714	670	673	784	792
Intellektuaalomand	192	196	249	289	316
Avalik teenistus	237	152	82	33	2
Edasikaebused			10	30	46
Erimenetlused	31	15	15	18	22
Kokku	1174	1033	1029	1154	1178

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga 11. Hagi valdkonnad (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Asutamisevabadus	1				
Energia	4	4	2	1	1
Institutsiooniline õigus	49	42	43	54	61
Intellektuaalomand	193	197	251	290	317
Isikute vaba liikumine	1	2	3	3	2
Justiits- ja siseasjad				1	3
Kalanduspoliitika	28	28	4	5	24
Kaubandus- ja rahanduspoliitika		1	2	1	
Kaubanduspoliitika	25	23	28	33	31
Kaupade vaba liikumine	1			1	
Keskond ja tarbijakaitse	44	43	44	70	56
Konkurents	129	134	173	197	236
Kultuur			3	4	4
Maksustamine				2	
Põllumajandus	95	82	74	97	73
Regionaalpoliitika	19	27	36	48	13
Riigiabi	218	190	164	165	184
Sotsiaalpoliitika	6	9	7	9	9
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika	8	16	18	18	9
Teenuste osutamise vabadus			1		3
Tolliliit	18	13	11	13	11
Transport	3	2	1	4	2
Uute riikide ühinemine	1	1			
Vahekohtuklausel		1	3	3	12
Välis- ja julgeolekupoliitika	13	8	9	18	18
Välissuhted	18	9	6	3	3
Õigusaktide ühtlustamine	1	1	1	1	
Äriühinguõigus	10	16	23	27	33
Ühenduste eelarve				1	1
Ühenduste omavahendid		2			
Ühine tollitariifistik	1	1	3	3	
Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine	6	2			
EÜ asutamisleping kokku	892	854	910	1072	1106
ESTÜ asutamisleping kokku	12	11	10		1
Euratomi asutamisleping kokku	2	1	2	1	1
Erimenetlused	31	15	15	18	22
Personalieeskirjad	237	152	92	63	48
KÕIK KOKKU	1174	1033	1029	1154	1178

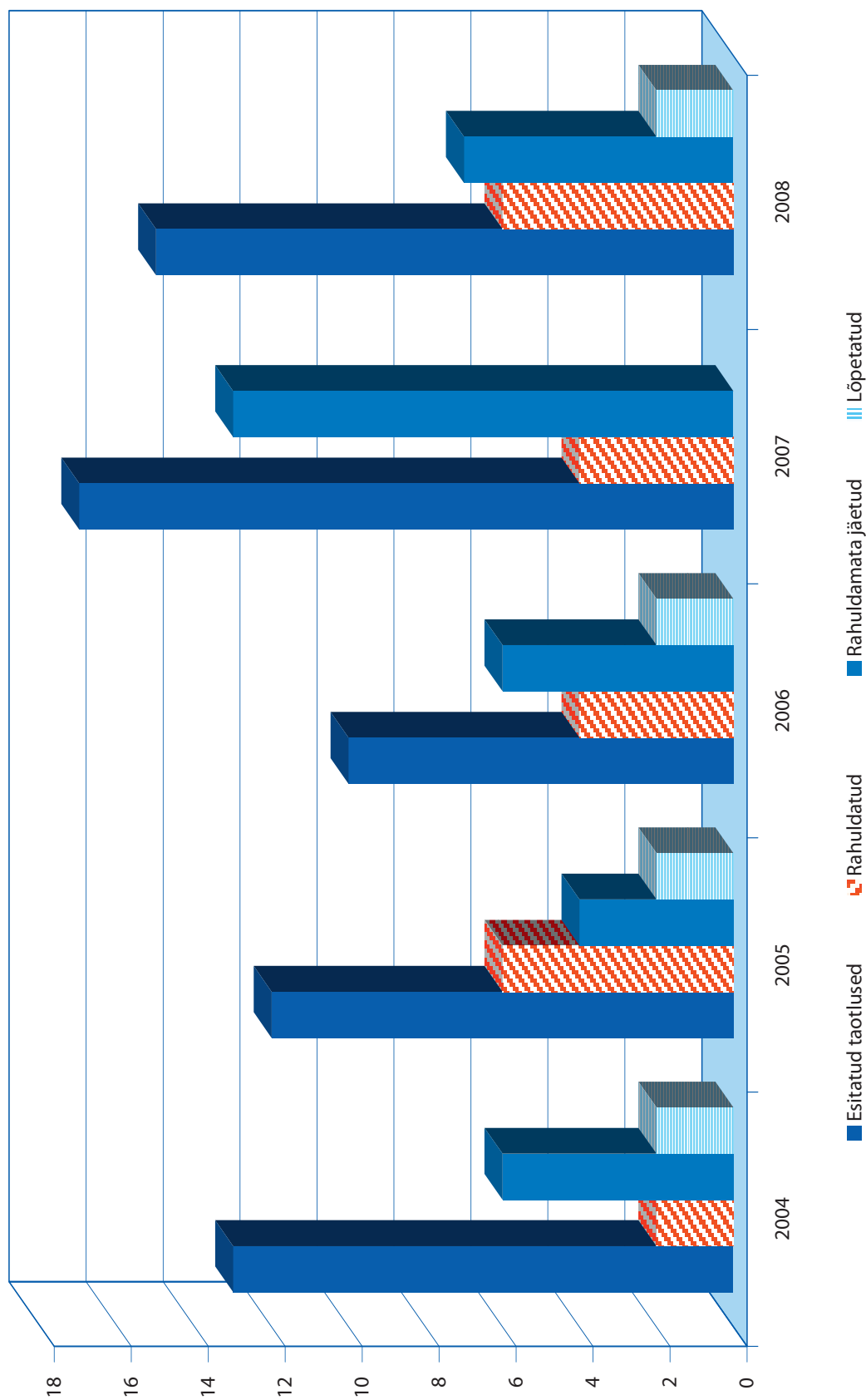
Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga 12. Kohtukoosseis (2004–2008)

Jaotus 2008. aastal

	2004	2005	2006	2007	2008
Suurkoda	6	1	2		
Apellatsioonikoda			10	30	46
Esimese Astme Kohtu president			1		
Viie kohtunikust koosnevad kojad	187	146	117	75	67
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	914	846	825	971	975
Ainukohtunik	1	4	2		
Määramata	66	36	72	78	90
Kokku	1174	1033	1029	1154	1178

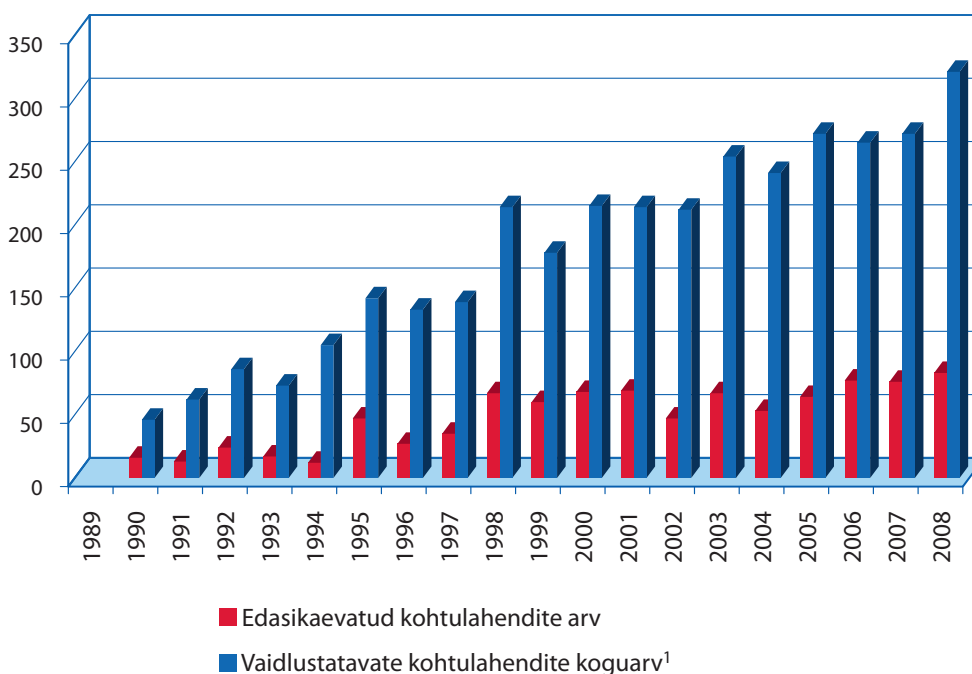
Muu
14. Kiirendatud menetlused (2004–2008)

	2004			2005			2006			2007			2008						
	Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu			Kohtulahendi sisu						
	Rahuldatud	Rahuldamata	Lõpetatud	Rahuldatud	Rahuldamata	Lõpetatud	Rahuldatud	Rahuldamata	Lõpetatud	Rahuldatud	Rahuldamata	Lõpetatud	Rahuldatud	Rahuldamata	Lõpetatud				
Institutsiooniline õigus	1	2	1	1	1														
Isikute vaba liikumine	1		1																
Kalanduspoliitika	1	1																	
Kaubanduspoliitika										2	1								
Keskond ja tarbijakaitse	1	1	2	2	1	1	3	1	1	7	1	7							
Konkurents	3		2	2	3	2	4	2	2	1	1	1	1	1					
Personaleeskirjad	1	1																	
Põllumajandus			2	2			2	1	3										
Riigiabi							1												
Teadustegevus, informatsioon, haridus, statistika										1	1	1							
Transport	1		1																
Vahekohtuklausel															1				
Välis- ja julgeolekupoliitika										3	2	1	4	4					
Äriühinguõigus	4	1	2	3	2	1	1			1			3	1	3				
Ühenduste omavahendid			2	2															
Kokku	13	2	6	2	12	4	2	10	4	6	2	17	4	13	0	15	6	7	2

Esimese Astme Kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamist kiirendatud menetluses võib otsustada kodukorra artikli 76a alusel. See säte on kohaldatav alates 1. veebruarist 2001.

Kategooria „lõpetatud“ alla kuuluvad järgmised juhtumid: taotluse tagasivõtmine, hagist loobumine ning juhtumid, kui hagi lahendatakse määruusega veel enne kiirendatud menetluse taotluse suhtes otsuse tegemist.

Muu**15. Euroopa Kohtusse edasi kaevatud Esimese Astme Kohtu lahendid (1989–2008)**

	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Edasikaevatud kohtulahendite arv ¹	Edasikaevatud kohtulahendite protsent
1989			
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	24	86	28%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	142	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	214	31%
1999	60	178	34%
2000	68	215	32%
2001	69	214	32%
2002	47	212	22%
2003	67	254	26%
2004	53	241	22%
2005	64	272	24%
2006	77	265	29%
2007	76	272	28%
2008	83	321	26%

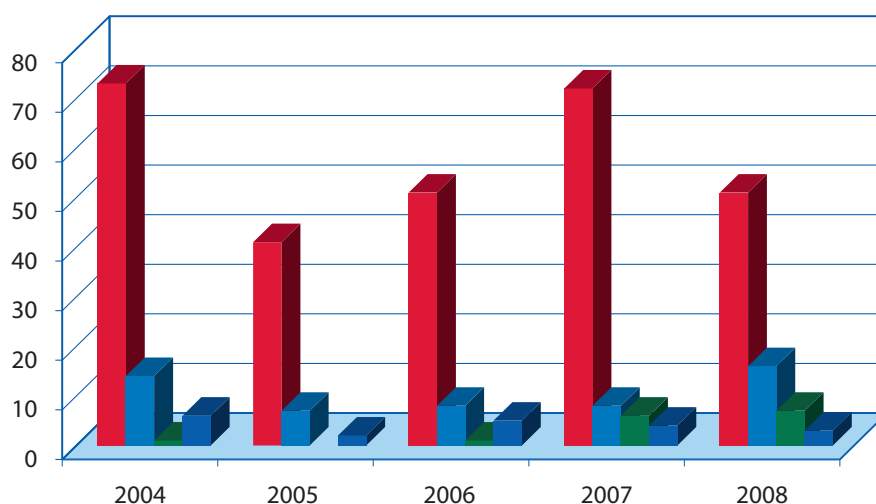
¹ Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv – vastuvõetamatust, ajutisi meetmeid, kohtuasja raugemist ja menetluse astumise tagasilükkamist käsitlevad kohtuotsused ja -määrused –, mille kaebetähtaeg on möödunud või mis kaevati edasi.

Muu
16. Euroopa Kohtule esitatud edasikaebuste jaotus vastavalt menetluse liigile (2004–2008)

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Edasikaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Edasikaebuste protsent	Edasikaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Edasikaebuste protsent	Edasikaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Edasikaebuste protsent	Edasikaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Edasikaebuste protsent	Edasikaebused	Vaidlustatavad kohtulahendid	Edasikaebuste protsent
Muud hagid	41	114	36%	37	120	31%	46	146	32%	52	163	32%	51	190	27%
Intellektuaalomand	7	45	16%	16	71	23%	18	59	31%	14	63	22%	23	100	23%
Avalik teenistus	5	82	6%	11	81	14%	13	60	22%	10	46	22%	9	31	29%
Kokku	53	241	22%	64	272	24%	77	265	29%	76	272	28%	83	321	26%

Muu**17. Euroopa Kohtule esitatud edasikaebuste tulemused (2008)**
(kohtuotsused ja -määrused)

	Edasikaebus jäetud rahuldamata	Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta	Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	Registrist kustutamine / kohtuasja raugemine	Kokku
Institutsiooniline õigus	7	2	1		10
Intellektuaalomand	13	2		2	17
Isikute vaba liikumine	1				1
Kalanduspoliitika		3			3
Kapitali vaba liikumine		1			1
Kaubandus- ja rahanduspoliitika	1				1
Keskond ja tarbijakaitse	4	1		1	6
Konkurents	4		1		5
Personalieeskirjad	8	2			10
Põllumajandus	1	1			2
Regionaalpoliitika	1				1
Riigiabi	5	2	5		12
Teenuste osutamise vabadus					
Tolliliit	1	1			2
Välis- ja julgeolekupoliitika		1			1
Välissuhted	4				4
Äriühinguõigus					
Ühenduste omavahendid					
Ühine tollitariifistik	1				1
Kokku	51	16	7	3	77

Muu**18. Euroopa Kohtule esitatud edasikaebuste tulemused (2004–2008)**

- Edasikaebus jäetud rahuldamata
- Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta
- Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega
- Registrist kustutamine / kohtuasja raugemine

	2004	2005	2006	2007	2008
Edasikaebus jäetud rahuldamata	73	41	51	72	51
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta	14	7	8	8	16
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	1		1	6	7
Registrist kustutamine / kohtuasja raugemine	6	2	5	4	3
Kokku	94	50	65	90	77

III peatükk

Europa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus

A. Avaliku Teenistuse Kohtu tegevus 2008. aastal

President Paul Mahoney

1. 2008. aasta osas väärrib märkimist esimene Avaliku Teenistuse Kohtu liikmete osaline asendamine, mis viiakse läbi kolme aasta järel. Erandina Euroopa Kohtu põhikirja lisa artikli 2 teise lõigu esimeses lauses sätestatust lõppes Avaliku Teenistuse Kohtu kolme liikme ametiaeg pärast nende ametiaja esimese kolme aasta möödumist, s.o 30. septembril 2008. Euroopa Liidu Nõukogu pikendas 27. juuni 2008. aasta otsusega kolme kõnealuse kohtuniku ametiaega. 24. septembril 2008 valiti P. Mahoney tagasi Avaliku Teenistuse Kohtu presidendiks ning H. Kanninen valiti teise ja S. Gervasoni esimese koja esimeheks.

2. 1998. aastast alates on avaliku teenistuse valdkonnas esitatud hagide arv aastas pidevalt tõusnud (välja arvatud mõningane stabiliseerumine 2001. ja 2002. aastal). 2008. aastal, mil saabus 111 uut hagiavaldust, oli esimest korda kümne aasta jooksul esitatud hagide arv märgatavalt väiksem võrreldes eelneva aastaga (2007. aastal 157). Seda on ilmselgelt vara käsitada kui pöördpunkti ühenduse avaliku teenistuse vaidluste arvu suurenemise suundumuses, mis on olnud viimastele aastatele iseloomulik, kuid üheks sellise arengu põhjustajaks võib olla 1. novembril 2007 Avaliku Teenistuse Kohtu kodukorraga jõustunud reegel, mille kohaselt kohtuvaidluse kaotanud pool on kohustatud hüvitama kohtukulud.

2008. aastal menetles Avaliku Teenistuse Kohus lõpuni 129 kohtuasja. Lõpetatud ja saabunud kohtuasjade vaheline suhtarv on seega positiivne, mis tähendab seda, et esimest korda Avaliku Teenistuse Kohtu loomisest alates on poolleiolevate kohtuasjade arv veidi vähenenud (2008. aastal 217 ja 2007. aastal 235).

2008. aastal lõppes 53% kohtuasjadest kohtuotsuse ja 47% kohtumääruse tegemisega. Keskmine menetlusaeg on kohtuotsuste puhul 19,7 kuud ja kohtumääruste puhul 14 kuud, mis näitab, et kohtuasja keskmine menetlusaeg on viimase aastaga võrreldes veidi pikenenud. Esimese Astme Kohtusse kaevati edasi 37 Avaliku Teenistuse Kohtu lahendit, mis moodustab 37% edasikaevatavatest kohtulahenditest ja 35% kõikidest lõpetatud kohtuasjadest, milles ei arvestata ühe menetluspoole hagist loobumist. Esimese Astme Kohus tühistas seitse Avaliku Teenistuse Kohtu lahendit.

3. Käesoleval aastal püüdis Avaliku Teenistuse Kohus taas kord järgida seadusandja üleskutset hõlbustada vaidluste lahendamist kompromissiga igas menetluse staadiumis. Sellest tulenevalt suudeti kohtu algatusel lõpetada kompromissiga seitse kohtuasja, mis enamasti leidis aset kas ettekandja-kohtuniku korraldatud mitteametlikul kohtumisel või kohtuistungil.¹

4. Lõpetuseks vajab märkimist, et 2008. aastal töötas Avaliku Teenistuse Kohus lõplikult välja oma menetluslikud vahendid ja 1. mail 2008 jõustusid praktilised juhised pooltele.

¹ Ühe näitena kohtu algatusel vaidluse kompromissiga lahendamise kohtuistungil päeval vt 4. septembri 2008. aasta määrus kohtuasjas F-81/06: *Duyster vs. komisjon*: et hüvitada ebamugavused, mis kohtuasjas arutluse all olnud teatavate sündmustega hagejale tekitati, kohustus kostja maksma asjaomasele isikule ühekorde summa 2000 eurot ning allkirjastama, lisama hageja isikutoimikusse ja saatma hagejale tema jaoks ette valmistatud kirja.

Juhised sisaldavad muu hulgas vormi, mille kasutamine on tasuta õigusabi taotluse vormi esitamisel kohustuslik, ning juhust tasuta õigusabi taotlejatele.

5. Järgnev kokkuvõte annab ülevaate kõige tähtsamatest kohtulahenditest sel aastal, käsitledes üksteise järel seaduslikkuse ja kahju hüvitamisega seotud vaidlusi (I), ajutiste meetmete kohaldamisega seotud vaidlusi (II) ja tasuta õigusabi taotlusi (III).

I. Seaduslikkuse ja kahju hüvitamisega seotud vaidlused

Käesolevas jaotises tulevad vaatluse alla kõige märkimisväärsemad lahendid menetlusküsimuste, kohtuasja sisu ja kohtukuludega seonduvalt.

Menetlusküsimused

1. Avaliku Teenistuse Kohtu pädevus

Kohtuasjas *Domínguez González vs. komisjon* (12. novembri 2008. aasta määrus kohtuasjas F-88/07) tuli Avaliku Teenistuse Kohtul lahendada vaidlus, mis oli tekkinud seoses töölepingu täitmise, millele kohaldati Belgia õigust ja mis sisaldas tingimust Belgia kohtute kohtualluvuse määramise kohta ning mille ese oli tehnilise abi andmine kolmandatele riikidele antava humanitaarabi raames. Olles teinud kindlaks, et kõnealusele lepingule liikmesriigi õiguse, mitte ühenduste muude teenistujate teenistustingimuste (edaspidi „teenistustingimused“) kohaldamine vastab kostja õigustatud huvile ega kujuta endast menetluse kuritarvitamist, leidis Avaliku Teenistus Kohus, et tal puudub kõnealuse lepingu täitmise seoses tekkinud vaidluse lahendamiseks pädevus.

2. Vastuvõetavuse tingimused

21. veebruari 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-4/07: *Skoulidi vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus esiteks, et isikut kahjustava meetme olemasolu korral saab institutsiooni tegevus selle meetme võtmiseks olla kahju hüvitamise hagi – mille kohtueelne menetlus algab Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) artikli 90 lõike 1 kohase taotluse esitamisega – aluseks ainult siis, kui vastav tegevus on isikut kahjustavast meetmest lahutamatu; teiseks selgitas kohus, et puhtalt kahju hüvitamise hagi raames võib ametnik nõuda teda kahjustava meetmega talle põhjustatud kahjulike tagajärgede heastamist ilma selle akti tühistamist taotlemata, tingimusel et ta algatab asjaomase akti suhtes personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 kohase kaebuse esitamisega kohtueelse menetluse, mille puhul tuleb järgida nimetatud sättes määratud kolmekuulist tähtaega, sõltumata sellest, kas hageja nõuab varalise kahju hüvitamist või – nagu kõneolevas asjas – mittevaralise kahju hüvitamist.

23. aprilli 2008. aasta otsustes kohtuasjas F-103/05: *Pickering vs. komisjon* ja kohtuasjas F-112/05: *Bain jt vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus, et kuigi vastab tõele, et palgatõendeid peetakse üldiselt isikut kahjustavateks meetmeteks, kui nende alusel ilm-

Sisulised küsimused

Järgnevalt analüüsitakse selle aasta kõige märkimisväärsemaid kohtulahendeid, mis puudutavad üldpõhimõtteid, seejärel personalieeskirjade artiklite järjekorras ametnike õigusi ja kohustusi, karjääri, töötasu ja sotsiaalkindlustushüviti ning viimasena teenistustingimuste tõlgendamist.

1. Üldpõhimõtted

a) Õigusvastase haldusakti tühistamine

11. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-51/07: *Bui Van vs. komisjon** (mis on Esimese Astme Kohtusse edasi kaevatud), milles Avaliku Teenistuse Kohtul tuli tegeleda õigusvastase haldusakti tühistamise küsimusega, selgitas kohus, et sellise akti tühistamine peab toimuma mõistliku tähtaja jooksul, mida hinnatakse iga kohtuasja konkreetsete asjaolude alusel, nagu vaidluse olulisus huvitatud isiku jaoks, kohtuasja keerukus, asjaomaste poolte käitumine, asjassepuutuva aktiga subjektiivsete õiguste loomine või mitteloomine ning huvide tasakaal. Üldreeglina tuleb pidada mõistlikuks sellist tühistamise tähtaega, mis vastab hagi esitamise tähtajale, mis on sätestatud personalieeskirjade artikli 91 lõikes 3. Kuna see tähtaeg on siduv asutusele endale, tuleb võtta algushetkena arvesse selle akti vastuvõtmise kuupäeva, mille asutus kavatseb tühistada.

Lisaks otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et õigusvastase akti tühistamise otsus peab olema tehtud asjaomase ametniku kaitseõigust järgides. Vaadeldavas kohtuasjas leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et hageja õiguse olla ära kuulatud rikkumine ei saanud mõjutada vaidlustatud akti sisu, kuna hageja poolt Avaliku Teenistuse Kohtule esitatud märkused ei sisaldanud mingit täiendavat teavet võrreldes sellega, mis komisjonil oli juba olemas. Avaliku Teenistuse Kohus leidis seevastu, et hageja õiguse olla ära kuulatud rikkumisega jättis komisjon teenistuskohustused täitmata, mis toob kaasa tema vastutuse.

b) Ühenduse kohtu otsuse täitmine

24. juuni 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-15/05: *Andres jt vs. EKP** otsustas Avaliku Teenistuse Kohtu täiskogu, et juhul kui tühistava kohtuotsuse täitmine toob kaasa erilisi raskusi, võib asjaomane institutsioon teha vajalikud otsused, et hüvitada õiglaselt huvitatud isikutele tühistatud otsusega põhjustatud kahju. Sellisel juhul võib administratsioon pidada nimetatud isikutega läbirääkimisi, et püüda jõuda kokkuleppele, mis tagab neile õiglase hüvitise õigusvastasuse eest, mille ohvriks nad on langenud. Mis puutub kohtuotsuse täitmisse, millega tunnistatakse Euroopa Keskpanga töötajate palga korrigeerimise menetlus konkreetse aasta kohta õigusvastaseks põhjusel, et personalikomiteega ei ole korrapäraselt ja piisavalt konsulteeritud, siis on õiglane ja mõistlik lahendus teha kompromiss, mis seisneb esiteks selles, et konsultatsiooni laiendatakse järgnevatele aastatele, mil seda samuti ei toimunud, ja võetakse arvesse mõningad parandatud andmed, kui see on töötajatele kasulik, ning teiseks selles, et konsulteerimise tulemusena saavutatud palgatõusu

3. Ametniku karjäär

a) Töölevõtmine

Avaliku Teenistuse Kohtul oli võimalus selgitada mitmesuguseid konkursside valdkonnas kohaldatavaid reegleid.

22. mai 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-145/06: *Pascual-García vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus, et asjaolu, et teadusuuringud võisid anda panuse kandidaadi haridusse ja anda talle hiljem võimaluse saada doktorikraad, ei saa iseenesest takistada sellise tegevuse kvalifitseerimist töökogemusena konkursiteate tähenduses.

11. septembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-127/07: *Coto Moreno vs. komisjon* otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et hinnangud, mis konkursikomisjon kandidaatide teadmiste ja sobivuse hindamisel annab, ei allu kohtu kontrollile. See ei kehti aga numbrites väljendatud hinnete ja kirjalikus vormis antud konkursikomisjoni hinnangute vahelise vastavuse kohta. Kõnealune vastavus, mis tagab kandidaatide võrdse kohtlemise, on üheks konkursikomisjoni tööd reguleerivaks normiks, mille järgimist peab kontrollima kohus. Lisaks võib ühenduse kohus kontrollida numbrites väljendatud hinde ja kirjalikus vormis antud hinnangu vahelist vastavust, sõltumata konkursikomisjoni poolt kandidaatide tulemustele antud hinnangust, mida kohus keeldub kontrollimast, tingimusel et vastavuse kontroll piirdub ilmselge vastuolu puudumise kontrollimisega.

14. oktoobri 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-74/07: *Meierhofer vs. komisjon** selgitas Avaliku Teenistuse Kohus suulise katse kohta tehtud konkursikomisjoni otsuse põhjendamisega seoses, et kui hagejale antakse ainult üks individuaalne elimineeriv hinne, ei tähenda see asjaomase kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvesse võtmata, et tegemist on ebapiisava põhjendamisega. Käesolevas asjas märkis Avaliku Teenistuse Kohus, et kuna kostja keeldus täitmast mõningaid menetlust korraldavaid meetmeid, ei saanud kohus selle tagajärjel teostada täielikku kontrolli.

b) Hindamine

6. märtsi 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-46/06: *Skareby vs. komisjon* (mis on Esimese Astme Kohtusse edasi kaevatud) tuletas Avaliku Teenistuse Kohus meelde, et komisjoni vastu võetud personalieeskirjade artikli 43 üldiste rakendussätete artikli 8 lõike 5 neljandast lõigust tuleneb, et administratsioon on kohustatud kindlaks määrama teenistujale kohaldatavad eesmärgid ja hindamiskriteeriumid. Selle sätte kohaselt peab hindaja ja teenistuja vaheline ametlik vestlus, mis viiakse läbi iga hindamisperioodi alguses, hõlmama mitte ainult selle teenistuja tulemuste hindamist viiteperioodil, vaid ka eesmärkide seadmist viiteperioodile järgnevas aastaks. Need eesmärgid võetakse aluseks tulemuslikkuse hindamisel.

c) Edutamine

31. jaanuaril 2008 tehtud neljas kohtuotsuses (kohtuasi F-97/05: *Buendía Sierra vs. komisjon*, kohtuasi F-98/05: *Di Bucci vs. komisjon*, kohtuasi F-99/05: *Wilms vs. komisjon* ja kohtuasi F-104/05: *Valero Jordana vs. komisjon*) otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et kui puuduvad õigusnormid, mis kalduvad kõrvale põhimõttest, et määruses nr 723/2004, millega muudetakse alates 1. maist 2004 ametnike personalieeskirju ja muude teenistujate teenistustingimusi, sisalduvaid uusi eeskirju saab kohe kohaldada, on nimetatud määrusega muudetud personalieeskirjade artikli 45 lõige 1 selle määruse jõustumisest kohe kohaldatav. Järelikult ei saanud komisjon 2004. aasta novembris kohaldada õiguspäraselt vanade personalieeskirjade artikli 45 lõiget 1, mis kõnealuse määrusega oli tühistatud, et teha otsus, millega kinnitati ametnikule 2004. aasta edutamisperioodil antud teenetepunktide kogusumma, ning otsus teda sellel aastal mitte edutada.

11. detsembril 2008 tehtud neljas kohtuotsuses kohtuasjades F-58/07: *Collotte vs. komisjon*, F-66/07: *Dubus ja Leveque vs. komisjon*, F-92/07: *Evraets vs. komisjon* ja F-93/07: *Acosta Iborra jt vs. komisjon* sedastas Avaliku Teenistuse Kohus, et personalieeskirjade artikli 45 lõiget 2, mis sätestab ametniku kohustuse tõestada enne esimest edutamist oma suutlikkust töötada kolmandas keeles, ei saa kohaldada enne, kui on jõustunud artikli 45 lõikes 2 ette nähtud ühised rakenduseeskirjad.

d) Uus karjäärstruktuur

i) Korrutustegur

4. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas F-22/07: *Lafili vs. komisjon* (mis on Esimese Astme Kohtusse edasi kaevatud) käsitles muu hulgas personalieeskirjade XIII lisa artikli 7 lõike 7 neljanda lause tõlgendamist seoses sellega, milline mõju võib olla palgaastme ümbernimetamisel enne 1. maid 2004 töölevõetud ametnike töötasule. Selles küllaltki tehnilises kohtuotsuses eelistatakse tõlgendust, mis on kooskõlas uute normide – käesoleval juhul reformi käigus muudetud personalieeskirjad – kohe kehtima hakkamise põhimõttega. Otsuses leitakse iseäranis, et „olemuselt peaks üleminekumeetmete eesmärk olema hõlbustada vanadelt normidelt uutele normidele üleminekut, et kaitsta seeläbi omandatud õigusi, kuid samas mitte säilitada vanade normide kehtivust ühe ametnike kategooria kasuks olukordade suhtes, mis tekivad tulevikus, nagu näiteks kõrgemale palgajärgule tõusmine uues karjäärstruktuuris“. Veel märgitakse, et „kui sätete sõnastus on mitmeti mõistetav, mis annab võimaluse erinevateks tõlgendusteks, nagu on tehtud käesolevas kohtuasjas, tuleb eelistada tõlgendust, millega on võimalik vältida taolist ametnike erinevat kohtlemist“.

ii) Atesteerimismenetlus

Eespool viidatud kohtuotsuses *Putterie-De-Beukelaer vs. komisjon* sedastas Avaliku Teenistuse Kohus, et hindamismenetlus, mis on sätestatud komisjoni vastu võetud personalieeskirjade artikli 43 üldistes rakendussätetes, ja atesteerimismenetlus, mis on sätestatud komisjoni 7. aprilli 2004. aasta otsuses atesteerimismenetluse rakendamise korra kohta, on

erinevad menetlused, mis lähtuvad erinevast korrast. Kui kinnitaja on pädev karjääriarendusguaruande heaks kiitma, siis ametisse nimetav asutus peab tingimusel, et apellatsiooni korras hindaja ei ole aruannet muutnud, igas atesteerimismenetluse staadiumis atesteerimise avalduste kohta otsuse tegema. Eeskätt tuleb vastaval asutusel, s.o hindamismenetluse kinnitajaks mitteoleval asutusel hinnata olemasolevate karjääriarengu aruannete alusel atesteerimist taotlevate isikute töökogemust ja teeneid.

21. veebruari 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-19/06: *Semeraro vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus, et komisjoni 11. mai 2005. aasta otsuse, mis käsitleb 2005. aasta atesteerimisel kohaldatavaid palgaastmekriteeriume, punkt 1.1 – mille kohaselt atesteeritavate ametnike nimekirja kandmiseks peab karjääriarengu aruandes olema tunnustatud ametniku eeldusi – ületab antud volituse piirid, mille alusel ametisse nimetav asutus määrab atesteeritavate ametnike nimekirja koostamiseks kriteeriumide väärtuse ja nende arvestamise pärast ühise atesteerimiskomisjoni arvamuse saamist.

4. Ametniku töötasu ja sotsiaalkindlustushüvitised

2. detsembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-131/07: *Baniel-Kubnova jt vs. parlament* otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et ajutised teenistujad ja/või abiteenistujad, kes on saanud päevaraha ja seejärel osaliselt või täies ulatuses sisseseadmistoetust (alalise elukohta teenistuskohata üleviimist tõendavate dokumentide alusel), ei saa hiljem katseajal oleva ametnikuna samas teenistuskohas töölevõtmisel päevaraha uuesti taotleda. Päevaraha on ette nähtud ametnikele ja teenistujatele, kes peavad personalieeskirjade artikli 20 nõuete täitmiseks elukohta vahetama, kuid hagejad sellele tingimusele ei vastanud, sest nad olid juba oma elukohta vahetanud ning seda ka sisseseadmistoetuse taotlemisel tõendanud.

5. Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimused

a) Lepingulise teenistuja palgaastme määramine

11. detsembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-136/06: *Reali vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus, et nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta ei piira kaalutusõigust, mis kuulub institutsioonile diplomite kaalukuse võrdlemisel töölevõtmise poliitika raames. Direktiivi 89/48 mõistes viiakse diplomite võrdlemine läbi eri liikmesriikides reguleeritud teatavatel tegevusaladel töötamiseks. Sellist hindamist ei või segamini ajada eri liikmesriikides omandatud kvalifikatsioonide akadeemilise taseme hindamisega, et määrata kindlaks ametikohale vastav palgaaste Euroopa ühenduste institutsioonis.

b) Komisjoni 28. aprilli 2004. aasta otsus komisjoni teenistuses olevate mittealaliste töötajate teenistusaja maksimaalse kestuse kohta

26. juuni 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-54/07: *Joseph vs. komisjon* selgitas Avaliku Teenistuse Kohus seoses komisjoni 28. aprilli 2004. aasta otsusega komisjoni teenistuses olevate

B. Avaliku Teenistuse Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 31. detsembril 2008)

Vasakult paremale:

kohtunikud H. Tagaras ja H. Kreppel; koja esimees H. Kanninen; president P. Mahoney; koja esimees S. Gervasoni; kohtunikud I. Boruta ja S. Van Raepenbusch; kohtusekretär W. Hakenberg.

1. Avaliku Teenistuse Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Paul J. Mahoney

Sündinud 1946; õpingud õigusteaduse alal (*Master of Arts*, Oxfordi ülikool, 1967; *Master of Laws*, University College London, 1969); õppejõud, University College London (1967–1973); *barrister* (London, 1972–1974); ametnik, vanemametnik Euroopa Inimõiguste Kohtus (1974–1990); külalisprofessor Kanadas Saskatoonis Saskatchewan ülikoolis (1988); Euroopa Nõukogu personalijuht (1990–1993); osakonnajuhataja (1993–1995); asekohtusekretär (1995–2001); Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtusekretär (2001–september 2005); Avaliku Teenistuse Kohtu president alates 6. oktoobrist 2005.

Horstpeter Kreppel

Sündinud 1945; ülikooliõpingud Berliinis, Münchenis, Maini-äärses Frankfurdis (1966–1972); esimene riigieksam (1972); kohtuniku-praktika Maini-äärses Frankfurdis (1972-1973 ja 1974-1975); Collège d'Europe Brugges (1973-1974); teine riigieksam (Maini-äärne Frankfurt, 1976); tööhõiveameti õigusnõunik ning advokaat (1976); töökohtu kohtunik (Hesseni liidumaa, 1977–1993); õppejõud Maini-äärse Frankfurdi Fachhochschule für Sozialarbeit'is ja Wiesbadeni Verwaltungsfachhochschule's (1979–1990); siseriiklik ekspert Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituses (1993–1996 ja 2001–2005); sotsiaalküsimuste atašee Saksamaa Liitvabariigi suursaatkonnas Madridis (1996–2001); Maini-äärse Frankfurdi töökohtu kohtunik (veebbruar–september 2005); Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Irena Boruta

Sündinud 1950; Wrocław'i ülikooli õigusteaduste diplom (1972); õigusteaduste doktor (Łodz, 1982); advokaat, Poola Vabariigi advokatuuri liige (alates 1977); külalisteadlane (Paris X ülikool, 1987-1988; Nantes'i ülikool, 1993-1994); Solidarnośći ekspert (1995–2000); Euroopa töö- ja sotsiaalõiguse õppejõud Łodzi ülikoolis (1997-1998 ja 2001–2005); Varssavi kõrgema kaubanduskooli professor (2002); tööõiguse ja sotsiaalkindlustusõiguse professor Varssavi Kardinal Stefan Wyszyński ülikoolis (2002–2005); töö- ja sotsiaalasjade abiminister (1998–2001); Poola Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste komisjoni liige (1998–2001); Poola valitsuse esindaja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni juures (1998–2001); mitme Euroopa töö- ja sotsiaalõiguse alase teose autor; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Heikki Kanninen

Sündinud 1952; Helsingi kõrgema kommertskooli ja Helsingi ülikooli õigusteaduskonna diplom; Soome kõrgema halduskohtu õigusnõunik; avaliku teenistuse õiguskaitse reformiga tegeleva komitee peasekretär; kõrgema halduskohtu vanemametnik; haldusvaidluste reformiga tegeleva komitee peasekretär, justiitsministeeriumi õigusloome talituse nõunik; EFTA Kohtu asekohtusekretär; Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik; kõrgema halduskohtu kohtunik (1998–2005); põgenike vaidlusi läbivaatava komisjoni liige; Soome kohtuasutuste arendamise komitee asepresident; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Haris Tagaras

Sündinud 1955; õigusteaduste diplom (Thessaloníki ülikool, 1977); eridiplom Euroopa õiguse alal (Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles, 1980); õigusteaduste doktor (Thessaloníki ülikool, 1984); jurist-lingvist Euroopa Ühenduste Nõukogus (1980–1982); Thessaloníki rahvusvahelise kaubandusõiguse ja Euroopa õiguse keskuse teadlane (1982–1984); Euroopa Ühenduste Kohtu ja Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (1986–1990); ühenduse õiguse, rahvusvahelise eraõiguse ja inimõiguste professor Ateena Panteioni ülikoolis (alates 1990); justiitsministeeriumi välisnõunik Euroopa asjade alal ja Lugano konventsiooni alalise komitee liige (1991–2004); riikliku konkurentsialase komisjoni liige (1999–2005); telekommunikatsiooni ja posti puudutava riikliku komisjoni liige (2000–2002); Thessaloníki advokatuuri liige, advokaat kassatsioonikohtus; Euroopa advokaatide liidu (UAE) asutajaliige; rahvusvahelise võrdleva õiguse akadeemia liige; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Sean Van Raepenbusch

Sündinud 1956; õigusteaduste diplom (université libre de Bruxelles, 1979); eridiplom rahvusvahelise õiguse alal (Brüssel, 1980); õigusteaduste doktor (1989); Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles'i õigustalituse jurist (1979–1984); Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (sotsiaalküsimuste peadirektoraat, 1984–1988); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse teenistuja (1988–1994); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1994–2005); õppejõud Charleroi ülikoolis (rahvusvaheline sotsiaalõigus ja Euroopa õigus, 1989–1991), Mons-Hainaut' ülikoolis (Euroopa õigus, 1991–1997), Liège'i ülikoolis (Euroopa avaliku teenistuse õigus 1989–1991; Euroopa Liidu institutsiooniline õigus 1995–2005; Euroopa sotsiaalõigus 2004–2005); mitu Euroopa sotsiaalõiguse ja Euroopa Liidu konstitutsiooniõiguse teemalist publikatsiooni; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Stéphane Gervasoni

Sündinud 1967; Grenoble'i Institut d'études politiques'i diplom (1988) ja École nationale d'administration'i diplom (1993); Conseil d'État' liige (*rapporteur* kohtuvaidluste osakonnas 1993–1997, sotsiaalküsimuste osakonnas 1996–1997; *maître des requêtes* (1996–2008); riiginõukogu liige (alates 2008); õppejõud Pariisi Institut d'études politiques'is (1993–1995); valitsuse komissar cassation des pensions'i erikomisjonis (1994–1996); õigusnõunik avaliku teenistuse ministeeriumis ja Pariisi linnavalitsuses (1995–1997); Yonne'i departemangu prefektuuri peasekretär, Auxerre'i linnajao abiprefekt (1997–1999); Savoie departemangu prefektuuri peasekretär, Chambéry linnajao abiprefekt (1999–2001); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (september 2001–september 2005); NATO vaidluste lahendamise komisjoni koosseisuline liige (2001–2005); Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Waltraud Hakenberg

Sündinud 1955; õpingud Regensburgi ja Genfi ülikooli õigusteaduskonnas (1974–1979); esimene riigieksam (1979); Euroopa Ühenduse õiguse magistriõpingud Collège d'Europe'is Brugges (1979–1980); õigusteaduse praktikant Regensburgis (1980–1983); õigusteaduste doktor (1982); teine riigieksam (1983); advokaat Münchenis ja Pariisis (1983–1989); Euroopa Ühenduste Kohtu ametnik (1990–2005); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (kohtunik P. Janni kabinetis, 1995–2005); õppejõud mitmes Saksamaa, Austria, Šveitsi ja Venemaa ülikoolis; Saarimaa ülikooli auprofessor (alates 1999); mitme õiguslase komisjoni, ühenduse ja komitee liige; arvukate ühenduse õigust ja ühenduse menetlusõigust käsitlevate publikatsioonide autor; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtusekretär alates 30. novembrist 2005.

2. Protokolliline järjestus

1. jaanuarist kuni 30. septembrini 2008

P. MAHONEY, Avaliku Teenistuse Kohtu president

H. KREPPEL, koja esimees

S. VAN RAEPENBUSCH, koja esimees

I. BORUTA, kohtunik

H. KANNINEN, kohtunik

H. TAGARAS, kohtunik

S. GERVASONI, kohtunik

W. HAKENBERG, kohtusekretär

1. oktoobrist kuni 31. detsembrini 2008

P. MAHONEY, Avaliku Teenistuse Kohtu president

H. KANNINEN, koja esimees

S. GERVASONI, koja esimees

H. KREPPEL, kohtunik

I. BORUTA, kohtunik

H. TAGARAS, kohtunik

S. VAN RAEPENBUSCH, kohtunik

W. HAKENBERG, kohtusekretär

C. Avaliku Teenistuse Kohtu statistika

Avaliku Teenistuse Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2005–2008)

Saabunud kohtuasjad

2. Kohtuasjade arvu protsent kostjaks olevate institutsioonide kaupa (2006–2008)
3. Kohtumenetluse keel (2006–2008)

Lõpetatud kohtuasjad

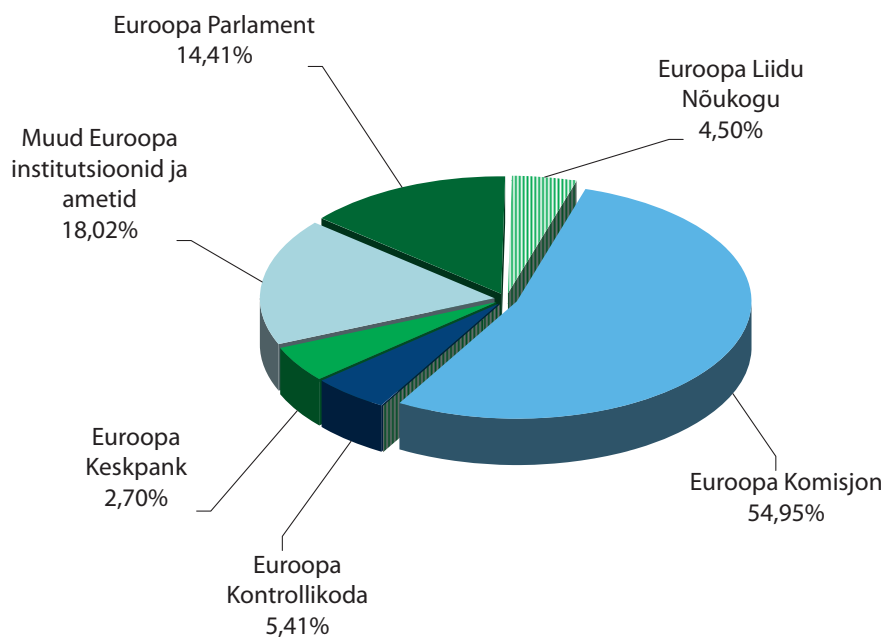
4. Kohtuotsused ja -määrused. Kohtukoosseis (2008)
5. Kohtulahendi sisu (2008)
6. Ajutiste meetmete kohaldamine. Kohtulahendi sisu (2006–2008)
7. Menetluse kestus kuudes (2008)

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

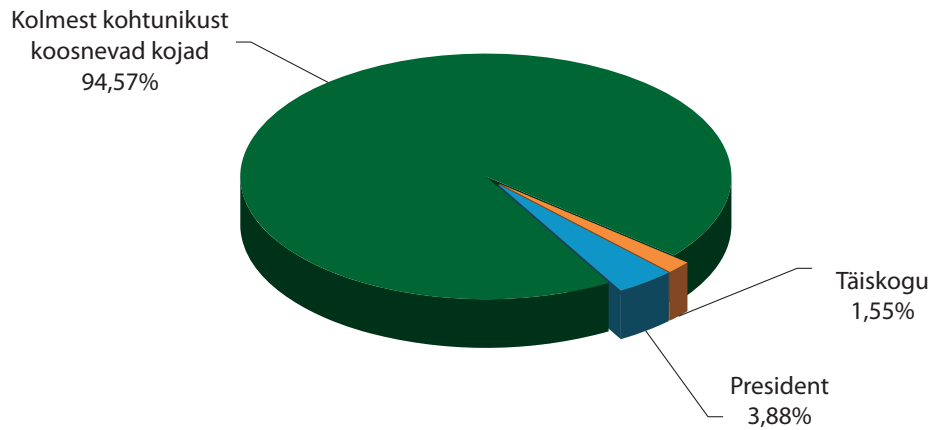
8. Kohtukoosseis (2006–2008)
9. Hagejate arv (2008)

Muu

10. Esimese Astme Kohtusse edasikaevatud Avaliku Teenistuse Kohtu lahendid (2006–2008)
11. Esimese Astme Kohtule esitatud edasikaebuste tulemused (2006–2008)

Saabunud kohtuasjad**2. Kohtuasjade arvu protsent kostjaks olevate institutsioonide kaupa (2006–2008)****Saabunud kohtuasjade arvu protsent (2008)**

	2006	2007	2008
Euroopa Parlament	7,14%	13,38%	14,41%
Euroopa Liidu Nõukogu	6,07%	3,82%	4,50%
Euroopa Komisjon	75,00%	50,96%	54,95%
Euroopa Kohus	3,57%	3,82%	–
Euroopa Kontrollikoda	1,79%	1,91%	5,41%
Euroopa Keskpank	1,07%	1,27%	2,70%
Muud Euroopa institutsioonid ja ametid	5,36%	24,84%	18,02%
Kokku	100%	100%	100%

Lõpetatud kohtuasjad**4. Kohtuotsused ja -määrused. Kohtukoosseis (2008)**

	Kohtuotsused	Kohtumäärused, mis lõpetavad menetluse ¹	Muud menetluse lõpetamised	Kokku
Täiskogu	2	–	–	2
President	–	5	–	5
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	66	55	1	122
Ainukohtunik	–	–	–	–
Kokku	68	60	1	129

¹ Millest 7 kohtuasja lõpetati kompromissiga.

Lõpetatud kohtuasjad 5. Kohtulahendi sisu (2008)

	Kohtuotsused			Kohtumäärused					Kokku
	Tervikuna rahuldatud hagid	Osaliselt rahuldatud hagid	Tervikuna rahuldamata jäetud hagid	(Ilmselgelt) vastuõetamatud või põhjendamatud hagid/taotlused	Kompromiss pärast Avaliku Teenistuse Kohtu sekkumist	Registri kustumine muudel alustel, kohtuasja raugemine või uueks arutamiseks saatmine	Rahuldatud taotlused (erimenetlused)	Muud menetluse lõpetamised	
Ametisse nimetamine/üleviimine	-	-	2	2	-	1	-	-	5
Distiplinaarmenetlused	-	-	1	2	-	-	-	-	3
Hindamine/edutamine	7	8	12	4	2	5	1	1	39
Konkursid	1	2	4	2	-	-	-	-	9
Pensionid ja invaliidisustoad	-	-	2	3	-	6	-	-	11
Sotsiaalkindlustus/kutsehaigus/õnnetused	1	1	1	1	-	2	-	-	6
Tölevõtmise/ametisse nimetamine/palgaastme määramine	1	6	4	5	-	2	-	-	18
Töötaja lepingu lõpetamine	-	-	3	1	-	1	-	-	5
Töötasu ja hüvitised	-	-	8	2	4	3	-	-	17
Töötajamüüdid/puhkused	-	2	2	1	1	-	-	-	6
Muu	-	-	-	8	-	1	1	-	10
Kokku	10	19	39	31	7	21	1	1	129

Lõpetatud kohtuasjad**6. Ajutiste meetmete kohaldamine. Kohtulahendi sisu (2006–2008)**

Rahuldatud ajutiste meetmete kohaldamise taotluste arv		Kohtulahendi sisu	
		Täielik või osaline rahuldamine	Rahuldamata jätmine
2006	2	–	2
2007	4	–	4
2008	4	–	4
Kokku	10	–	10

Lõpetatud kohtuasjad**7. Menetluse kestus kuudes (2008)**

Kohtuotsused		Keskmine kestus	Üldine keskmine
Avaliku Teenistuse Kohtusse saabunud kohtuasjad	56	16,9	19,7
Algselt Esimese Astme Kohtusse saabunud kohtuasjad ¹	12	32,6	
Kokku	68		
Kohtumäärused			
Avaliku Teenistuse Kohtusse saabunud kohtuasjad	55	11,3	14,0
Algselt Esimese Astme Kohtusse saabunud kohtuasjad ¹	6	38,3	
Kokku	61		
KÕIK KOKKU	129		17,0

Kestust väljendatakse kuudes ja kümnendikkuudes.

¹ Avaliku Teenistuse Kohtu tegevuse alustamisel saatis Esimese Astme Kohus Avaliku Teenistuse Kohtule 118 kohtuasja.

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

9. Hagejate arv (2008)

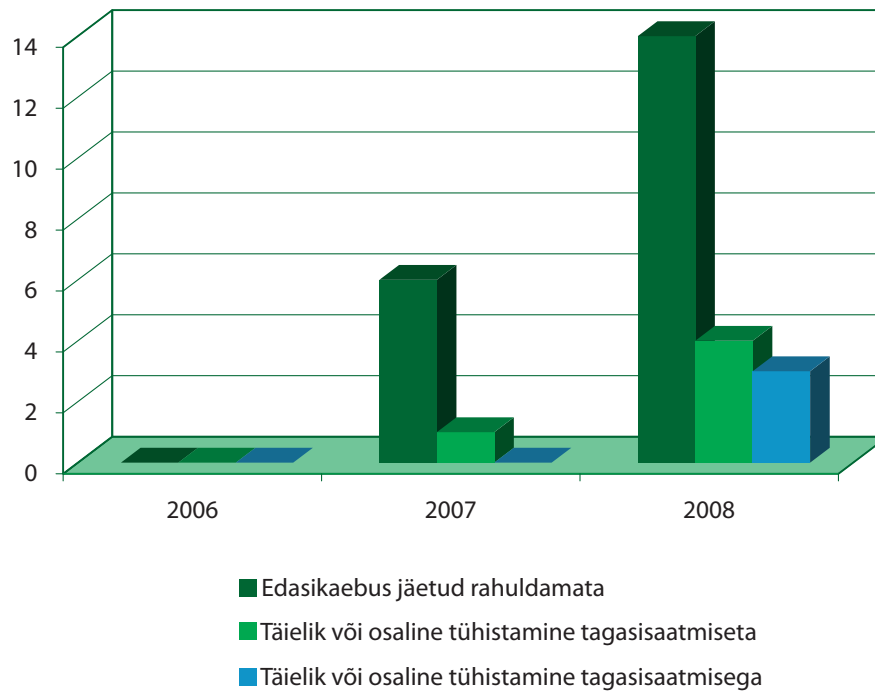
Kümme menetluses olevat kohtuasja, milles on suurim hagejate arv ühes kohtuasjas

Hagejate arv kohtuasjade kaupa	Valdkonnad
181	Personaleeskirjad – Töölevõtmine – Lepingulised töötajad – Lepingute kestus, uuendamine ja/või pikendamine määratud või määramata ajaks
143	Personaleeskirjad – Ametisse nimetamine – Enne uute personaleeskirjade jõustumist reservnimekirja kantud kandidaadid
108	EIP – Pension – Iga-aastane kohandamine
80	Personaleeskirjad – Parlamendi istungjärgu abiteenistujad – Ajutised töötajad – Ümberkvalifitseerimine määramata tähtajaga lepinguga lepingulisteks töötajateks
76	Personaleeskirjad – Ametisse nimetamine – Määratud tähtajaga lepingute ümberkvalifitseerimine üheks määramata tähtajaga lepinguks
59	Personaleeskirjad – Edutamine – 2005. aasta edutamisperiood – Uute personaleeskirjadega ette nähtud täiendavad palgaastmed
47	Personaleeskirjad – Lepingulised töötajad – Töölevõtmine – Valikumenetlus CAST27/Relex – Reservnimekirja kandmata jätmise
29	Personaleeskirjad – Lepingulised töötajad – Palgaastme ja töötasu läbivaatamine
27	Personaleeskirjad – Lastesõimede ja lasteaedade töötajad – Töötasu
21	Personaleeskirjad – Töötasu – Hüvitis pikendatud tööaja või vahetustega tööaja eest – Hüvitis töötajatele, kellel on regulaarne valveajakohustus – Personaleeskirjade artiklid 56a ja 56b

Mõiste „personaleeskirjad“ all on silmas peetud Euroopa ühenduste ametnike personaleeskirju ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimusi.

Hagejate koguarv kõikide menetluses olevate kohtuasjade kohta

	Hagejaid kokku	Menetluses olevaid kohtuasju kokku
2006	1652	228
2007	1267	235
2008	1161	217

Muu**11. Esimese Astme Kohtule esitatud edasikaebuste tulemused (2006–2008)**

	2006	2007	2008
Edasikaebus jäetud rahuldamata	–	6	14
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta	–	1	4
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	–	–	3
Kokku		7	21

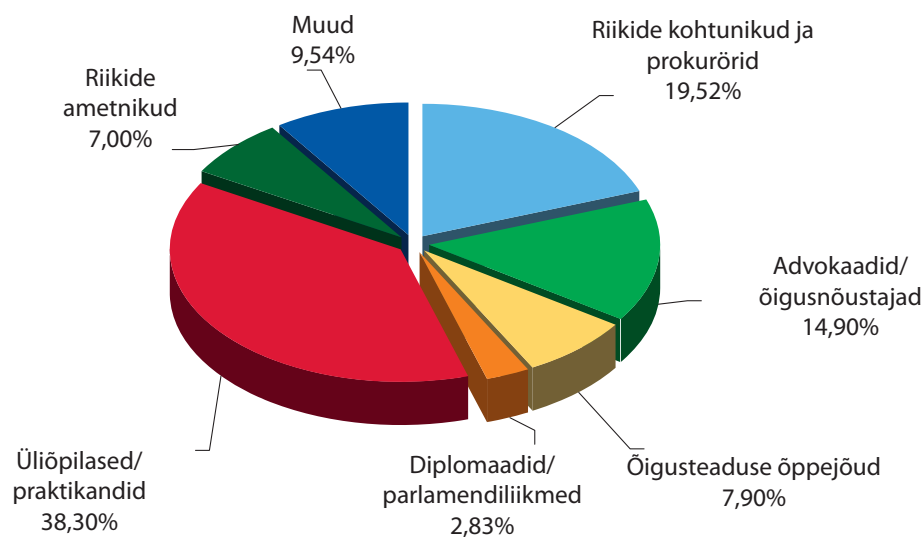
IV peatükk

Kohtumised ja külastused

B. Õppekülastused (2008)

1. Jaotus gruppide kaupa

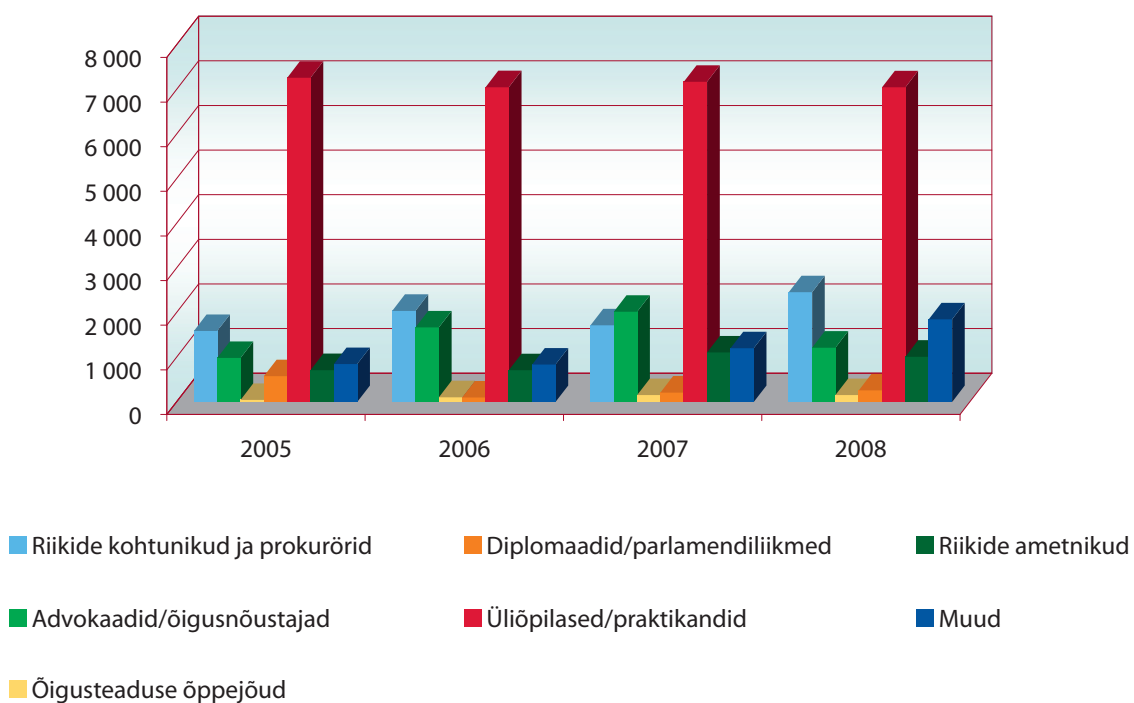
Gruppide arv

	Riikide kohtunikud ja prokurörid	Advokaadid/õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud	Diplomaadid/parlamendiliikmed	Üliõpilased/praktikandid	Riikide ametnikud	Muud	Kokku
Gruppide arv	131	100	53	19	257	47	64	671

Õpekülastused**3. Riikide kohtunikud (2008)**

	BE	BG	DK	DE	EE	EL	CY	LV	LT	LU	NL	PL	PT	UK	Kokku
Seminar	8	6	3	16	2	8	2	2	4	2	7	15	8	8	91

4. Külastajate arvu ja liigi muutumine ajas (2005–2008)

	Riikide kohtunikud ja prokurörid	Advokaadid/õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud	Diplomaadid/parlamendiliikmed	Üliõpilased/praktikandid	Riikide ametnikud	Muud	Kokku
2005	1595	989	48	581	7267	716	853	12049
2006	2044	1673	108	101	7056	714	840	12536
2007	1719	2025	157	213	7178	1111	1206	13609
2008	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14023

C. Pidulikud istungid

14. jaanuar	Pidulik istung kohtunik R. Schintgeni ametist lahkumise puhul
28. jaanuar	Pidulik istung Euroopa Kontrollikoja koosseisu osalise asendamise puhul
23. mai	Pidulik istung Euroopa Komisjoni uue liikme A. Vassiliou piduliku ametisseastumise puhul
30. juuni	Pidulik istung mälestuskõnede pidamiseks
7. juuli	Pidulik istung Euroopa Komisjoni uue liikme A. Tajani piduliku ametisseastumise puhul
15. september	Pidulik istung kohtunik J. Cooke'i ametist lahkumise ja K. O'Higgins'i Esimese Astme Kohtu kohtunikuna ametisseastumise puhul
4. detsember	Euroopa Kohtu uue kohtupalee avamise pidulik istung

D. Külastused ja osalemine ametlikel üritustel

Euroopa Kohus

11. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Cour de cassation'i pidulikul istungil Pariisis
12. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Malta euroalaga liitumise puhul Malta peaministri Lawrence Gonzi korraldatud tseremoonial Vallettas
16. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Rechtspolitischer Neujahrsempfang“ justiitsministeeriumis Berliinis
18. ja 19. jaanuar	Euroopa Kohtu delegatsioon osales Austria, Saksamaa ja Šveitsi konstitutsioonikohtute presidentide ning Euroopa Inimõiguste Kohtu presidendi ja Euroopa Ühenduste Kohtu presidendi kolmandal kollokviumil Viinis
22. ja 23. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu 27 liikmesriigi kohtute kohtunikele korraldatud kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste üldisel koolitusseminaril Alicantes
25. jaanuar	Euroopa Kohtu delegatsioon osales Euroopa Inimõiguste Kohtu pidulikul istungil Strasbourgis
25. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus kõrgema kassatsioonikohtu uue tööaasta avatseremoonial Roomas
25. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Inimõiguste Kohtu pidulikul istungil ja seminaril „Le rôle du consensus dans le système de la Convention européenne des droits de l'homme“ Strasbourgis
29. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Portugali ülemkohtu uue tööaasta pidulikult avatseremoonial Lissabonis
31. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Saksamaa Liitvabariigi justiitsministri Brigitte Zypriesi kutsel Bundesgerichtshof'i presidendi Günter Hirschi auks ja tema ametijärglase ametisseastumise puhul korraldatud pidulikult istungil Karlsruhes
24. veebruar	Euroopa Kohtu esindus Eesti Vabariigi 90. aastapäeva puhul Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvese korraldatud tseremoonial Tallinnas
12. märts	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Parlamendi 50. aastapäeva tähistamisel Strasbourgis
12. märts	Euroopa Kohtu esindus Poola Vabariigi Konstitutsioonikohtu igaaastasel üldkogul Varssavis
9. aprill	Euroopa Kohtu esindus Portugali konstitutsioonikohtu 25. aastapäeval Lissabonis

7. mai	Euroopa Kohtu esindus Austria konstitutsioonikohtu presidendi K. Korineki ametist lahkumise puhul Austria Vabariigi presidendi Hofburgis korraldatud pidulikul vastuvõtul Viinis
16. ja 17. mai	Euroopa Kohtu esindus Andorra konstitutsioonikohtu korraldatud teisel rahvusvahelisel konstitutsiooniõiguse alasel kollokviumil „Droit international et Constitutions nationales dans la jurisprudence des Cours constitutionnelles” Andorra la Vellas
28.–31. mai	Euroopa Kohtu delegatsioon osales FIDE kongressil Linzis
1. juuni	Euroopa Kohtu esindus Itaalia rahvuspüha puhul korraldatud tseremoonial Roomas
9. juuni	Euroopa Kohtu esindus arhitekt Dominique Perrault’ näituse avamisel Pompidou keskuses Pariisis
9. ja 10. juuni	Euroopa Kohtu esindus kollokviumil „Ways and means of strengthening the implementation at national level of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms” Stockholmis
15. ja 16. juuni	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse nõukogu koosolekul ja nimetatud ühenduse korraldatud kollokviumil Varssavis
30. juuni	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu liikmesriikide ülemkohtute presidentide võrgustiku kolmandal kollokviumil Ljubljanas
3. juuli	Euroopa Kohtu president osales kohtumisel Euroopa Liidu Nõukogu peadirektori ja õigusnõuniku J. C. Piri’sga ning Euroopa Parlamendi presidendi H. G. Pötteringiga Brüsselis
2. ja 3. september	Euroopa Kohtu delegatsioon osales Soome kõrgema halduskohtu 90. aastapäeva tähistamisel Helsingis
8. ja 9. september	Euroopa Kohtu esindus Hispaania ülemkohtu ja Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse koostöös korraldatud seminaril „Convergence des hautes juridictions administratives de l’Union européenne dans l’application du droit communautaire” Santanderis
10. ja 11. september	Euroopa Kohtu esindus Tšehhi Vabariigi Konstitutsioonikohtu asutamise 15. aastapäeva puhul korraldatud pidulikul istungil Brnos
16. september	Euroopa Kohtu esindus Portugali ülemkohtu 175. aastapäeva puhul korraldatud tseremoonial Lissabonis
22. september	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse delegatsiooni kohtumisel voliniku J. Barrot’ga Brüsselis, et arutada ühenduse tegevust ja tegevuse rahastamist

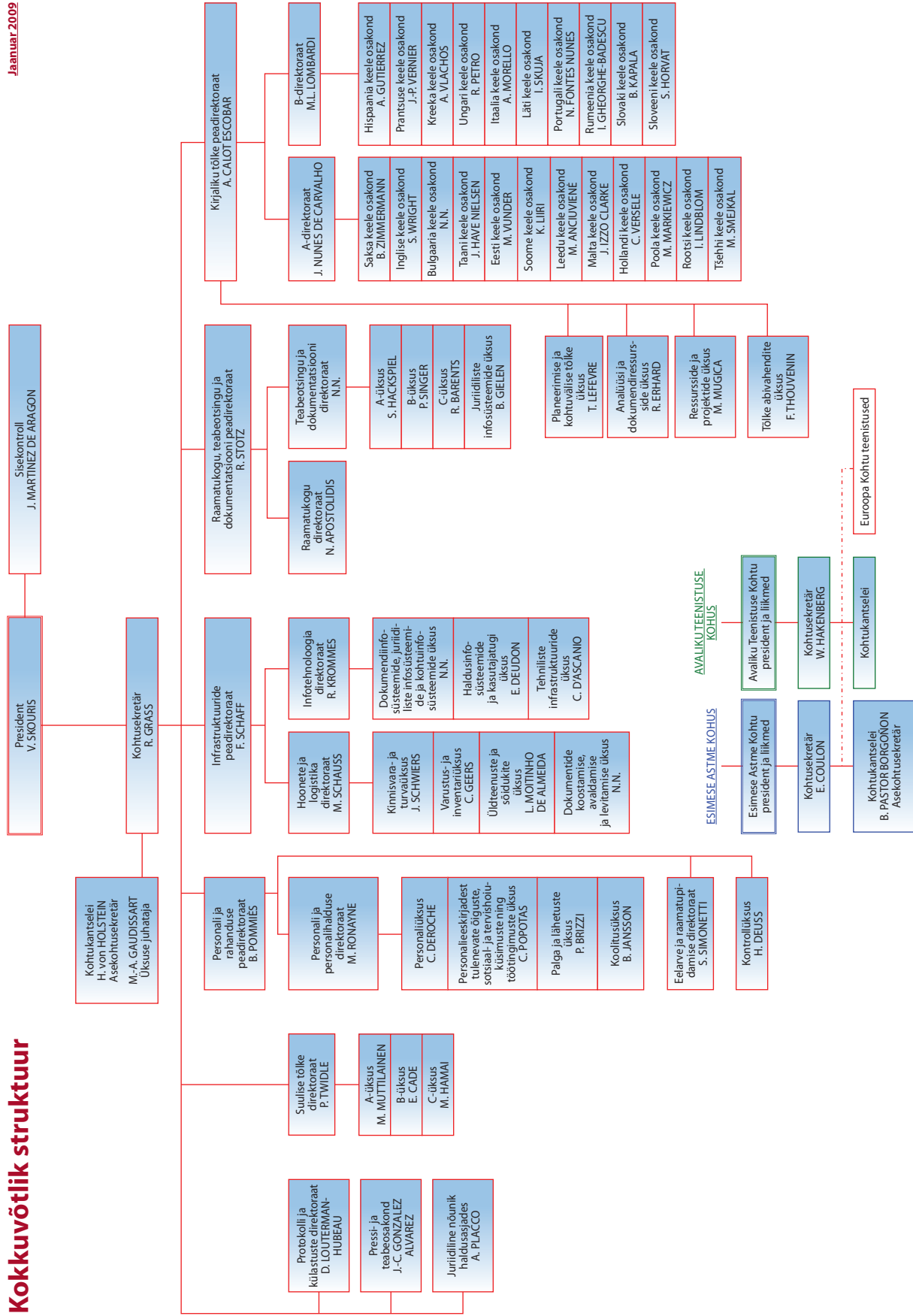
24. september	Euroopa Kohtu president osales suursaadiku ja Kreeka Vabariigi alalise esindaja Euroopa Liidu juures V. Kaskarelise kutsel oikumeenilise patriarhi Bartholomeose auks korraldatud õhtusöögil Brüsselis
29. september	Euroopa Kohtu esindus Tema Majesteedi Hispaania kuninga eesistumisel toimunud ülemkohtu uue tööaasta avatseremoonial Madridis
30. september ja 1. oktoober	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Opening of the legal year” Londonis
1. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Verfassungstag’il (Austria konstitutsiooni-kohtu asutamise pidulik tähistamine) Austria Vabariigi presidendi osavõtul Viinis
3. oktoober	Euroopa Kohtu esindus ürituse „Tag der Deutschen Einheit” raames korraldatud tseremoonial Hamburgis
7. ja 8. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu kohtunike keskkonnalise foorumi aastakonverentsil Pariisis
9. ja 10. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu pealinnade apellatsioonikohtute esimeeste kohtumisel Pariisis
13. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Euroopa inimõiguste konventsiooni 11. protokollil jõustumise 10. aastapäeval Euroopa Inimõiguste Kohtus Strasbourgis
13. oktoober	Euroopa Kohtu esindus üritusel „10th Anniversary Meeting of the European Judicial Network” Madeiral
16. ja 17. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu liikmesriikide peaprokuröride ja ülemkohtute presidentide konverentsil Viinis
25.–28. oktoober	Euroopa Kohtu delegatsioon osales ametlikul külastusel Bulgaaria Vabariigi Kõrgemas Kassatsioonikohtus Sofias
31. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Madalmaade kassatsioonikohtu pidulikult istungil kohtu presidendi W. J. M. Davidsi pensionile jäämise puhul Haagis
2. ja 3. november	Euroopa Kohtu esindus konstitutsiooninõukogu 50. aastapäeva puhul korraldatud kollokviumil Pariisis
17. november	Euroopa Kohtu esindus liikmesriikide riiginõukogude ja kõrgemate halduskohtute ühenduse nõukogu koosolekul Brüsselis
6. detsember	Euroopa Kohtu esindus Soome Vabariigi presidendi kutsel rahvuspüha puhul korraldatud iga aastasel vastuvõtul Helsingis
18. detsember	Euroopa Kohtu esindus konstitutsioonipäeva puhul korraldatud tseremoonial Ljubljanas

Esimese Astme Kohus

11. jaanuar	Esimese Astme Kohtu esindus Cour de cassation'i pidulikul istungil Pariisis
15. jaanuar	Esimese Astme Kohtu esindus Bundeskartellamti 50. aastapäeva puhul korraldatud konverentsil Bonnis
25. jaanuar	Esimese Astme Kohtu esindus Euroopa Inimõiguste Kohtu pidulikult istungil Strasbourgis
15.–18. mai	Esimese Astme Kohtu president ja liikmed osalesid Nikosias Küprose Vabariigi peaprokuröri ja kõrgete riigiametnike korraldatud kohtumisel; esinemine sõnavõtuga Esimese Astme Kohtu pädevuse kohta ühenduse konkurentsioiguse valdkonnas
28.–31. mai	Esimese Astme Kohtu esindus FIDE 23. kongressil Linzis
2.–5. juuni	Esimese Astme Kohtu esindus Euroopa konstitutsioonikohtute 14. konverentsil Vilniuses
25. juuni	President osales Euroopa Asjade Peasekretariaadi 60. aastapäeva puhul Prantsuse peaministri F. Filloni korraldatud vastuvõtul Pariisis
2. september	Esimese Astme Kohtu esindus Soome kõrgema halduskohtu 90. aastapäeva puhul korraldatud tseremoonial Helsingis
29. september	Esimese Astme Kohtu esindus Tema Majesteedi Hispaania kuninga eesistumisel toimunud kohtu uue tööaasta pidulikult avaistungil Madridis
1. oktoober	Esimese Astme Kohtu esindus kohtu uue tööaasta avatseremoonial Londonis
3. oktoober	Esimese Astme Kohtu esindus Poola tööstusomandi kaitse 90. aastapäeva tseremoonial Varssavis
6. ja 7. oktoober	Esimese Astme Kohtu esindus Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee Rootsi eesistumise raames Euroopa Nõukogu rahvusvahelise avaliku õiguse juristide komiteega koostöös korraldatud rahvusvahelisel konverentsil „Cours et tribunal internationaux – Les défis à relever” Londonis
20. ja 21. oktoober	Esimese Astme Kohtu president ja liikmed osalesid üritusel „Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Gemeinschaftsrechts” Luxembourgis
24. oktoober	Esimese Astme Kohtu president osales IBC Legal Conferences'e korraldatud konverentsil „EU litigation – Using EU Law as a litigation tool” ja esines sõnavõtuga „Efficient administration of justice in a changing environment – What lawyers and judges can do” Brüsselis

Kokkuvõtlik struktuur

Prüümitud: 13.03.09, 9:20:00 AMH | Otsus: Nr. 20, 2008/10/16/2008, koostanud: Prüümitud: 08.06.09, 10:22:00 AMH | Prüümitud: 08.06.09, 10:22:00 AMH

Euroopa Ühenduste Kohus

**Aastaruanne 2008. Ülevaade Euroopa Ühenduste Kohtu, Euroopa Ühenduste
Esimese Astme Kohtu ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu tööst**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 245 lk – 21 × 29,7 cm

Katalooginumber: QD-AG-09-001-ET-C

ISBN 978-92-829-0894-5

doi: 10.2862/19152

ISSN 1830-1894

